



Uit de dierenwereld : humoristische legenden in rijmelende kreupelverzen

<https://hdl.handle.net/1874/234071>

#7497

mm 10585

lit.

HUMORISTISCHE LEGENDEN.

Weil ich nun die preiswürdige Gabe
Zu dichten vom Sankt Apoll erhalten habe,
So habe, statt dass man sonst in Prosa erzählt,
Dafür einen sehr schönen Reim erwählt.

Wenn ich aber nach rechtem Maass und Ehle,
Gleich nicht alles, wie's sich ziemt hätte, erzähle,
So weiss doch der geneigte Leser schon,
Dass man so was nennt Volkston.

JOBSIADE.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT



1700 7257

U. R. UTRECHT
RAJ
2024

ACJ 6679



UIT DE
—
DIERENWERELD.

HUMORISTISCHE LEGENDEN,

IN

RIJMELENDE KREUPELVERZEN,

DOOR EEN

EX-SCHOOLMEESTER.

Derde druk.

GEILLUSTREERD.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT



LEIDEN. — A. W. SIJTHOFF.

AAN DEN LEZER DEZER LEGENDEN.

Ik acht het geheel overbodig, bij het geëerd Publiek mij te rechtvaardigen nopens den op het titelblad geplaatsten pseudoniem Ex-Schoolmeester; dewijl er, naar het mij voorkomt, wel niemand veel belang bij heeft, om te weten, of die benaming eene realiteit, dan wel eene bloote fictie zij. — Alleen zal ik er dit van zeggen, dat zij niet geheel denkbeeldig is, of als uit de lucht gegrepen moet beschouwd worden.

Het overige van den titel zal, ik vertrouw, althans hoop het, de verwachting van den Lezer niet te hoog spannen, noch, wat erger zou wezen, die, bij slot van rekening, geheel en al beschamen.

Wat de stukjes zelve betreft, ik heb daarin, zoo te zeggen, mijn eigen weg bewandeld, zonder mij juist aan eenig voorbeeld, van wien ook, in dit *genre* van rijmelpoëzie te binden. Het *Imitatores, servum pecus* toch van den grooten kunstrechtter Horatius is niet vergeefs ter waarschuwing geschreven, en verdient nog wel met gulden letters te prijken boven den lessenaar van menigeen, die zijne offergaven op het altaar der Muzen wenscht neder te leggen, en de hoop koestert, door die Dames met een vriendelijken hoofdknik verwaardigd te zullen worden. Overigens zijn het, zooals ieder ziet, dartele en dikwerf barokke invallen van het oogenblik, wanneer de geest zich eens boven de koude en ontmoedigende eentonigheid van het dagelijksche leven verheft, en dan met luchtige sprongen in eene denkbeeldige wereld rondtuimelt. Als zoodanig hebben ze mij, bij de samenstelling, menig

genoeglijk uurtje verschaft; als zoodanig, hoop ik, dat zij bij het meer jeugdige Geslacht niet geheel onwelkom zullen wezen.

Ik besluit deze korte toespraak met de bede:

Aan de jolige Jeugd, om een weinig attentie:

Aan de Geleerden en Dichters van naam, om een heele boel conniventie;

En eindelijk aan de Kunstrechters, om een genadige sententie. —

Wat de schoone Sekse betreft: vindt zij geen zwier,

Niets aardigs of prettigs in de Versjes; *enfin*, leest zij ze niet met plezier,

Och, ze zijn nog altijd goed voor papiljotten-papier.

Z. . . .

B. . . .

INHOUD.

	Bladz.
De Haas	1
De Sprinkhaan en de Kikvorsch	6
De Zwaan	12
De Mug	15
De Pad en de Huisjesslak	19
De Kalkoen	26
De Huishaan	30
De Musch	35
De Garnaal	41
De Hen	44
Het Stekelbaarsje	51
De Tuinspin	54
Het Varken	58
De Vos	65
De Mol	72
De Koekoek	79
Het Schaap	86
De Nachtegaal	93
Aanteekeningen	101



DE HAAS.

Hazen, vossen, jagers en honden
Worden zelden samen gevonden.

De Haas is, in vergelijking met een
Konijn,
Zoo groot bijna als een rhinoceros
bij een zwijn;
Ook graaft hij, als 't konijn, geen hol in
den grond,
Maar rust in een open leger of huppelt
in 't rond.

Als de haas een jager ziet,
Gevoelt hij een groot verdriet;
Maar ontwaart hij een brak,
Dan is hij volstrekt niet op zijn gemak;

Bemerkt hij een staanden hond,
 Zoo kijkt hij benauwd in 't rond;
 Doch verneemt hij hazenwinden,
 Dan zegt hij: deze behooren niet tot mijn beste vrienden;
 Bejegent hem daarentegen een verkapte dominee,
 Ik meen een aanspreker, dan roept hij *hoezee!*
 En ziet hij bijgeval een Esculaap op hooge beenen loopen,
 Geen nood, denkt hij, zijn afrekening met den aptheker staat
 nog open;
 Ook heeft hij 't hoofd veel te vol van drankjes en pillen,
 Dan dat hij mij, armen drommel, te lijf zoude willen.
 De haas is behoorlijk van loopers of pooten
 Voorzien en springt over heggen en slooten,
 Als 't nood is,
 En de sprong niet te groot is;
 Ook draagt hij een vachtje, zoo mollig en zacht,
 Dat de kou hem niet hindert, bij dag noch bij nacht.
 Daarbij heeft hij een paar lepels of ooren,
 Die het vallen van een speld wel kunnen hooren.
 Wat zijn staart betreft, die is niet veel langer dan
 een duim,
 En wordt door hem met gratie over den rug gebogen, op de
 wijs van een pluim.
 En eindelijk, richt hij zich in zijn geheele lengte overend,
 Dan lijkt hij zoo lang als een kind wel omtrent.

De haas

Is een heele baas,
 Zoolang hij niet wordt gejaagd,
 Of van zijne eksteroogen geplaagd;
 Dan speelt hij en huppelt en maakt, als een volen,
 Allerlei potsierlijke sprongen en cabriolen.
 Maar wordt hij door een jagerbende overvallen,

Of hoort hij in de verte een gewerschot soms knallen,
Of een jachthond, hier of daar, bij poozen, aanslaan;
Dan oordeelt hij best, maar aan 't loopen te gaan,
En, in plaats van op zijn gemak nog wat te pirouetteren,
Zich aan de oogen te onttrekken der honden en heeren,
Die, hoe hij moog tegenspartlen of protesteeren,
Hem anders zeer handig *ad patres* zouden depêcheeren.
En zoo ontkomt hij dan ook dikwerf 't gevaar,
Want in 't voeteeren is hij van zessen klaar.
Daarenboven misleidt hij wel eens die hem zoeken,
En weet door een zijsprong den brak te verkloeken.
Doch, hoe hij zijn best doe, de levensgevaren,
Die dreigen, te ontworstelen en 't lijf te bewaren,
Eens naakt toch zijn stonde en hij gaat er om koud:
Geen haas wordt in bosschen of velden licht oud;
Hij leeft bij den dag; slechts een jaar twee, drie, vier,
Ten hoogste genomen, en dood is het dier.

De haas bemint het celibataire leven;
En, hoeveel vreugd ook het huwlijk aan andren moog geven,
Hij ziet er het schoone en het heil niet van in,
Omdat het hem hapert aan huislijken zin.
Wèl heeft hij geen afkeer van 't andre geslacht;
Wèl brengt hij 't zijn hulde, bij avond en nacht;
Maar wordt er gerept van een huwlijkscontract,
Dan heeft hij al aanstonds zijn biezen gepakt;
Hij houdt wel van mallen, doch mint er niet een,
En gruwet van een band, die een blok legt aan 't been.

De haas is vreesachtig en schuw uit den aard;
Het minste gerucht maakt hem bang en vervaard:
Een snorrende kever, een schuifelend blad —
En daadlijk begeeft zich de langoor op 't pad.

Geen wonder, bij dag leggen jagers en honden
Het toe op zijn leven, door allerlei vonden;
En nauwlijks is de avond of nachttijd gekomen,
Of weer zijn er andre gevaren te schromen;
Dan toch staat er velerlei roofgediert klaar,
En loert en bedreigt met nog grooter gevaar;
Doch vangt nu de dageraad aan te lumieren,
Zoo planen er haviken, sperwers en gieren
De lucht in een kring door; en, waar hij moog gaan,
Zij vallen moorddadig en fel op hem aan,
En laten niet af, eer dat hij voor goed
Gehavend, verscheurd is en zwemt in zijn bloed.
Doch, mag hij gelukkig hun klauwen ontvluchten,
Een ander en treuriger lot blijft te duchten;
Want zelfs, bij een wandeling door dun en door dik,
Bevindt hij zich plotsling verward in een strik.
Dus, waar ook ter wereld het dier gaat of staat,
Zijn leven is veeg en het hangt aan een draad
En daarom verblijft hij zoo ongaarne in bosschen,
Vermijdend een tweespraak met dassen en vossen,
Die sluw op hem loeren door loof en getakte;
En daarom begeeft hij zich meest naar de vlakte,
Alwaar hij, voor 't minste, om zich henen kan zien,
En, naar het te pas komt, den vijand ontvliên:
Zelfs, doet hij een dutje, hij neemt zich in acht:
Het oog blijft geopend en 't oor houdt de wacht.

Als 't herfstseizoen nadert,
En loof en gebladert,
Verbruind in zijn verven,
Begint te versterven;
Dan, zegt men, vergadert
Het Hazenverbond:

En de oudste van jaren,
Vergrijsd reeds van haren,
Spreekt volgenderwijs met gepaste gebaren,
De luistrende club toe, gezeten in 't rond:

De moordende jachttijd, mijn Vrienden! is daar;
De jachthonden blaffen, de jagers staan klaar,
Om 't licht uit te blazen
Der weerlooze hazen.

Het zal er weêr spannen, dat weten wij goed;
Wis stroomt binnenkort vrij wat kostelijk bloed:
Geen onzer kan 't keeren,
Of 't noodlot bezweren.

Dan, wie van de velen, getroffen door 't lood,
Het leven verbeur' door een smartlijken dood;
Wij sneuvlen en vallen
Op eens toch niet allen.

Welaan dan, o Makkers! niet noodloos getreurd,
Maar fier onzen schedel ten wolken gebeurd!
De moed en 't vertrouwen
Heeft velen behouên.

Doch moeten wij sterven, zoo zij het met eer,
Op 't veld en getroffen door 's jagers geweer!
Opdat onze magen,
In latere dagen,
Nog roem op ons dragen.



De Sprinkhaan en de Kikvorsch.

(EEN GESPREK ONDER VIER OOGEN.)

Tot morgen
De wereldsche zorgen!

Als een Sprinkhaan onlangs op straat
Een kikker ontmoette, riep hij: *bonjour* kameraad!
Hoe gaat het? me dunkt, je wordt zachtjes aan oud en stijf,
En hebt, dat je mij slacht, ook al niet veel aan en om je lijf.
Doch daarom niet getreurd; de zomersche dagen
Zijn ophanden, en dan kunnen we de kou best verdragen.
A propos hoe vaart mevrouw, je beminde? en je nicht,
Je weet wel, die met dat kalminken gezicht?
Eilieve, bijt haar toch eens van ter zijen
In 't oor, dat ik haar gaarne mag lijn!
En hoe gaat het met je kindren, die worden zeker mooi groot
En groeien goed op, nietwaar? vooral die sladood

Van een jongen, ik meen dien met zijn gebroken poot;
En dan ook vooral niet te vergeten dat lief popje
Van een meisje, dat, toen ik 't laatst bij je was, pas uit het dopje
Was gekropen, en nog in de lange kleeren?
Me dunkt, ze moet al aardig de kikkertaal leeren.
Nu, dat zal je een klant worden, is ze volwassen;
Waratje, vrind! dan moog je wel een beetje op haar passen,
Of ze is verkocht en geleverd, eer je 't gist:
De vrouwen zijn leep, en de meisjes vol list.
Maar holla! je zult wel denken: je hebt den praat gansch alleen
En snatert zoo wat in de wilde boekweit heen,
Of liever: je kletst in het honderdduizend en op den pof.
Komaan, vrind! zwijg dan ook niet langer als een mof,
En vertel mij eens zoo van 't een en ander:
Je weet zeker een boel; ook spraken wij lang niet met malkander.

Hier zweeg de Sprinkhaan: zijn halsvriend, de Kikker, vatte
het woord,

En zette de tweespraak toen volgenderwijs voort:
Vriend! verplicht voor je attenties; wat mijn vrouw
Aangaat, die kan niet best tegen de kou,
En zit bijna altijd met een warme stoof;
Ook wordt ze, en 't is wat te zeggen, zoo doof
Als een kwartel, en wat haar gezicht
Betreft, ze kan haast geen zon- of geen gaslicht
Verdragen; daarbij heeft ze, per ongeluk,
Den eenen voet verstuikt, en springt nu op een kruk.
Het spijt me van die goeie sloof; en je weet, ze was voorheen
Zoo vlug en zoo gauw, als een kievit, ter been. —
En wat zal ik je zeggen van onze waarde nicht, daar je van repte?
Ze kwam al zoo'n beetje op haar dagen, begrijp je? en schepte
Geen lust meer in de wereldsche zaken,
Of in der luidruchtige jeugd haar vermaken;

En zoo is zij, op stel en sprong, een heel eind hier vandaan,
Ik weet niet recht waar, in een klooster gegaan. —
Mijn kindren zijn alle reeds groot en goed uit de kluiten
Gewassen; het spelen met hun kornuiten
Houdt op; ze zijn ook volleerd,
En hun educatie is geacheveerd,
Mijn oudste zoon, al zeg ik het zelf, is een jongen als een wolk;
En daar hij geen genie meer had, om hier in dien drabbigen kolk
Met het poelkanalje langer rond te lobberen,
En uit zijn moeders brei- of pappot te slobberen;
Zoo heeft hij, toevallig bij den hertog van Pierlapunt gekomen,
Op zijn eigen houtje maar dienst bij de dragonders genomen.
Nu, hij is ferm als een Zouaaf, en als een Zwitser brutaal;
Zoodat hij al geavanceerd is tot brigadier of korporaal;
En gaat het zoo voort, dan wordt hij nog wel eens generaal. —
Mijn dochterje, al lang en in stilte aan het vrijen,
Is onlangs getrouwd, en heeft, zoo ik hoor van ter zijën,
Tot eega gekregen iemand, die als oppermans-
Knecht werkt aan de Bourtanger-schans.
Ze hebben, zooals ze ons schrijven, kostlijk hun brood;
Ook zit het wijfje al reeds met een kleintje op den schoot.
Ziedaar, vrind! zoo 't een en ander, dat u wellicht interesseert;
Zoo niet, je hebt het, in allen gevalle, gevraagd en begeerd. —
Overigens loopen de tijden, zoo je weet, niet bijzonder best
Voor ons, kikkervolkje: we hebben wel met geen pest,
Geen cholera of dergelijke vreeslijke kwalen te kampen;
Doch er treffen ons een menigte andere rampen,
En daaronder moet ik eene eerste plaats geven
Aan de extra-droge zomers, die we beleven.
Hoe menig een van ons ligt er, sinds lang, toch reeds dood,
Gestorven van honger en dorst, onbegraven in een droge sloot!
Hoevelen liggen er, door den dokter opgegeven, in de modder
te gijpen;

En hoeveel anderen gaan er ongetwijfeld nog eerlang uitknijpen!
 Ze zien dan het lieve zonlicht niet meer;
 Weg zijn ze voorgoed; nooit komt er één weer!
 Wat raad? gaan we een luchtje scheppen op 't land,
 Terstond is die vermaledijde langpoot bij de hand,
 En maakt ons, zonder biecht of testament, van kant.
 Waait ons de lust aan, om in 't wed van de visschen
 Ons af te spoelen en een wijl te verfrisschen,
 Knap komt dat afschuwlijk en vraatzuchtig monsterdier
 Van een snoek, en vraagt: „wat doe jelui hier?
 Waar is je patent of permissie, om in onze privatieve wateren
 Te domplen, te duiklen, te kwaken, te snateren?
 Weg, weg met dat moddergebroed, dat Janrap van 't moeras!”
 En meteen slokt hij ons op, puur alsof het maar knapkoek
 was. —

Doch een veel erger ramp bedreigt ons watervolkje;
 Want weldra zal er haast geen sloot, geen greppel, geen kolkje,
 Laat staan een moeras, voor ons zijn overgebleven,
 Waarin wij met rust mogen floddren en leven:
 Zoo is men overal, het heele land door, in de weer,
 De landman, de rentenier, ja tot den kleinsten meneer;
 (Adres maar alleen aan het Haarlemmermeer)
 Om plassen te dempen en landen te ontginnen.
 En wat moeten wij, ongelukkige stumpers, beginnen,
 Als 't water eens droog ligt? waar zullen we in vredes naam
 heen,

Verouderd, vermagerd en kwalijk ter been?
 Och arm! we gaan alle — de hemel weet hoe,
 Nog eens verr' over zee, naar Amerika toe! —
 Hier nokte de grijze; zijn ziel was bewogen,
 En tranen, als tuiten, ontrolden zijn oogen.
 Doch de Sprinkhaan, wat levenslustiger van aard, en doorgaans
 wel te moe,

Nam het woord, en sprak den ouden sukkel volgenderwijs toe: —
Kameraad, niet getreurd, niet gelipt in de ellende!

Aan alles is een begin, aan alles komt ook een ende.

Loopt het ons, zooals dat gaat, in de wereld soms tegen,

Ná regen komt zonneschijn, ná zonneschijn regen:

Have en goed verloren, 't zegt veel en 't hangt ons aan;

Maar den moed eenmaal verloren, dan is alles gedaan.

En daarom, Vriendlief, leer d'onspoed verdragen,

En blijf immer hopen op betere dagen!

Doch, wat ik je bidden mag, verlaat nooit je huis!

't Is bij den vreemde ook niet opgeschept en allesbehalve pluis:

't Vet is er voorlang van den ketel geschuimd.

Wat u dus ooit bejegen', uw land nooit geruimd!

't Gaat vast, kom je in den vreemde, je vindt er geen vrind,

Geen enklen maag zelfs, en onbekend maakt onbemind.

Je repte daar zooeven, in je baloorigheid, van Amerika;

Doch dáár kwam je van honger en kommer om, vroeg of spä:

Die derwaarts heentogen vonden er werk genoeg, maar nauwe-
lijks 't brood;

En ze gaan er, zonder dokter of aptheker, als de honden, maar dood.

Trek je naar China, waar die venters met hunne ellenlange staarten

Wonen, je zoudt er niet kunnen blijven, en zeker niet aarden;

De Confucius-volgelingen zijn je wat groote meneeren;

En de kikkers hebben daar, hoogstwaarschijnlijk, niet, zie dat!
te commandeeren:

Of je mocht lust hebben, om er nu en dan de smalle gemeente
te amuseeren,

En een vechten op leven en dood te gaan leeren

Tegen je eigen geslacht, een makker of vrind;

Al naar dat men dat lief en vermakelijk vindt:

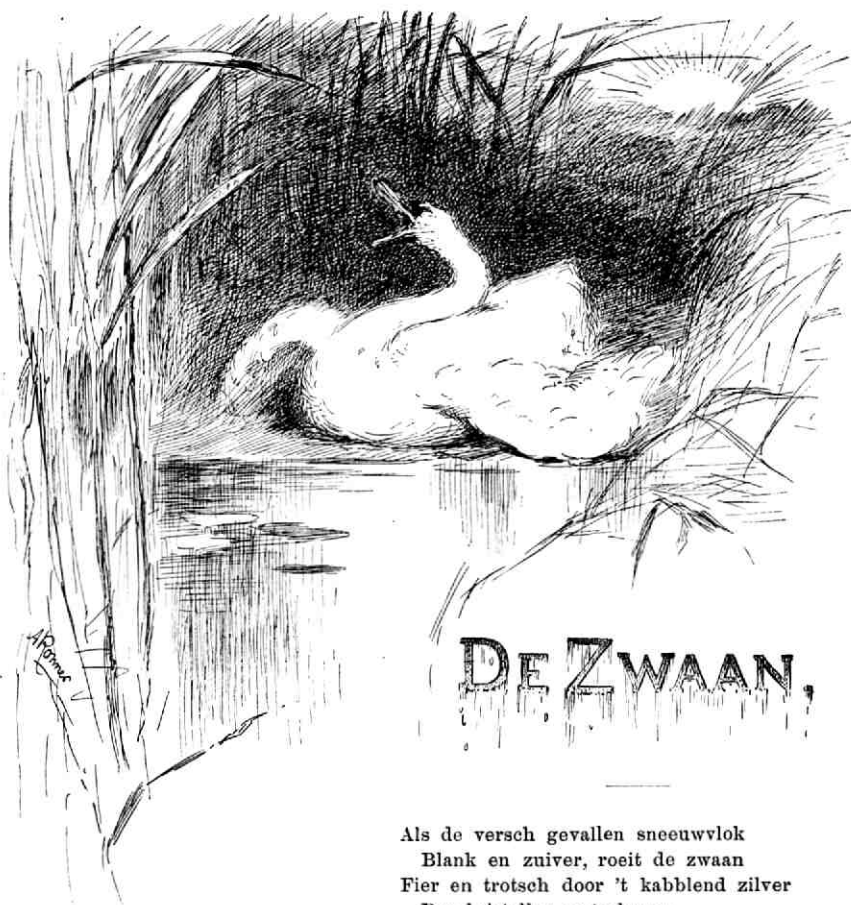
Totdat je, of het maar zoo niemendal is,

(Even als 'dit bij hun hanengevechten 't geval is)

Bij 't eind' der wreedaardige en afschuwlijke klucht,

Verminkt in het zand ligt, en hijgt naar wat lucht.
Verhuis je naar de Levant, roep dan bij voorraad — „o wee!
En was ik maar gebleven aan d' overkant der zee!”
Ze gaan er je spiesen of empaleeren,
Net als ze ons doen, en maar heel koelbloedig massakreeren;
En voorts, gedroogd of gerookt, bij hoopen
Als scharren en sprot, aan den Moslem verkoopen,
Die alles voor *hond* scheldt wat geen Turk is,
Dat wil zeggen, niet evenals hij een deugniet of schurk is.
Bedenk dit vooraf, en wees van mij geraden:
Kies altijd het minste, als je kunt, van twee kwaden!
Nog is 't in ons Holland niet slechter dan te voren;
Hier ben je gewonnen, hier ben je geboren:
En, waar je ook belandt, 't zij in Oost of in West,
Ons land spant de kroon, en te huis is nog 't best.

Nauw' had hij uitgesproken, of er gierde een ooievaar door de lucht;
Ook was er al een troep jongens op de been, die met vrij wat gerucht
Uit school kwamen, en 't regelrecht op hen aan-
Hielden; zoodat zij dachten, het was met hun beiden gedaan.
Bij geluk echter stond er dichtbij een kelderluik open, en met
hun lange beenen
Sprongen zij hals over hoofd er in; en 't onweer dreef henen. —
Doch of zij voorts, daar ter plaatse nog lang zijn verbleven,
Niemand heeft er ons dusverre bescheid van gegeven.



DE ZWAAN,

Als de versch gevallen sneeuwvlok
Blank en zuiver, roeit de zwaan
Fier en trotsch door 't kabblend zilver
Der kristallen waterbaan:
Dobbrend en in 't stroombed duiklend,
Oversproeid door 't golvend nat,
Schudt zij 't drupplend van haar pluimen,
Daar 't in paarden nederspat.

De Zwaan

Verschilt veel van een haan:
Ook is zij wel driemaal zooveel mans
Als een magere gans;
En gaat men haar braden,
Dan kan ze wel een half dozijn eters verzaden.

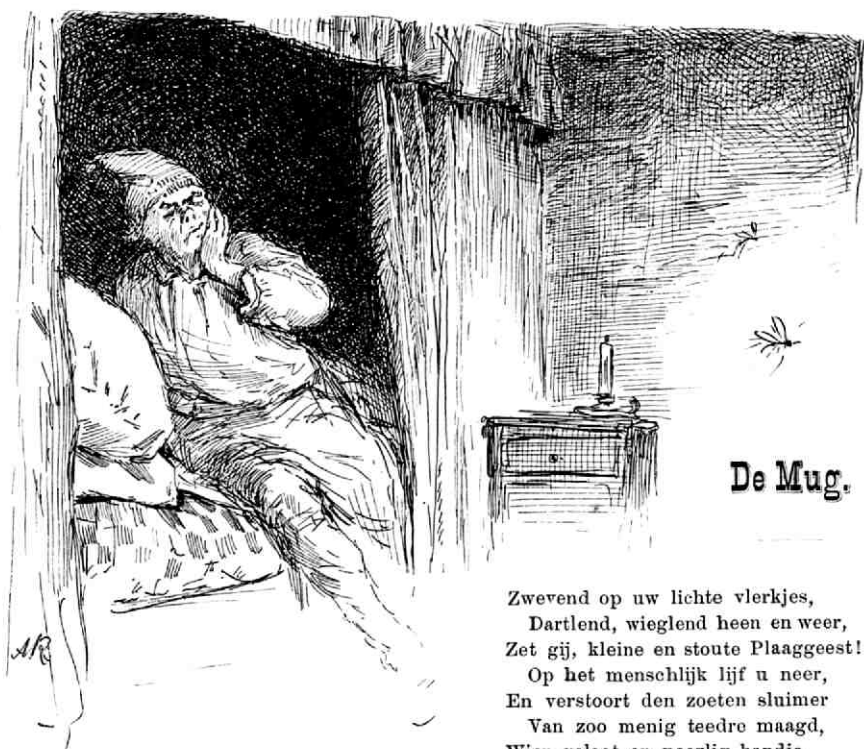
Wanneer men haar ziet,
Niet in het lisch of in 't riet
Verscholen, maar in een vijver of vliet
Zich dompelen en wasschen
En poedlen en plasschen,
Dan denkt menig Schoone: „Wat heeft toch het dier
Een pret en plezier!
o Mocht ik, jong meisje,
Zoo ploetren een reisje!”

Heb je wel ooit van je leven
Er acht op gegeven,
Hoe blank en hoe sneeuwwit haar kleeren,
Of, beter gezegd, haar dons is en veeren;
En hoe kraakzindelijk en net,
Zonder vlakjen of smet,
De zwaan zich vertoont, als ze drijft in het wed;
Zoo schoon, als een bruid, in haar hoogtijd-toilet,
Tot receptie gezeten in 't smaakvol salet?
Maar heb je haar daarentegen wel eens op het ijs
Zien waggelbeenen, en, geheel van de wijs,
Als een beschonken voetiaan,
Zien vallen en opstaan?
In 't water is zij een heele baas,
Maar te land en op den bevrozen plas slaat zij een mislijke
schaats.

Het wordt den zwanen nagegeven,
Dat ze lang en genoeglijk leven:
Trouwens, ze hebben den bek wel gestadig in 't nat,
Maar lepperen nooit uit het Heidelbergsch vat:
En hooren ze spreken van Schiedammer *chnick*,
Dan besterven ze het schier van plotslingen schrik.

De Haan, om daar nog eens op terug te keeren,
Leeft zoo wat, als in 't Oosten de grootere heeren;
Te weten, — en 't strekt hem maar gansch niet tot lof, —
Hij maakt aan verschillende dames het hof.
Niet aldus de zwaan: waait toch den Hij-zwaan
De trek tot een Zij-zwaan met kracht en geweld aan.
En kiest hij haar eenmaal tot bijslaap en vrouw,
Dan blijft hij, zoolang hij mag leven, haar trouw,
En zal in zijn min nooit een greintje verminderen,
Maar met haar de velerlei zorg voor de kinderen
 Volijverig deelen,
 Haar strooken en streelen,
 Bij dag en bij nacht,
En doet zij een dutje, dan houdt hij de wacht. —
Zoo handelt geen Fransche of geen Engelsche haan;
Maar zoo doet een brave en eerbare zwaan.

En als nu de Zwaan, eens tot jaren gekomen,
Geen lust langer vindt in 't beploegen der stroomen,
En als hem nu vleugels en beenen verlammen,
Of liever verstijven door oudte, en verstrammen;
En als hij geen schik nu meer heeft in het leven,
En, zat van genoegens, deze aard' zal begeven,
Dan zet hij zich neer aan den rand van een vliet,
Dus zegt men, omschaduwde door rosgekuifd riet,
Gedenkt aan de vreugd, die hij volop genoot,
En wacht zoo, gelaten, het uur van zijn dood;
Slaat eindelijk, tot afscheid, weemoedig zijne oogen
In 't rond en omhoog naar de hemelsche bogen,
En galmt, met een lieflijk en roerend geluid,
Betreurd van de zijnen, zijn *Zwanenzang* uit.



De Mug.

Zwevend op uw lichte vlerkjes,
 Dartlend, wieglend heen en weer,
 Zet gij, kleine en stoute Plaggeest!
 Op het menschlijk lijf u neer,
 En verstoort den zoeten sluimer
 Van zoo menig teedre maagd,
 Wier gelaat en poezlig handje
 Dikwerf't merk uws moedwils draagt.

Ik heb dusverre nog niet gehoord,
 Dat een Mug door een bandiet is aangevallen en vermoord;
 Ook weet ik niet, dat er een besluit of wet
 Bestaat tegen het frauduleus vervoer van haar vet:
 Trouwens, zij is van geld en smout en kostbre kleeren
 Voorzien als een pad en sprinkhaan van veeren.
 Wel meen ik te hebben gelezen, dat haar geraamte of skelet
 Ergens door een vermaard Ornitholoog is opgezet;
 Doch zoo ik zei, dat ik het met eigen oogen
 Gezien had, dan vertelde ik een logen.

De Mug is al een wonderlijk dier;
 Ze draagt geen lans, geen stilet of rapier,

En toch verstaat zij zich op het prikken, en weet je te steken,
Niet voor een enklen keer, maar gedurende dagen en weken;
Ook kiest zij, tot het uitoefenen van haar jacht,
Gemeenlijk niet den dag, maar den avond en nacht:
En moogt ge haar al eens een oogenblik verjagen,
Ze komt weldra tot een nieuwen aanval opdagen,
En brengt, uit *revanche*, nog wel één of twee,
Ja, meer van haar kameraden of mede-vampyrs, tot adsis-
tentie mee.

De Mug zou zelve 't best kunnen getuigen,
Of zij gewoon is, de kleinen aan haar borst te laten zuigen;
Dan wel, of zij die ter minne pleegt te besteden,
Zoodra ze de wereld zijn binnengetreden —
Of verkiest men liever te zeggen — binnengegleden.
En eindelijk, of zij hen direct speent en dan met den pappot
Opkweekt, of wel overlaat aan hun eigen lot.
Ze heeft zich over een en ander echter nooit uitgelaten:
En dus zou 't beredeneeren van dit probleem weinig baten.
Maar dit kunnen we zeggen, dat naar rato
Van haar gestel de muggen balletdanseressen zijn in folio,
Of liever luchtspringsters en acrobaten van de eerste soort;
Zoodat men van haars gelijke nog in geen kroniek of dagblad
heeft gehoord.

Nauwelijks toch is de avond aan 't vallen,
Of men ziet ze, bij honderd- en duizendgetallen,
Vooral langs grachten en slooten en poelen,
Al zwevende op en neer, door elkander krioelen
En een ellenlangen kolonnédans dansen,
Beter en vlugger dan de Russen het kunnen of Franschen.
Ook houden ze gewoonlijk daarmede aan,
Totdat wij menschen naar bed toe gaan.
Trouwens, als wij verzuimen bijtijds de ramen te sluiten,

Stormen ze, als de *blits*, met zwermen van buiten
Naar binnen, en nestlen zich in hoeken
En gaten, waar men ze niet zou verwachten of zoeken.
't Is ook niet te verwonderen; ze zijn moede en mat
Gedanst, de maag is leeg, de keel is droog en 't buikjen is plat.

De Mug is in haar doen wel wat onbesuisd,
Doch, wat haar tactiek betreft, ze strijdt voor de vuist,
Met open vizier en onder 't steken der trompet:
Deze loyaliteit is bij dat Bedouïenen-volkje een wet.
En is zij nu eenmaal tot het slagterrein genaderd,
Dan kiest zij een plekje op hand of gezicht, dat het fijnst is geaderd,
En zet er zich zachtjes en licht als een veer,
Op haar ranke pootjes, met toegeslagen wiekjes, op neer,
En vult zich het buikjen, al pompend, met moed,
Tot het weldra rond als een appel en rood is als bloed.
Gelukkig, wie slapend zich niet gaat verroeren,
Noch zich, half wakend, tot wraak laat vervoeren!
Want geeft men haar, dommlend, een slag met de hand,
Dan raakt wel somwijlen het beestje van kant;
Maar zal ook het oog of de neus vaak bezuren
't Deerlijk gevolg van die kampvechters-kuren.

Hoe nietig de Mug zij van lijf en fatsoen,
Ze is scherp in haar aanval en fel in haar doen,
En heeft dus, van nature, wel iets van tijgers en slangen,
Te weten, als zij in den natuurstaat leven en niet zijn gevangen.
Ook houdt zij zich, als deze, tot barstens toe gevuld
Met bloed, ergens schuil en wacht met geduld,
Tot de maag het alles heeft kunnen verteren;
Als wanneer zij oprijst, om opnieuw te gaan marodeeren.

De symphatie van den mensch voor de mug is niet groot;
En wellicht niemand, die een lantaarn uithangt of rouwt bij haar dood:

Maar is zij eenmaal uit het leven geweken,
Dan komen chemisten en apothekers van alle streken,
Als postpaarden, aanloopen, om 't diertje te ontleên
En vooral het merg te verzaamlen uit knoken en been;
Want, beter dan alle de Holloway-pillen,
Weet het kolieken en maagkramp te stillen.

Volgens sommige physiologen, wordt de Mug zeer oud,
En blijft, gedurende haar geheele leven, ongetrouwd:
Ten minste op de Registers van den burgerlijken stand,
Noch hier, noch in eenig ander land,
Vindt men aangifte gedaan, naar behoorde,
Van haar sterven, huwen of geboorte;
En daaruit maakt men op, dat zij lang moet leven:
Anders toch had de een of ander Archivaris 't wel opgegeven.

Tot sluiting van dit artikel, nog een enkel woord,
En die 't gehoord heeft zegg' het voort: —
Wie voor een mug werd in de wieg gelegd,
Wordt nooit een olifant; en dat is de waarheid gezegd.
Een olifant echter, hoe groot hij moog wezen,
Kan nog wel als een mug worden nadezen.



DE PAD EN DE HUISJESSLAK.

(EEN BUURPRAATJE.)

Leer om leer;
Sla je mij,
Ik sla je weer.

Mij dunkt, sprak de Pad tot een Slak,
Die zij toevallig, op zekeren avond, ontmoette
En min of meer met een *air d'importance* begroette:
Vriendschap, je kuiert daar zoo op je doolie gemak,
Ook draag je een bijster groot pak op den rug;
Hoe kijk je zoo barsch, zoo gramstorig en stug?
Heeft er je iemand, bijgeval, eenig letsel gedaan?
Komaan, Hardlooper van luie Kees! stap wat aan
Als een man; vooruit is de weg, zoo je ziet:
Blijf je zoo slendren, dan komt gij er niet.

De Slak was verstoord, doch hernam op een ietwat sarcastisch-
ironischen toon:
Vriend! het staat je in 't geheel maar niet schoon,

Dat je ons uit de hoogte komt bedillen, en zoo wat
 Den draak met ons steekt; als ik het wèl vat,
 Dan verwijt hier de pot haast den ketel, dat hij zwart is,
 En de kei scheldt den biksteen, dat hij ongemanierd hard is.
 We kennen elkaar immers van ouwer tot ouwer, Kameraad:
 We weten heel je doen en laten en bedrijf, vroeg en laat;
 In waarheid, je bent ook al niet uit de hooge boomen
 Gevallen, en zoo in de wereld en onder ons gekomen;
 En wij slakken zijn met geheel ons geslacht
 Toch ook niet, als de paddestoelen, uit de vuilnis gekropen in
 éénen nacht;

Het spreekwoord zegt niet vergeefs, en 't geldt tot op heden:
 „Men wordt wel door een mestkar, maar niet door een fatsoen-
 lijk rijtuig overreden.”

Doch, om den spijker wat beter op den knop te slaan,
 En niet langer in 't wild te schermutselen, welaan!
 Laten wij elkander wèl verstaan,
 En op den keper eens gaan bekijken,
 Wie van ons beide met den meesten lof behoort te gaan strijken. —
 Wat ons slakken dan betreft, we hebben een filosofischen kop,
 En zijn navolgers van Diogenes, daar beroemen we ons op.
 Deze toch had de gewoonte, om in een ton te leven,
 Zooals je weet, en niet veel om de wereld te geven.
 Ging hij uit, dan had hij een soort van knapzak in de hand
 En liep daarmee zoo wat schabberdebonken door 't land;
 Het *omnia mecum porto*, of *mijn geheelen schat*
Draag ik met me, was zijn leus; en geen kind in de stad,
 Of het kende hem; en schold hem deze of gene Aristocraat soms
 voor *philosophischen hond*,

Hij was een man van beginselen en die zijn wereld verstond;
 Want, toen Alexander hem eens met een geschenk wou vereeren,
 Zei hij heel koeltjes: „Sire! ik dank je, zoo waar; ik weet me
 met weinig te geneeren,

En ben niet gewoon, om *s'il vous plait* te spelen bij de groote
meneeren;

Maar ik lag daar, o zoo lekker, in 't schijnsel der zon:

En dus, wat ik je bidden mag, ga een beetje uit het licht en
laat mij voorts alleen met mijn ton!"

Zoo dacht die beroemde wijsgeer, en zoo leven ook wij,
Geheel op onszelf en van alle conventioneele complimenten vrij.
We wonen, wel is waar, in geen ton, zooals die wijze Griek dee,
Maar sleepen en zeulen toch altoos ons eigen huis mee:

En dat is nu dat geweldig groote pak,
Daar je zooeven met zulk een verachting van sprak;
Valt het wel eens lastig, 't is ons evenwel tot groot gemak,
Want, waar we vertoeven, 't zij avond of morgen,
We hebben er voor geene woning te zorgen,
Maar kruipen er uit en sluipen er in,
Al naar het te pas komt of ons schiet in den zin.
Bovendien is dat huis onze citadel en fort,
Dat, naarmate wij meer *volume* krijgen, ook ongemerkt grooter
wordt;

En 't is voor ons *corpus* zoo wonder van pas,
Alsof het door een gebreveteerd Bouwkunstenaar expres tot ons
gerief vervaardigd was:

Om kort te gaan, we kunnen er niet zonder leven,
En 't wordt eens ons *Mausolëum*, wanneer wij komen te sneven. —
Wat onze leefwijze betreft: geen kind doen wij kwaad, en daarbij
Kan men wel over ons loopen en heentuimlen, zoo verdraagzaam
zijn wij.

Met weinig tevreden, begeeren wij geen lekkerbeetjes, zelfs geen
lammertjes-pap,

Maar voeden ons gewoonlijk met plantenmelk en bladerensap;
En mogen we soms wat dauw of den wasem van vruchten bescharen,
We zouden er een wereld vol lekkernij voor laten varen.
Nu zijn we wel geen hardloopers van beroep, 't is waar;

Maar juist daardoor ontwijken we ook weer menig gevaar;
Het *langzaam gaat zeker* is ons als met de melk ingegoten,
En deze spreuk te behartigen heeft ons nimmer verdrotten.
Ook steken we niet, als andere dieren, op onze tochten den snuit,
Maar onze voelhorens, als onfeilbare wegwijzers, vooruit;
Doch, om de zwakte en teerheid van ons gezicht,
Houden wij overdag onze oogen en ook het pothuis maar dicht,
En gaan eerst, als de avond begint te vallen,
Ons vermeien of op marode, langs veldpad en wallen.
Zie, Vriendje! zoo leven wij slakken, gelukkig en blij,
Van nijd, van afgunst en achterdocht vrij.

We weten heel goed dat die geen bokkensprongen weten te maken
en geen flikkers te slaan,
Gewoonlijk achteraf blijven staan en den slakkengang gaan:
Maar wij trekken 't ons niet aan en het raakt onze kouwe kleeren
zelfs niet;

We houden ons aan de voorouderlijke usanties en blijven zoo-
doende bewaard voor een massa verdriet. —

En nu denk je wellicht: „Ge hebt daar in eenen koerier
Een boel geleerdheid uitgekraamd en met veel ophef en zwier
Gewaagd van uw leven en zweven;

Maar evenwel nog dusverr' geen reden gegeven,
Waarom je bestaat en waartoe je wel dient;

En daar wilde ik ook wel iets van gewaarworden, Vriend!”
Welaan, ik kan dat met weinig woorden wel zeggen
En behoef het niet met veel redenen uit te leggen.

Dat wij slakken eene plaats in de Schepping beslaan,
Daar twijfelt geen redelijk schepsel toch aan:

En dat wij er nuttig en noodig zijn, zal elk, die ons ziet,
Wel willen vertrouwen, want anders bestonden wij niet.
Maar neen, wij onnoozele en verachte diertjes vermogen
Op een veel grootscher bestemming te bogen
Dan menig ander; want we zijn als uitgelezen,

Om een *delice* op de tafels der grooten te wezen,
Althans in Frankrijk, Itaalje en meer andre zuidlijke landen,
Waar men geheele kweeken en waranden
Er zelfs op nahoudt, waarin ons geslacht
Vermeerdert, en van waar het voorts naar de keuken of markt
wordt gebracht.
Ziedaar ten minste iets van onze bestemming, doch genoeg om
te toonen,
Dat wij niet bij toeval of als doodeters deze aarde bewonen. —
En nu willen wij de medaille eens omkeeren
En nagaan, wat jelui, die zoo groote meneeren
Meent te zijn, wel beteekent in de dierlijke maatschappij,
En wat er van al die gewaande grootheid eigenlijk zij.
Vooreerst dan, waar men van je spreekt, op het land, in de stad,
Overall heet het: die vuile, die leelijke, afzichtlijke Pad!
En 't is waar; winter en zomer draag je 't zelfde pakje;
Nooit trek je een ander schoon hemd aan of een schoon jakje;
Nimmer ziet men u, hier of daar, in de plassen
Het lijf afspoelen en je eens zuivertjes wasschen:
Je glimt dan ook net als een glas, dat beroekt is,
En hebt een kleur als een metworst, die nog ongekookt is. —
Wat je *démarche* betreft: je dwarrelt
Als een klein kind, dat nog op handen en voeten scharrelt:
En waag je, als de kikkers, een sprong, 't is een spektakel,
Je buitelt over 't hoofd, Man! en ligt met de beenen in de lucht
voor mirakel;
Zoodat je waarlijk met onzen tragen gang den gek niet behoeft
te scheren,
Maar zelf nog wel hoog noodig hebt, zoo al niet dansen, dan toch
loopen te leeren. —
Woning of dak bezit je niet, of 't moest zijn in een scheur of
een spleet
Van een muur, in een hollen boom, ja, de drommel weet

Waar; en dan woon je nog maar *precario*, als de muizen;
Wordt je de woon opgezegd, zoo moet je verhuizen. —
Wat je eet of drinkt, is mij weinig bekend,
Maar veel bijzonders ben je zeker niet gewend;
Een mugje, een wormpje en wat meer voor-
Komt van dien aard, bij een dronk uit het wagenspoor;
Ziedaar alles: aan gezoden en gebraden
Zult ge u de maag, evenmin als wij, overladen. —
Dat je, in uw werkring, veel belangrijks en nuttigs verricht,
Ik zou er haast aan twijflen, ofschoon ik al licht
Van een ander eer goed denk dan kwaad;
Of 't moest wezen, dat je wel eens een weldaad
Met ondank beloont, en met uw venijn gaat bezwadden
Die u toevallig op den toon trapt, op de wijze der adderen. —
Voorts ben je, 't is bekend, een lafaard, een bloed
Tegenover een kat, een hond, een mensch of wie je ontmoet:
In waarheid, van alle *poltrons* zijt gij de minste held;
Zoodat zelfs een spin u verjaagt uit het veld.
Zie, zoo leeft de pad: ongeacht, ongeëerd;
Geen dier, dat haar omgang of vriendschap begeert;
En slaat ook voor haar eens de vreeslijke stond,
Dan ligt ze, versmaad als een kreng, op den grond,
Verworpen, verschopt en vertrappt met de voeten,
Door wie er, bij toeval, het rif komt te ontmoeten;
De kraai zelfs en raaf, hoe onkiesch in hun doen,
Zijn wars, om zich 't lijf met haar schonken te voën. —
Kameraad! mijn rede is ten einde gebracht;
Een raad nog: neem steeds voor den hoogmoed je in acht,
En zorg, dat je niemand bespot en veracht!
En daarmee, geluk op uw reis, goeden nacht!

De pad had met aandacht deez' toespraak gehoord;
Ze stond als verpletterd, maar uitte geen woord:

Doch toen zij 't *vaarwel*! van de slak had vernomen,
En nog eens wat nadacht, bekende ze in stilte en zonder te
schromen:
Waarachtig de slak heeft volkomen gelijk, ze wandelt niet onver
schillig door 't slik,
Maar heeft de wereld bekeken en kent ze op een prik;
Ja, was ik geen pad en tot den paddenstand als verwezen,
Ik zou, op mijn woord, wel een slak willen wezen.



DE KALKOEN.

De kalkoen is, evenals zijn gebuur
 De pauw, een pronker van natuur:
 Beiden munten echter niet bijzonder uit
 In lieflijk en harmonisch stemgeluid;
 Ja, konden, waren zij geen te groote meneeren,
 Van den huishaan, op dit punt, nog wel 't een en
 ander leeren.

De kalikoetsche haan of liever de Kalkoen
 Is een wonderlijk heerschapp in zijn leven en doen;
 Ook blijkt het uit alles, dat hij hier niet recht thuis is,
 Maar er bij toeval of slechts per abuis is,
 En dat hij veel liever in 't Morgenland zou
 Terug willen zijn, dan hier te bibbren van de kou.
 Zijn figuur heeft wel iets, zoo niet veel,
 Van het schip der woestijn, ik meen den kameel;
 Met uitzondering, dat zijn lijf bezet is met veeren,

Dat hij op twee beenen gaat en, in geen geval, zich behoeft te
laten scheren.

Wat ovrigens zijn rug aanbelangt, die staat als een hoepel zoo krom;
Zijn hals is vrij lang en zijn uitzicht is dom.

Doch het verwonderlijkste is, dat zijn sneb met geen baard is
omkraagd,

En dat hij daarentegen op de borst een paardenharen *fouragère* draagt.
Men kan aan zijn gansche houding zien, dat hij is van hooge
geboorte

En dienovereenkomstig weet te leven en zich te gedragen, naar
behoorte;

Ook is zijn voorkomen wel eenigszins patriarchaal,
Dat is deftig, ernstig en toch niet terugstootend of brutaal;
Doch minzaam en spraakzaam te wezen is bij hem verr' te
zoeken,

En complimenten te maken staat in geen zijner woordenboeken.
Daarenboven begrijpt hij te goed zijne afkomst en stand
En weet, dat hij behoort tot de magnaten van 't land,
Ik meen van 't gevogelt', dat op 't voorplein of de *bassecour*
Rond dwaalt en lust schept in lawaai en rumoer.

Wanneer een kalkoensche haan met zijn kalikoetsche dames gaat
promeneeren,

En 't in den zin krijgt, om, als een gepensionneerd generaal eens
te paradeeren,

Of zich wat grandioos voor te doen; dan slaat hij, voor 't oog
zijner vrouwen,

Als een waaier zijn staart uit de vouwen,
Sleept de vleugels langs de aard', buigt het hoofd achterover, zet
een krop,

Of liever, blaast zichzelf schier tot barstens toe op,
Neemt den dribbelpas aan of draait, als een hond,
Die naar zijn staart grijpt, in 't rond.

Voorts deelt zijn gezicht en zijn hals in al de kleurschakeeringen
van den regenboog.

Hij knipt en pinkt en lonkt, nu met het rechter-, dan met het
linkeroog;

En wanneer hij eindelijk zoo rood is om 't hoofd, als een kal-
koensche haan,

Ik meen, als bloed, en van trots haast niet langer op de beenen
kan staan,

Dan is hij boven de wolken, dan ginnegapt hij overluid,

Dan stort hij zijn vreugd in een stotterlach uit,

En denkt, dat hij, zooals menig gebaroniseerde Poep

Zich reeds *fürst* waant, ook wel voor een bolleboos zal doorgaan
bij den gapenden troep.

De kalkoen, en hier spreek ik alleen van het vrouwelijk geslacht,
Is een Oostersche dame en een beetje gemakkelijk grootgebracht;

Ze heeft dan ook niet bijzonder veel met kleine kinders op,

Ten minste, totdat ze kunnen spelen met hoepel en pop,

En bestelt ze gewoonlijk, ja zelfs in den dop

Reeds, in 't een of ander opvoedingsgesticht,

Ik meen bij een kennis, een tante of een nicht

Onder de kippen, die ze dan getrouwlijk uitbroedt,

Koestert en leert, aankweekt en opvoedt,

Totdat ze, behoorlijk onderlegd, als kleine nuffjes en jongeheeren,

In 't ouderlijk huis terug kunnen keeren,

En met een pimpelpaars jurkje en een schotsch-geruit kieltjen
aan meegaan spanseeren.

De kalkoen, en nu bedoel ik daarmee mannetje en wijf,

Is huivrig en kouwlijk en bang voor zijn lijf:

Onweert het dus, of valt er wat hemelsche dauw naar beneên,

Dan kijkt hij bedrukt en benauwd om zich heen;

Doch houdt de regen wat meer, dan hem welkom is, aan,

Zoo zal hij niet lang in den drup, als een beeld, blijven staan,

Maar gaat, op een pruikemakersdraffen aan 't loopen,
(Als een keukenmeid, die op de vischmarkt paling is gaan koopen,
Maar den kostlijken tijd
Heeft vervrijd,

En eindelijk begrijpt, dat ze voort dient te maken,
Indien zij niet uit haar dienst wil geraken),
En bergt zich, zoo goed en zoo kwaad als hij mag;
Ook komt hij niet eer uit den hoek voor den dag,
Vóór de onweersbui ganschlijk is overgedreven
En hij zich gerust weer te veld kan begeven.

De gastrophilen voeren, sedert langen tijd,
Onderling een nog steeds hangenden strijd,
Te weten: wat het lekkerste is, het ei van een kalkoen,
Van een pauw, van een kievit of hoen.
Wij voor ons willen met die heeren liefst niet kijven,
En dus de zaak maar blauw blauw laten blijven.

En hiermede ben ik aan 't eind van de baan,
Dat is, der physiologie van den kalikoetschen haan.
Vraagt men nu nog, of hij gewoon is, lang of kort te leven?
Zoo kan ik in weinige woorden er 't antwoord op geven:
De kalkoen leeft zoolang als hij kan,
Doch gewoonlijk, totdat men hem legt in de pan.



DE HUISHAAN.

De mensch is een schepsel op twee beenen,
zonder veeren,
Heeft eens een oud Filosoof op 't college
gaan doceeren,
Weinig vermoedende, dat den volgenden mor-
gen een geplukte haan,
Als des menschen evenbeeld, in professors
gehoorzaal zou staan.

Wanneer de haan den dag verkondt,
Dan wipt de landman uit de veeren;
Terwijl een deel der steedsche heeren
Zich neervlijt op de legerspond'.

Eilieve, zeer geleerde heeren en hoog geëerde
vrouwen!

Hebt ge wel'ooit met aandacht gaan beschouwen
Den dagheraut, ook wel eens genaamd de *kukeleku*,
Wanneer hij gekleed is in groote *tenue*,
En met zijne dames zoo deftig gaat promeneeren,
Als een Oostersche Pacha in zijn gala-kleeren?
Wat een tred, wat een gang, wat een zwaai en een-zwier!
Ruim zoo trotsch en zoo batsch, als van een Aspirant-Luitenant
met zijn vonklend rapier.
Wat een stem, wat een galm, als hij kraait!
En dan weer, wat zoete woordjes,

Trekkende, als met zijden koordjes,
 't Kipje, dat hij lokt en prait!
 Ziet, hoe zwenkt hij, los van beenen,
 Met een slijfer om haar henen,
 Rechts en links, van liefde dol,
 Draaiend, zwaaiend, als een tol;
 Tot hij 't lief en argloos wijfje
 In vervoering drukt aan 't lijfje!

Een haan op zijn mesthoop of werf is een heele vent;
 En wee! die hem te na komt en zijn rechten schendt,
 Of het oog op een zijner Odalisken laat vallen;
 Want dan is hij de man niet, die met zich laat mallen,
 Maar zet zich terstond in postuur
 En vecht, als een *lebendige* Zouaaf, met een vuur
 En ambitie, dat hijzelf of zijn tegenstander verminkt
 De plaat poetst of dood ter aarde zinkt.
 Ziet, zooveel doet hij, uit respect voor de schoonen!
 En wie zou dan zoo'n Buljon geen eere betoonen?

De Haan is niet alleen een heer en een koning
 In zijn hok of, met andere woorden, in zijn woning;
 Maar weet zijne huishouding zoo ordelijk te bestieren,
 Door wat te geven en te nemen, te kijven en te vieren,
 Dat alles een geregelden gang gaat en zijne vrouwen,
 Geen ééne uitgezonderd, dol veel van hem houên.
 Dit neemt echter niet weg, dat er doorgaans ééne is onder
 allen,
 Die hij, bij voorkeur, het hof maakt en die hem 't meest schijnt
 te bevallen:
 Deze is dan ook gewoonlijk aan zijne zijde, als hij rust;
 • Ja, ik zou wel haast durven wedden, dat hij ze, vóór 't slapen
 gaan, kust;

Ook vindt hij schier geen graankorreltje, geen wormpje, of 't is
voor 't uitverkoren

Patelotje, wie hij 't gracieuslijk legt te voren. —

Nu zou men licht denken, zoo iets veroorzaakt toch ongetwijfeld
minnenijd,

En onder zoo'n aantal bedgenooten een gedurigen en hevigen strijd :
Maar neen, zijn de Sultanen het soms wat oneens over die praedilectie,
Zoo geeft Koekeloer aan 't verschil al aanstonds zulk eene directie,
Dat, na wat kribbilen en hassebassen, de vrouwenschaar
Uiteengaat en weldra weer vertrouwlijk spanseert naast elkaar.
Trouwens, de Haan weet door kalmte en beleid het aldus te
schikken, dat de Matronen

In huislijken vrede en eendracht te zaam blijven wonen.

De Haan, zegt men, is een ervaren weerprofeet

En grooter meteorognost, dan menigeen weet :

Want het gebeurt, o zoo dikwerf! in den nacht,

Dat hij, als hij verandering van weder verwacht,

Plotseling een keel openzet en een alarm en leven

Gaat maken, dat zijn dames er van rillen en beven.

Ook is het alleen bij mooi en handzaam weer,

Dat hij met zijn gezelschap, langs velden en wegen, wandelt op
en neer :

Trouwens, hij is geweldig bang voor zijn mooien rok ;

En daarom kruipt hij, als 't regent, hagelt of sneeuwt maar
voort in zijn hok.

Dat hij voorts een liefhebber is van de schoone rederijderskunst
en muzijk,

Daarvan geeft hij telkens in overvloed blijk :

En dat hij tevens de gave bezit, om te improviseeren,

En niet, als sommige gebrilde en gebefte hoogwijze heeren,

Uit het boekje te lezen, kan men zien aan zijn stem,

Aan zijn houding en stand, aan den nadruk en klem,

Die hij legt op 't reciet,

Of noemt men het liever zijn lied?

Want, als hij, bijvoorbeeld, kraait of een zegepraal verkondt,
Doet hij dit niet van een kathedr of uit een soort van kinder-
stoel, maar van den platten grond,
't Hoofd achterover, de borst vooruit, den blik naar den hoogen,
Alsof hij wil zeggen: „Goê-liên! ik vertel u geen onzin of logen,
Maar de zuivre en eenvoudige waarheid, onverholen,
Zooals het hart die opgeeft, niet van een ander geborgd of gestolen;
Ook behoef ik van een reizenden troep geen *souffleur* nog te leenen,
Maar ken mijne rol en sta vast op mijne beenen.”

Nota bene! er valt bij die declamatie nog iets bijzonders op te merken,
Te weten: vóór hij begint, klapt hij twee- driemaal frisch met
de vlerken;

't Zij dan, om zichzelven, bij voorraad, te applaudisseeren,
Of van de noodige stilte en attentie te verzekeren bij de Dames
en Heeren.

Dah, wat baten talenten en gaven, hoe bijster veel waard!
Zelfs onze goede Haan heeft ook al zijn vijanden op aard;
Want wezel en bunzing en vos en fluwijn,
Weet hij, dat erg op hem gebeten zijn.
Deze staan dan ook altijd op de loer, zooals de ondervinding
kan leeren,
Om hem, hoe eer hoe liever, naar de andre wereld te promoveeren,
Dat is: maar dood famieljaar te guillotineeren.

Dat de Haan een belangrijke rol speelt in onze spreekwoordentaal,
Daarvan geef ik maar een enkel, voetstoots genomen, staal:
Dikwerf toch hoort men spreken van 't *laten koning kraaien van*
zijn haan;

't Geen zooveel te kennen geeft als dat iemand de eerste wil
zijn op de baan.

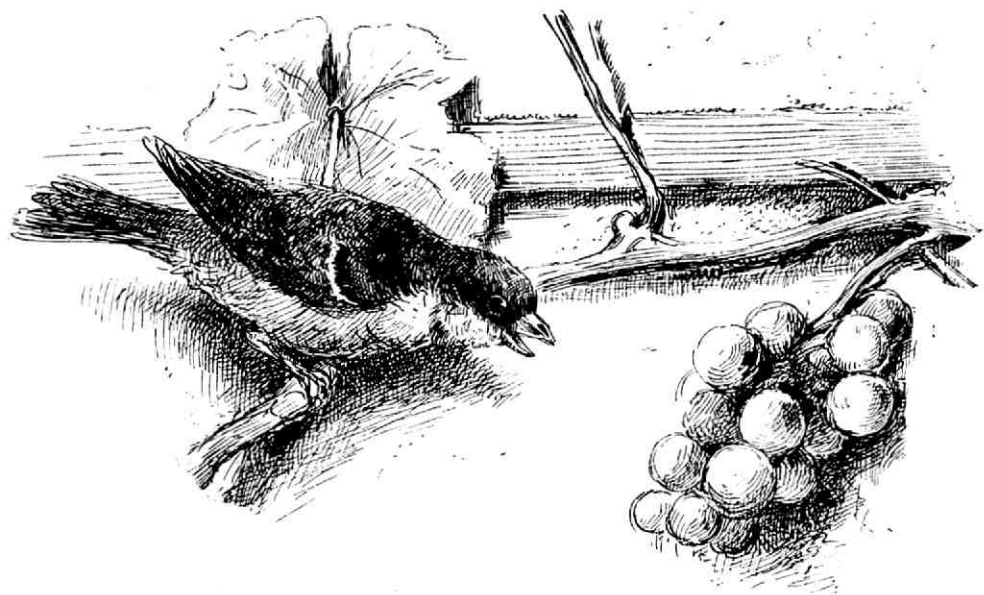
Niet minder is in zwang de spreekwijs *haantje de voorste spelen*,
Dat beduiden moet: bij een kloppartij vooraan zijn, en dan klap-
pen ontvangen of uitdeelen.

Zelfs geeft men het woord wel eens een staart, door de vrouw
een *haneveer* te noemen;

Eene samenstelling, die echter meer tot gispens dient, dan tot roemen;
En daarom, en dewijl ik voor mij met de schoone sekse gaarne
blijf leven in vree,

Verwijze ik, wat de beteekenis van 't laatste woord betreft, voor-
zichtigheidshalve naar onzen Harrebomée.

't Gaat vast, en dit was reeds bekend in aloude tijden,
Dat een vette haan niet deugt tot het strijden:
En 't is ook werkelijk zoo; want als men er wel op let,
Een goede en manhaftige haan is zelden vet.



DE MUSCH.

De Musch schijnt geschapen
Tot rooven en kapen
Van 't eêlst, dat wij menschen
Voor ons zouden wenschen.

Men zegt, er is voormaals een Venus geweest,
Van leden zoo goetlijk, zoo beeldschoon van leest,
Dat elk, die haar zag, in het veld, in de stad,
Terstond voor het wijfje genegenheid had.
Ook was zij, verdient slechts het sprookje geloof,
Voor lof en attenties niet ten eenenmaal doof;
Zij werd voorts door 't volk als de Schoonheidsgodin,
En tevens gehuldigd als Moeder der min.
Wanneer ze nu in haar kales eens ging toeren,
Zoo bond ze twee muschjes met zilveren snoeren

Aan 't rijtuig, en 't ging dan, in pijlsnelle vlucht,
D'Olymp af, den melkweg voorbij, door de lucht,
Totdat ze in een beemd of vallei of warande,
Al naar het haar goeddacht of best scheen belandde,
Om eens, verr' van het hof en, zonder te schromen,
Zichzelf te vermeien in lieflijke droomen. —
Doch meer dan genoeg reeds vermeld van een Vrouw,
Die nog menig snorbaard betooveren zou,
Wanneer hij ze plotsling eens voor zich zag staan
En strafloos het oog op haar vormen mocht slaan. —
Nu vraagt men wellicht: waartoe dient al die omhaal?
Ik antwoord in korte en verstaanbare spreektaal:
Had ieder der Goën zich een dier indertijd
Geëigend, de musch was aan Venus gewijd.
Wèl is die Godin reeds voorlang overleden;
De musch echter bleef en bestaat nog tot heden:
Want waar er slechts menschen op d'aardbodem wonen,
Daar vinden ze ook 't kroost van haar dochters en zonen.

De Musch is een fielt en een deugniet in 't hart,
Die vaak het geduld van een goedgezaks zelfs sart
En hem door zijn moedwil, zijn listen en streken,
Er eindlijk toebrengt, om zich duchtig te wreken.
Nauw' zet toch de peul zich en doperwt tot rijpen,
Of 't dier is gereed, er in 't wild naar te grijpen;
En wat het niet lust of niet eet, bij den pluk,
Dat brengt het te schande en bijt het aan stuk.
En toonen de kersen maar even een bloesje,
Het orbert de beste en de malschste van 't trosje;
Zoodat men, hoe vol ook de boom was gelaân,
Geen schaalte bijna op de tafel krijgt staan:
Zelfs spaart het niet eensjes de heerlijkste druiven;
Maar gaat er gestadig aan pikken en kluiven. —

Wèl doet dit het hart van den boomgaardman zeer;
Wèl grijpt vaak de tuinbaas gramstorig 't geweer
En schiet in het honderd op 't stroopend geboeft,
Wiens plunder- en roofzucht hem innig bedroeft;
Maar fut! mocht een enkle der velen al vallen,
Geen nood, want hij raakte bij lang na niet allen;
Ook is pas de schutter naar elders gegaan
Of 't eigenste spel vangt van voren af aan.
Ziet, zoo plaagt het dier, als een volleerd schavuit,
De menschen en lacht hen in 't vuistje nog uit.

De Musch, zoo mannetje als wijf, is in de architectuur
Geen bijzonder groote heksenmeester van natuur;
Dat weet hijzelf op een prik en allerbest,
En daarom maakt hij doorgaans gebruik van een andermans nest:
Vooral moet de zwaluw, met tranen in de oogen,
Het dikwerf maar aanzien en goedschiks gedoogen,
Dat, zonder de minste *excuses*, haar kluis
Tot woon gaat verstrekken van 't musschengespuis.
En werd nu het pand nog maar zindlijk en net
Bewoond, en van stoelen, van tafel en bed
Behoorlijk voorzien, geraagd en gekuischt;
Doch neen, daar wordt, als de Moffen, gehuisd;
Zelfs 't bedstroo hangt, of er iets prijslijks in stak,
Met heele lavendels te slingren van 't dak.
Zoo leeft er dat volkjen. En komt nu de heer
Of eigenaar, en vraagt hij zijn eigendom weer,
Zoo kan hij een duchtig pak slagen belooopen,
Ja, mooglijk 't nog wel met zijn leven bekoopen.
Maar 'k zeg: het is schande, dat nergens een wet
Zich tegen dat ruiten en rooven verzet:
Zulk vee moest men, staandevoets, grijpen en spannen,
Ten minste hen levenslang 't land uit verbannen.

De musch staat bekend voor een ergen bandiet,
Die steelt daar je bijstaat en rooft dat je 't ziet;
Doch heeft ook weer deugden, bijvoorbeeld van trouw,
Van zorg en van liefde voor kroost en voor vrouw.
Mocht iemand van verr' naar zijn weerhelft slechts talen,
Hij vloog hem te lijf, zonder omzien of dralen:
En kwam men zijn piepende jongskens te plagen,
Hij zou er zijn kop en zijn leven voor wagen.
Zijn wijf is zijn wellust, zijn hemel op aard,
En meer, dan een schepter den wereldvorst, waard. —
„Wat zouden wij zwervers toch hebben aan 't leven,
Wanneer ons geen vrouw waar' tot weerhelft gegeven?
Hoe zouden wij 't stellen, bij ziekte of bij leed,
Indien er geen gade ons ter hulp stond gereed;
Ons hart niet wat opbeurde in smart en verdriet?
Waarachtig, o musschen! wij kropten het niet.
En daarom, mijn vrienden! beseft en gelooft,
De vrouw is 't juweel en de kroon van ons hoofd.”
Zoo laat zich de aartsgauwdief der voogden zich hooren,
Geroerd in zijn ziel en verliefd over de ooren. —
En wat nu de teelt van zulke oudren belangt:
't Is klaar, dat geen kroost beter lessen ontvangt;
Het stroopt dan ook driest, is 't volwassen, als hij,
En steelt, op zijn beurt, even handig als zij.

Wanneer men de musch in de pan legt en braadt,
Dan roept menig vriend en getrouw kameraad,
Die nableef en staroogt op 't vlammeende vuur:
„Hoe kort is ons leven, hoe luttel van duur!
Al weer een der beste en der braafste in den strijd
Verdween uit ons midden en scheidde uit den tijd.
Straks orbert een smulpaap 't gebradjen als koek;
Werpt voorts het karkas hier of daar in een hoek,

En zegt, zich verkneuklend, bij 't leegen van 't glas:
 „Dood is hij, de spitsboef, zoo groot er een was!”
 Dus jammert de maagschap, dus menig kornuit,
 En tjlpt in de hagen een treurgezang uit.

In Amerika, zegt men, — waar menig vet zwijn
 Gekeeld wordt, en ook wel, die mager als brood zullen zijn,
 En 't kunstje bestaat, uit zijn schonken en knoken
 De heerlijkste Genua-olie te koken;
 Ja zelfs, om zijn reuzels met olie te mengen,
 En zoo in den handel als boter te brengen; —
 Is onlangs een rijk en voornaam speculant
 Op 't denkbeeld geraakt, om, tot diep in het land,
 De musschen te koopen, te mesten, te slachten,
 Te zouten, te rooken, en eindelijk, bij vrachten
 Per schip te verzenden, in vaten geprest,
 Of luchtig gestapeld, naar Oost en naar West.
 Wanneer nu dit praatje wordt waarheid bevonden,
 En ook eens een lading naar hier is verzonden,
 Dan zullen de prijzen van 't slachtvee wel dalen,
 En koopen wij eerlang, het kan haast niet falen,
 Biefstuk en ham voor een cent of wat 't pond;
 Wie eerst het verneemt, zegg' 't beleefdelyk rond!

Tot besluit

Van dit kapittel over den aartsschavuit
 Der vooglen, ga ik er dit alleen nog bijvoegen:
 Dat de jongens, als ze hem krijgen, er hun grootste genoeg
 In vinden, om hem te apprivoiseeren,
 En voorts allerlei kunstjes te leeren,
 Doch vooraf nog wat, *ad libitum*, te metamorphoseeren.
 Al spoedig toch verliest hij een gedeelte der slagpennen;
 zijn staart

Wordt ingekort, op de wijze van een geangliseerd paard;
Men zet hem een rood kammetje of Grieksch bonnetje op het kopje:
En dan begint het fladdren en stijgen en vallen, als in een
dronkenmans-galopje,
Dat hem hooren en zien haast vergaat,
En 't hartje hem klopt, als een moker die slaat.
Voorts duurt dat spelletje, telkens hervat en gevariëerd, zoo lang
tot de knapen
Naar school moeten, het beu zijn of 's avonds gaan slapen:
Zoodat het waarlijk nog wel een geluk voor het beestje mag heeten,
Als de dood het komt verlossen van zijn martling, of de kat het
gaat eten.



DE GARNAAL.

Veracht toch geen diertje, al is 't nietig in schijn!
't Is nuttig en noodig, hoe klein het moog zijn.

De Garnaal heeft veel van een kreeft,
Wel te verstaan, als zij leeft;
Doch dat zij bij lang na niet zoo groot is,
En ook niet zooveel mans, als ze dood is,
Dat weten de schoolknaben, ja zelfs de kleine blagen,
Die ze ooit op de aanrecht naast elkander zagen.
Maar een *klein vischje* een *zoet vischje*, zooals men vaak hoort,
En een spreekwoord is wel niet altijd, maar toch veelal, een
waar woord;
De lekkerbekken althans, en die moeten het weten,
Zeggen als uit éénen mond: „Zie dat is een kostje, dat is een eten!”
En ze orberen zijn vleeschje, je begrijpt, bij een stevig glas wijn,
In garnalen-broodjes gemetamorphoseerd, of eenvoudig met geölieden
azijn.

Er is misschien geen dier op het land of in de stad,
 Dat zoo fel is op garnalen als een kat;
 En of ze rauw of gekookt zijn, 't komt er niet op aan,
 Ze zal er, kan zij ze beramen, geen één laten staan;
 Maar stopt er, om geen tijd te verliezen,
 In de gauwigheid een paar dozijn achter de kiezen.
 En ziet de zeemeeuw ze scharlen langs d'oever der zee,
 Waarachtig ze scheert er den gek ook niet mee,
 Maar schiet naar beneden en duikelt in 't wed,
 En vangt ze zoo goed, als een visscher in 't net.
 Doch er is nog een andre vijand, een platvisch,
 Die meer bij de hand en ook niet voor de kat is,
 'k Meen de zeebot, die, met een dood onnoozel gezicht,
 De garnalen dan ook ongenadig van de huig licht:
 Want, gaat er dat volkje ergens dartlen en spelen,
 Ze doet *quasi*, of ze in hun vreugde wil deelen,
 Maar pakt ze onderwijl, 't zij ze klein zijn of groot,
 Bij de kladden en orbert ze levend en dood.

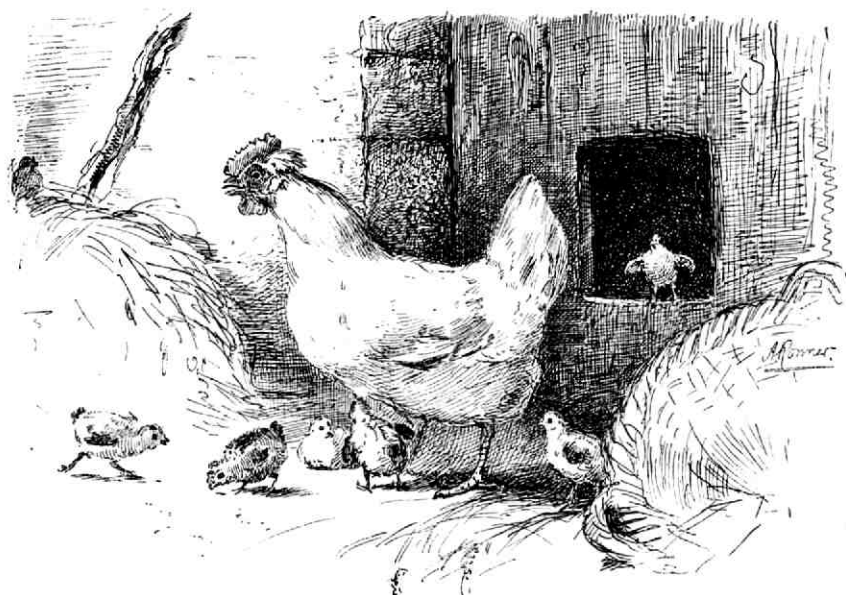
Men zegt, dat de garnalen, als ze trouwen,
 Gewoon zijn, dagen achtereën, bruiloft te houën,
 En dan een leventjen leiden van *vroolijken Frans*,
 Met eten en drinken, met spel en met dans.
 Doch of zoodanig huwlijk nu, met inachtneming der wettige formaliteiten wordt voltrokken en van duur is,
 Dan wel zoo wat geïmproviseerd en min of meer pandemisch van
 Ik durf het niet zeggen, en mijn correspondent [natuur is:
 Is, naar zijn schrijven, er ook niet recht mee bekend;
 Doch dit meldt hij, dat er dan een speelman op 't dak
 Zit, die op een oude vedel krast, of op een doedelzak
 Neuriert, nu eens van *daar kwam er eens een Meisje*, en dan weer
 Van *Jan, koop mij een kermis!* van *Pierlala* en zoo al meer.
 Die arme sukkels! ze mogen ook wel eens pret maken,

Voordat ze in de zorg, of zelfs uit den tijd raken;
En eindelijk, door verschillende handen gegaan,
Gekookt en gepeld op onze tafels komen te staan.

De garnaal is niet geschubd, veel minder gehaard;
Ook heeft zij geen onmetelijk grooten baard
Of smousensik, waarin thans velen van 't nieuwe licht
Schier wegduiken met hun uitgemergeld gezicht:
Maar ze draagt een *moustache* of knevel, scherp gepunt,
Nijdig uitstekend en behoorlijk gedund.
Daarbij is ze voorzien van een paar oogen,
Die haar nog nooit bij de intuïtie bedrogen;
En eindelijk voert ze nog een fraaien, zwarten staart,
Als een waaier gefatsoeneerd en haar onbegrijpelijk veel waard.
Wat haar pootjes betreft, ze heeft er velen,
Niet voor staatsie of om er mee te spelen;
Maar om er zacht over 't zand mee te dwarlen,
Of links en rechts, naar verkiezing, in 't ronde te scharlen;
Doch bovenal, om er haar eieren tusschen te leggen,
Totdat de kleintjes *bonjour Papa et Mama!* kunnen zeggen.

Ik wil hier, ten slotte, nog eene kleine opmerking bijvoegen, te weten:
Dat men tegen iemand, die aan distracties lijdt, en dus telkens
iets pleegt te vergeten,
Wel eens zegt: *je hebt een memorie als een garnaal*; in welk geval
Men zooveel te kennen geeft, als: je onthoudt dan ook maar niemendal.
Hieruit nu zou ik haast besluiten, dat het geheugen
Der garnaal zwak is en volstrekt niet moet deugen.

De garnaal verschilt, in gewicht, aanmerkelijk van een haai;
Ook is zij nog vrij wat kleiner van omvang, dan een winter-
koninkje vergeleken bij een kraai:
En toch heeft ze, bij haar onnoozel figuurtjen als zeevisch,
Alles wat tot haar onderhoud en bestemming van doen is.



DE HEN.

Innet, huislijk, zacht en vlijtig,
 Teedre moeder, brave vrouw,
 Is de hen, in 't klein, een toonbeeld
 Van oprechte liefde en trouw.

Geen vogel is er wellicht alom,
 Onder geheel het vogelendom,
 Zoo nuttig en productief, gedurende het leven,
 Als de kip met haar kindren, haar nichten en neven;
 En daarom heeft zij dan ook wel denklijk, van de schepping af aan,
 Op aarde en onder menschen bestaan,
 En hebben onze stamvoorouders, aan den soberen disch gezeten,
 Zoo niet van haar vleesch, dan toch wel haar eiers gegeten.
 Ook zullen, naar der physiologen zeggen,
 De kippen wel altoos eieren blijven leggen,

En behoeven wij menschen volstrekt niet te vreezen,
Dat wij ooit zonder hoenders zullen wezen.

De kip, dat is de huishaan zijn bijzit of wijf,
Is innet en zindlijk op kleeren en lijf;
En mag zij al eens door dik en dun patrouilleeren
En haar pooten besmetten, ze zorgt voor haar veeren.
Het kleed, dat zij draagt, als ze groot is,
Verwisselt niet van kleur en fatsoen, vóór ze dood is;
't Vernieuwt zich echter, als het ten naasten bij is versleten,
En dat geschiedt prompt éénmaal in 't jaar, zooals wij weten;
Ook is zij dan natuurlijk ietwat uit haar humeur en wreevlig
om haar slordig toilet,
Verschijnt op geen pantoffelparade en houdt meesttijds het bed.
En dit is verschoonlijk: want wie van de schoonen —
En ze is toch ook vrouw — zal zich in een verhavend nacht-
gewaad aan 't publiek gaan vertoonen?

De hen is gemeenlijk veel kleiner dan de haan;
En dat is ook goed, zal de hoenderhuishouding behoorlijk blijven
bestaan;
Want waar de vrouw het in grootte wint en meer mans is dan de man,
Daar gaat het veeltijds niet zooals het moet, maar zooals het
En zelden zooals het goed is en recht; [best kan,
Dat hebben voorlang reeds vele filosofen gezegd.

De haan is een soort van Oostersch despoot,
En dit weet elke dame, die bij hem logeert, 't zij dan onder den
naam van juffrouw van gezelschap of als echtgenoot;
Dientengevolge geeft zij hem altijd volop van lof en eer,
Spreekt hem altoos eerbiedig aan en toe met den naam van: *Mijnheer!*
En beschouwt zich in waarheid als de onderdaan,
Dat is: vrouw voor de leus, doch te gelijk dienaars van den haan.

Wenkt hij ze tot zich, zij staat er;
Roept hij ze naast zich, ze gaat er;
Wil hij, dat ze opstaat, ze doet het;
Noopt hij ter kooi haar, ze moet het;
Ja, zegt hij: kniel neder!
Ze doet het al weder;

En zoo weet de goeie ziel, om den vrede te behouën,
Zich steeds naar de nukken en grillen te schikken des Ouwen.

Als er een haan sterft, 't zij onder het mes of een natuurlijken
dood,

Dan is de verslagenheid van de kippen bijzonder groot;
Ze zuchten en treuren, hier of daar onder een afdak verscholen,
En hebben geen lust, om wat verre van honk te gaan dolen:
Trouwens, ze zijn haar voorvechter en beschermmer sinds langen tijd,
Door een beklaglijken dood, haar leven lang, kwijt.

Wel dragen ze geen uiterlijke teekenen van rouw, en dus geen
lamfers om hals en om been,
Maar gaan met ongekapte kuif, met hangende vleugels en staart
daar heen,

En storten haar smart en verdriet, wel niet overluid,
Doch in stilte en ter ziel toe bedroefd, aldus uit:

Gespelen! we hebben den roem van ons allen
Verloren; de Heer van ons huis is gevallen,
Die vroeger de lust was van klein en van groot!
Hij is uit ons midden voor altoos verdwenen
En wordt door het zonlicht niet langer beschenen;
De prins van de hanen in 't ronde is nu dood!

Wat gaan wij, onnoozele vrouwen, beginnen,
Naar 't lichaam zoo zwak, zoo flauwhartig van zinnen,
Wie zorgt er voortaan voor ons welzijn en eer?

Vriendinnen! zoo rijk en gelukkig te voren,
Wij hebben den vriend onzer sekse verloren;
De trots van ons allen, hij leeft er niet meer

Welaan, dat wij nimmer den halsvriend vergeten,
Wiens asch thans verwaait, op een mesthoop gesmeten,
Steeds blijve ons zijn beeltnis geprent in de ziel!
Hij was, bij zijn leven, de schuts van ons allen,
De vader van kindren bij honderdgetallen,
Die thans zijn gezin zoo rampzalig ontviel!

Dus treuren en kermen de kippen, in droefheid gezeten,
Al dikwerf en weigren het drinken en eten,
Totdat er een plaatsvervanger wordt geïnstalleerd,
Dien men aanvankelijk wel met eenige huivering als zoodanig
vereert,
Doch eerlang zoo lief krijgt, en wel binnen weinige weken,
Dat geene der vrouwen van den vorigen haan langer reppen of
spreken.

Wanneer de kip het op 't lijf krijgt, om te gaan leggen,
Dan laat ze vooraf een soort van *praeludium* hooren, alsof ze wil
zeggen:

Dames! ik ga mij eenige oogenblikken absenteeren,
Weest dus maar niet ongerust, ik zal wel spoedig retourneeren;
En dribbelt voorts, op een sukkeldrafje, al haar best
En zonder zich op te houden, regelrecht naar 't nest.
Doch zoodra is zij niet met haar commissie klaar,
Of ze vangt aan, een bijster groot misbaar
Te maken; schreeuwt luiderkeels haar kornuiten bij elkaar,
En verkondigt, met een zekeren trots en vermiljoen gezicht, aan
haar allen,
Dat zij voorspoedig van een kleintje, ik meen van een ei, is bevallen.

Deze opvoeding nu en *surveillance* der jongen duurt verscheidene
weken,
En tot zoolang het aan de opvoedster ten volle is gebleken,
Dat de kweekelingen, volleerd en reeds voorzien van de noodige
veeren,
Haar verdere leiding en zorg gevoeglijk kunnen ontberen.

Wanneer de kippen een oude keukenmeid, met opgestroopte mouwen
En een witten boezelaar voor, in haar functie aanschouwen,
Zoo krijgen ze kippevel, dat is de beverazie, over het gansche lijf,
En noemen ze een feeks, een keukenprinses, een tang van een wijf.
Komen zij echter een poelier soms te ontmoeten,
Ze kijken heel zuinig en, zonder te groeten
Of zich lang op te houden, stuiven ze voort
En vlieden den man, die 't gevogelt' vermoordt.
Doch zien ze bij toeval een vos tot haar naderen,
Dan stolt haar het bloed en bevriest schier in de aderen;
Want Reintje is een heerschapp, die al wat hij vindt,
't Zij kuiken of kip, onmeedoogend verslindt.

Dat de oude koeien de melk geven en de jonge kippen de eieren leggen,
Is een spreekwoord zoo oud en bekend, dat men er niets meer
van behoeft te zeggen:

Ook weten de hoenders 't even goed als wij menschen;
En daarom zou 't verkeerd van hen zijn, een lang leven te wenschen.
De mannelijke kuikens sterven dan ook meest alle een vroeg-
tijdigen dood,
En wel, vóór dat ze tot manbaarheid zijn gekomen, dat is vol-
wassen en groot:

De kippen laat men gewoonlijk twee a drie jaren in 't leven,
Omdat ze, gedurende dien tijd, volop en een massa eieren geven;
Doch aan de hanen gunt men wel eens een jaar vier, vijf tijd,
Vooral wanneer ze manhaftig zijn en ferm in den strijd.
Het zou dus voor de hoenders niets baten, hiertegen te protesteeren,

Of wel, dat nog onnoozeler zou wezen, er over te kermen en te
 lamenteerē;
 En ze doen dan ook best, ten deze zich eenvoudig te submitteeren.
 En dat doen zij; want met hun kippenverstand
 Begrijpen ze heel goed, dat wet en gewoonte den toon geeft in 't land.
 Doch over één ding vermeenen de kippen zich hooglijk te moeten
 beklagen,
 En dat is, dat de grooten of uitverkoornen der aarde er behagen
 In kunnen scheppen, om haar kuikens, vóór dat ze zijn geboren,
 Het leven te benemen en alreeds in den dop te versmoren,
 Alleen met het doel, om op den feestlijken disch
 Een schotel te kunnen plaatsen met iets dat buitengemeen en
 voortreffelijk is.
 Dit, zeggen ze, schreeuwt van de aard' tot de wolken,
 En 't is een eeuwige schande voor geciviliseerde volken.

Tot slot van de vorenstaande, reeds vrij uitvoerige schilderij,
 Of liever schets der kip, voegen wij er kortlijk nog het volgende bij :
 In onzen lexicalischen taalschat vinden wij namelijk twee woorden,
 Die vele der lezers, althans der opmerkers zeker wel eens hoorden ;
 Deze nu zijn — van het eene repte ik trouwens al een vorigen keer —
 Eenvoudig de uitdrukkingen *huishen* en *haneveer*.
 Beide, en wel het ééne aan de *hen* en het andere ontleend aan den *haan*,
 Kunnen zelden of nooit naast elkander bestaan ;
 Het *eerste* toch maakt haar, die het geldt, schier tot een *Houri*
 van 't Mahomedaansch paradijs ;
 Het *laatste* brengt, zoo niet de huishouding in de war, dan toch
 dikwerf den eega geheel van de wijs.
 Meer van de beide woorden te zeggen, of ze nader te verklaren,
 ware indiscreet :
 Doch gelukkig de huisvader, die 't eerste proefondervindelijk kent,
 maar van 't andere niets weet!



Het Stekelbaarsje.

„Bene vixit, qui bene latuit.”

Wat de Kolibrie als vogel is,
Dat is het Stekelbaarsjen als visch :

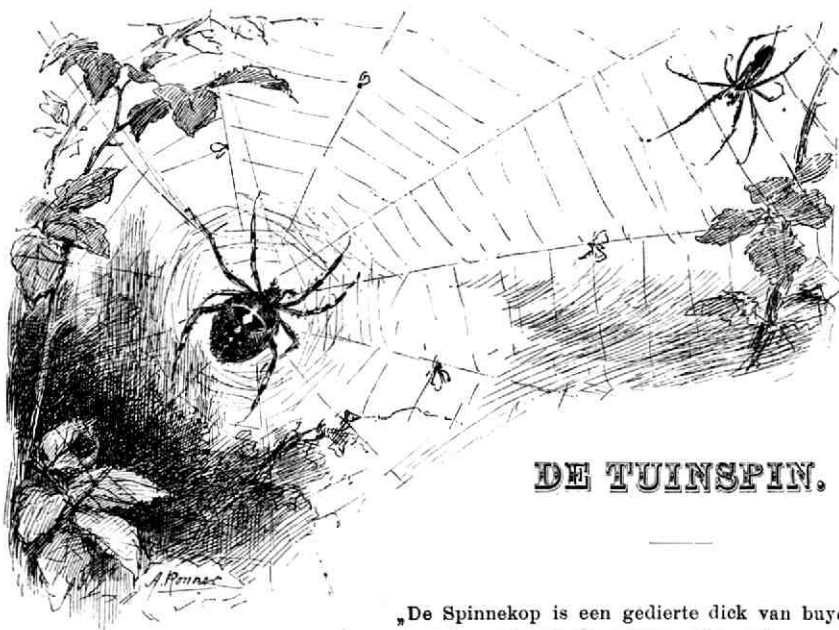
't Geheele diertje toch, kop en staart meegemeten,
Mag niet veel langer dan een gewone bakerspeld heeten.
Doch, hoe nietig van omvang en klein van postuur,
't Is kregel en vaardig en slim van natuur:
En zwemmen er ook al geschubde Goliaths in vlieten en stroomen,
Het weet hen door sluwheid, bijtijds, wel te ontkomen;
„Wie klein is, moet slim zijn,” dus luidt zijn blazen,
En dat het zulks meent, toont zijn wijze van doen.
Vooreerst toch, vermijdt het de groote rivieren
En loopt er niet ieder voor 't aangezicht zwieren;
Ook gaat het, geleid door een goed overleg,
De groote meneeren bijtijds uit den weg;
Want deze zien, net als in de menschenwereld, dat Janhagelgespuis
Niet graag om de voeten, veel minder in huis.
Ten anderen leeft het gewoonlijk in slooten

En ondiepe waatren, waar zelden de grooten
Vertoeven, om 't slib en de ruigt', die de wet
Er geeft er een vroolijken doortocht belet. —
Ik zou van zijn slimheid nog lang kunnen praten,
Maar wil het, voor ditmaal, nu hierbij maar laten.

Men zegt, dat het vischjen een lekker gerecht geeft
En heel veel in smaak van een zalm of forel heeft;
Hetzij men het braadt of wel eenvoudig stooft,
Wel te verstaan, wanneer men 't vooraf van zijn schubben
Het zuivert van bloed, van gal en van grom, [berooft,
En voorts in het zout legt met lever en hom:
Zoo'n schotel, beweert men, is spijs voor de goden
En waard om de grootsten der aarde op te nooden.

De Stekelbaars is van gezelligen aard,
En leeft *en famille*, zoolang hij niet paart,
Maar krijgt hij het vrijen en trouwen op 't lijf
En kiest hij een eerbare schoone tot wijf,
Dan knutselt hij ergens, zoo stil als een muisje
En verr' van het daaglijksch rumoer, zich een kluisje,
Bestemd, om vooral aan de dierbre matrone
Te strekken tot opdak in de huislijke wone.
En als hij 't met wier en met lisch heeft bekleed,
En 't bruidsbed geheel ter ontvangst is gereed,
Zoo leidt hij, als bruijom, met vroolijken zin,
Het wijfje ter sierlijke bruidskamer in,
En wijst haar de sponde, waarop zij het leven
Weldra aan een aantal van telgjes zal geven.
En als hij het zalige vrouwtje, verrukt,
Daarop aan het zwoegende hart heeft gedrukt,
En eerlang den eernaam van *Vader* zal voeren,
Die hem nog te vaster aan de eega zal snoeren,

Zoo houdt hij met liefde, bij dag en bij nacht,
Aan d'ingang der woon, als een schildknaap, de wacht,
Dat niets de gewenschte bevalling verhinderen
Of 't heil kom verstoren van kraamvrouw en kinderen. —
Ziet, zoo leeft dit vischje, gehouw en getrouw,
Vol zorg en attenties voor de eega en vrouw:
In waarheid een toonbeeld, onder de visschen, voor vele der grooten,
Die, nauwlijks gepaard, reeds hunne eegaas verstooten,
Ja derwijze de inspraak van 't bloed zelfs vergeten,
Dat ze ongegeneerd soms hun kinders opeten.



DE TUINSPIN.

„De Spinnepok is een gedierte dick van buyck en met lange krauwels, gewoon zijn netten overal uyt te setten om yet te vangen.”

Er is misschien geen schepsel op aard',
Meer grillig en narrig en luimig, als 't paart,
Dan de Spin; want ook zij, als de andere dieren,
Laat op dit punt wel eens hare driften vieren.
Niet, dat ze het *decorum* der sekse uit het oog zou verliezen,
En den eerste den beste tot eega verkiezen,
„Neen, neen! dat niet,” zei Van Speyk; en ook zij zegt: „neen, neen;
Een man naar mijn zin, en anders er geen.”

Mevrouw de Spin dan, is zij het koude solo-leven moe,
En ná rijp overleg er eindlijk aan toe,
Om zich in den echt te gaan verbinden,
Houdt vooraf geen lang consult met haar magen of vrinden,
Maar zet zich in haar sabbatskleed op 't midden der webbe ter neer,
Wel vertrouwend, dat de een of andre trouwlustige heer

Haar weldra het hof zal begeeren te maken
En een *tête à tête* verzoeken over sommige teedere zaken,
Die gewoonlijk onder vier oogen worden behandeld en geen
anderen raken.

En zoo waar, de dikke Machol zit maar pas op het huwelijksbed,
Of daar glijdt je een doodmagere pretendent, die zijn net
Juist boven haar hoofd en als expres er toe had opgehangen,
Verliefd tot over de ooren en bleek van verlangen,
Aan een draad naar beneên, totdat hij met een uitgerekten poot
De web kan bereiken zijner gehoopte echtgenoot.

Daar hangt hij nu, tusschen hemel en aarde, onze avontuurlijke vriend
In doodsangst te benglen. Doch „die niet waagt, die niet wint,”
Denkt hij, en meteen trekt hij de stoutste schoenen maar aan,
En raakt het net der matrone, met een bibbrend klauwtjen 'aan,
Om te ontdekken, hoe haar de muts moog staan,
Dat is, of ze zijn eerbied en hulde zou willen beloonen
En gevolglijk zijn liefde met weermin bekronen.

Ziet zij nu zachtmoedig en genadig op dit voorspel neer,
Dan is onze maat boven de wolken en meer;
Maar schudt zij het weefsel, dat het slingert heen en weer,
Best is 't dan, maar geen tijd te verletten

En 't hoe eer hoe liever op een loopen te zetten,
Want anders bekomt hij allicht een schrobbeering,
Die hem de koorts op het lijf jaagt of de tering.
Doch geen nood vóór den tijd, de teeknen zijn goed;
De Dame verroert nog geen vinger of voet.
Dit geeft hem moed, en 't doet hem ook hopen,
Dat hij geen slib vangen of een blauwtje zal loopen.

Moedig door dit eerst onthaal,
Durft hij ras, een tweede maal,
Zich al meer en verder wagen,
Om het *jawoord* af te vragen;
Doch, door hoop en schrik bemand,

Houdt hij wijslijk op de grenzen
Van het El-dorado stand.

Nog blijft de gebiedster in rust, doch meet hem meteenen,
Scherp en met onafgewend gezicht, van 't hoofd tot de teenen,
En wikt en weegt, zoo het schijnt, met al haar verstand,
Of hij de man wel zal zijn, die haar hand
Zou verdienen, in staat, om onder haar 't rijk te helpen bestieren
En, als de *conditio, sine qua non*, haar in alles te believen en te
vieren. —

En als nu de Pretendent, gesterkt door deze minzame ontmoeting,
Zich al meer en meer op den voorgrond begeeft ter begroeting,
En reeds werkelijk, schoon niet zonder schromen,
Tot dicht bij den troon der Vorstin is gekomen,
Zoo zal hij, één van twee, of volop van eer en van gunst gaan genieten,
Of, zonder verhoor en gena, opgeknoopt worden als een hoofd
der bandieten. —

„In waarheid,” zegt Jan Los, „op zulk eene onereuse voorwaarde
te gaan trouwen,
Behoort niet tot mijn zwak of ambitie, en 't zou me wel eens
kunnen berouwen.” —

Dan, wie schetst de vervoering van onzen ridder en held,
Die, gansch alleen en van geen satellieten verzeld,
Zijn hof aan zoo voornaam een dame dorst maken,
En nu werkelijk het loon voor zijn koenheid gaat smaken?
Want zie daar, de Vorstin schouwt, zoo waar, met een lachje
op hem neer,

Omarmt hem plechtstatig en groet hem als heer;
En dat onze Avonturier van zijne zijde de Schoone
Vereert met de namen „mijn schat, mijn Matrone,
Mijn alles op aarde en voor wie ik, mocht zij het willen,
Mij *lebendig*, zoo waar als ik leef, zou laten villen”;
Dat spreekt: en die het soms wat overdreven vindt,
Is maar een suffer en heeft nimmer bemind.

De Spin, 't is al meer opgemerkt, heeft een omvang van drie;
Ook draagt ze een *crinoline*, een *vertugadin*, of wellicht nog beter
gezegd, een *cul de Paris*,
Van belang, doch heeft een gezichtje, zoo klein en zoo smal,
Dat het, bij de rest vergeleken, zoo veel lijkt als niemendal.
Maar in dit kopstukje staan een paar oogen te flonkeren,
Waar niets aan ontglipt, zelfs niet eens in den donkeren.
Voorts leeft en zweeft ze, tusschen hemel en aard', in de lucht,
Geheel onbezorgd voor de toekomst, onbeducht
Voor den winter, ja spaart zelfs geen mugje of geen vlieg;
Zoodat ze veel heeft van een hartje zonder zorg, als ik mij niet
bedrieg.

Doch wat haar speldewerk aangaat: op heel de aarde
Is geen dier nog gezien, die haar kunst evenaarde;
Slechts één gebrek, juist als aan de Chineesche wetten, kleeft
ook dit schakelnet aan,
Te weten, dat de kleine vliegen er in blijven hangen, doch de
grooten er door henen gaan.
Men vindt niet licht een schepsel, dat zich minder bemoeit met
zijn kroost,
Met andere woorden, dat er zich minder offers voor getroost
Dan de Spin; want ze stopt haar embryoos maar in een buidel of zak
En hangt ze voorts, hier of elders, eenvoudig onder 't dak,
Tot hen de lentezon roept in het leven
En ze, op hun beurt, ook een webje gaan weven.
Dan genoeg van een dier, dat de schrik is der Schoonen,
En tevens een plaag aller nette Matronen;
Zoodat geen spin, evenmin als de muizen
In onze kamers lang bankt of zal huizen,
Maar, onder stoffer en raagbol, weldra
't Leven verbeurt en dat zonder gena.



HET VARKEN.

Het Paard leent zijn spierkracht,
De Koe biedt haar melk;
Het Schaap geeft zijn vachtje
Ten beste van elk;
't Onooglijke Varken,
Of 't klein zij of groot,
Vereffent zijn schuld eerst,
Als 't vet is en dood.

't Kan wel zijn
Dat het Zwijn
Vroeger heel aardig was in zijn voor-
komen en manieren,
En als zoodanig een juweel zelfs onder
de viervoetige dieren;
Maar dan moet het heel anders zijn
Dan men het thans kent of er in de boeken van leest; [geweest,
De Dames althans, en die zijn suprafijn van tact, zeggen gewoon-
lijk, zoo elders als hier,
Als ze het in zijn morsjuk aanschouwen: foei, wat een affreus
leelijk dier!

Dit neemt echter niet weg, dat zelfs menig lief en snoeperig bekje
Den neus niet optrekt voor een saucijsje van zijn vleesch en zijn spekje.

Dat een zwijn van aanleg niet muzikalisch is, ontdekt men direct
aan zijn natuurlijke klanken en kreten;
Waarom het dan ook, hoogstwaarschijnlijk, *schreeuwelelijkerd* wordt
geheeten:

Ook zegt men: hij *schreeuwt als een mager varken* van iemand,
die niet zeer melodieus

En Catalani- of Jenny-Lind-achtig spreekt of zingt, maar een
bakkes openzet als een reus;

Zoodat je hooren en zien haast vergaat en zenuwachtige menschen
Hem wel naar de Mookerhei of Sint-Velten zouden wenschen.

Wanneer in het najaar een zeker iemand, in een blauwen kiel, met
een stok in de hand en een messenkoker op zijde,

In zijn schot komt kijken, dan is onze maat volstrekt niet blijde,
Maar zou, om de mooglijke gevolgen, wel haast willen schreien,
Te meer als hij zich daarop, met een touw om den poot, naar
elders ziet leien,

Van waar hij voorzeker, althans levend, nimmer terugkeert;
Want dit begrijpt hij al daadlijk, al is zijn uitzicht ook nog zoo
dom en ongeleerd.

Ontmoet hij echter onderweg een pasteibakker of kok,
Zoo blijft hij eenige seconden stokstijf staan, als een marmieren blok;
Maar ontwaart hij, in 't verschiet, een ladder, tegen een muur
opgericht en ettelijke sporten hoog,

Dan schieten hem niet alleen weemoedige tranen in 't oog,
Maar slaat hem de schrik dermate tot in de teenen,
Dat hij suizebolt en haast niet kan blijven staan op de beenen:
Geen wonder, want het vonnis, dat hem ter dood verwijst, is
geslagen en, zonder fout,

Ligt hij over een dag of wat reeds voor goed in het zout.

Intusschen, en men zou het hem niet aanzien, weet onze luilak,
als 't noodig is, aardig te voeteeren,
Ja, zoo vlug, alsof hij het van een harddraver had mogen leeren;
En dit is te meer te verwondren, omdat hij van nature geen
vriend is van kuieren,
En als 't ware niets heeft geleerd, dan innemen, slapen en den
tusschentijd in een *dolce far niente* verluieren.

Geen dier wellicht, ten minste van de grootere soort,
Is beter producent of brengt, liever gezegd, gedurende zijn kort
levensbestek zoo veel jongen voort,
Als het zwijn, wel te verstaan het moedervarken of de zog;
Want al stelt men haar leeftijd slechts op drie jaar, dan nog
Kan zij aan een vijftigtal biggen het leven,
Zonder inbegrip van haar kleinkindren, gemakkelijk geven,
Doch gaat men de verdere generatie van haar kindren daarbij
opteekenen,
Zoo mag men daarenboven die nakomelingschap, zonder overdrij-
ving, wel op een getal van tweehonderd berekenen.
En hieruit argumenteeren de natuurkundigen, en de Don-Antonioos
durven 't almede prognosticeeren,
Dat de gastromanen nog lang hun schommelbuikje met varkens-
karbonaden kunnen smeren.
Het zwijn is, met betrekking tot zijn uiterlijk gedaante, eenigszins
gemetamorphoseerd,
Sinds het in de bosschen niet meer vagebondeert
En meer in de nabijheid van ons menschen verkeert;
Vroeger toch had het, zooals de dichters 't wel eens noemen,
een *bliksemend gebit*,
En was zijn huidkleur zoo zwart als een git;
Thans echter heeft het zijn vreeslijke houwens verloren
En wordt niet meer met zwarte, maar gewoonlijk met witte of
lichtgele borstels geboren:

Doch in zijn hart en ziel is het volbloed protestant,
En daarvoor staat het dier te boek bij een ieder in de stad en
op 't land.

Wil men, bij voorbeeld, dat het zich vooruit zal begeven,
Het weigert halsstarrig en maakt voorts een leven
Alsof het vermoord wordt; verkiest men, dat het achteruit
zal gaan,

Het blijft, stijf en strak, op zijn vier strijkijzers staan;
Begeert men, dat het zich neder zal leggen,
Het protesteert alweer en laat zich in 't minst niet gezeggen;
Sjort men eindelijk zijn pooten aan elkander vast,
Dan is het heelendal mis en Leien in last:
Het schreeuwt, als bezeten, het schopt om zich henen
En brengt, door zijn vreeslijk lawaai, de buurt op de beenen:
Kortom, het heeft een protesteerenden, tegenspartelenden geest,
En zoo is ongetwijfeld zijn vader en grootvader ook al geweest.
Zijn protestantisme komt echter nog veel sterker uit,
Als men 't, om zijne ondeugd en vernielzucht, een kram steekt
door den snuit:

Dan toch is zijn mondstuk niet langer te snoeren,
Maar tiert en verwenscht hij de burgers en boeren.
Doch 't ergste protest is eerst dan te verwachten,
Wanneer men gereed staat, het heerschap te slachten
En 't reeds voor het mes heeft en onder de knie:
Dan toch schreeuwt en rumoert het en gilt het voor drie
En scheldt alle slaggers en helpers der slaggers
Voor moordnaars der beesten, voor martlaars en plagers,
Wier bloeddorst zelfs de onschuld der jonkheid niet stuit;
En blaast, als in woede, den ademtocht uit.

Wanneer er een Spaaroom van ons komt te sterven,
Van wien wij een aardigen pluk moeten erven,
En op wiens dood, al heeft hij ons nog verrast,

We al lang — 't is zonde, dat ik het zeg — hadden gehoopt en gevestigd,
 Dan zijn wij erfgenamen, geen één uitgezonderd, terstond op de been
 En komen aan 't sterfhuis van oomlief bijeen,
 Om, wanneer we hem de laatste eer hebben aangedaan,
 Terstond aan 't verdeelen van zijn boedel te gaan;
 En hoe meer bankjes en Russen en klinkende schijven
 Wij vinden, hoe meer we ons verkneukelen en in de handen
 staan wrijven,
 En hoe meer goeds wij almede van oom zaliger zeggen,
 Die, ná een lang vertoef op aard', het eindelijk af heeft gaan leggen;
 En al was hij, bij zijn leven, zoo dom als een koe,
 En, bijwijlen, zoo gemelijk en grammottig, als ik weet niet
 recht hoe,
 We dekken het alles met den mantel der liefde maar toe;
 En al was hij een schraper in zijn ziel, die wel twintig percent nam,
 En bij wien een gebrekkige bedelaar tevergeefs om een snee
 brood kwam;
 En al had hij, bij geval, een half dozijn *moederzeggens* hier en
 daar loopen,
 Die hij verzuimd of vergeten had, bij hunne geboorte, op zijn
 naam te laten inschrijven of doopen;
 En al gevoelde hij zich o! zoo *liebeskrank* vaak op zijn ouden dag,
 Zoodat hij, met den vaderlief op, nog wel gaarne eens een aardig
 maagdeke zag;
De mortuis nil nisi bene! — dat is: van de dooden niets dan
 goed — roept er menig neefjen en nicht,
 En werpt op ooms gebreken en zwakheden een vriendlijker licht,
 Ja, weet zelfs nog wel van 't een en ander tot zijn lof te gewagen;
 En dat alles, omdat men een vollen buidel naar huis toe gaat dragen. —
 En als nu het Zwijn — 't zij evenwel zonder vergelijking gezegd —
 Tot de gewenschte corpulentie gekomen, het ook heeft afgelegd,
 En men aan tafel zich aan zijn harstjes en worstjes, en wat al
 niet meer, te goed doet en smult,

En te gelijk den berkenmeier met den ouden *Clovosi* duchtig aanspreekt en vult:
Zoo klinkt er ook hier het *de mortuis nil nisi bene!* met betrekking tot het zwijn,
Wiens beetjes en sneetjes en lapjes en hapjes zoo *deli*, zoo malschjes en lekkertjes zijn.

Ik heb nog iets op de lever en dat moet er uit,
Vóór ik deze, waarlijk reeds al te lange vertelling of legende besluit;
Te weten: men bezigt wel eens de woorden *Schot-* en *Smolt-*verken;
Doch, voor zoo verr' ik heb kunnen bemerken,
Past men die niet alleen toe op het zwijn,
Maar moeten onze Eva's er ook al weder het mikpunt van zijn.
Ik zal mij echter voor de verdere uitlegging er van wel wachten,
En vraag alleen maar aan hen, die de vrouw niet behoorlijk weten te achten:

„Wie geeft u het recht, om op schepslen te smalen
En als met een houtskool er 't beeld van te malen,
Zonder welke gijzelf niet op aard' zoudt bestaan
En zeker de wereld weldra zou vergaan?”



DE VOS.

„Wanneer de Vos de passie preekt,
't Is tijd, dat ghy uw gans versteeckt.”

Er is wellicht geen dier ergens op de aarde te vinden,
Dat meer vijanden heeft dan de Vos en, bijgevolg, ook minder vrienden:
En te recht; want hij staat bekend als een struikroover van de ergste soort,
Die wat hem bejagent berooft of vermoordt.

De Vos overtreft, als bekend, in gevatheid en verstand,
Al de kleinere dieren, die leven op 't land.

Daarbij bezit hij een eigenaardige sluwheid, die alles te boven gaat
En de arglist haast beschaamt van menig geslepen diplomaat;
Want gebruikt deze al dikwerf de spraak, om zijn gevoelens
Te verbergen en te bewimplen zijn eigenlijk bedoelen,
Met andre woorden: anders te spreken, dan zijn geweten
Hem voorschrijft en waarheid mag heeten:
Ook Reintje verstaat er zich meesterlijk op, om de onnoozle
dieren te bedriegen,
Ja zelfs, den gevatste onder hen vaak in sluimer te wiegen.

Overal, waar de vos huist of gewoon is te leven,
Mogen de hoenders en al het gevogelt' wel rillen en beven;
Want, kan hij ze beramen of overvallen,
Hij grijpt ze bij de kladden en spaart geen van allen:
Wat oud is, hij lust het; wat jong is en teer,
Het mondt hem, en 't smaakt steeds naar meer;
Ook zijn hem de viervoetige dieren, als hazen en konijnen,
Hoogst welkom en een lekker beetje, evenals de jongen der zwijnen;
Doch als de honger hem soms op 't hevigste kwelt,
Dan versmaadt hij zelfs geen torren en muizen van 't veld.
Ook de eieren van kippen en kalkoenen, zijn ze maar versch en frisch,
Laat hij zich welgevallen, als een toegift tot den hoofdschotel
van zijn disch;
En ziet hij een wingerd, met heerlijke trossen behangen,
Dan vonkelt hem 't oog en hij beeft van verlangen.
Doch hoezeer hij gesteld moge zijn op vruchten en ooft,
Hij laat ze stil hangen, zoo de zon ze niet rijp heeft gestoofd;
En, in dit geval, staat hij niet alleen, maar gelijkt op vele andere
Als eksters en mosschen, ja wespen en mieren, [dieren,
Die ook, zoo men weet, er hun lust en behagen
In vinden, om 't edelst' en rijpst' te verknagen.
Wanneer er een klokken de werf af gaat dolen,
Dan houdt de vos, daar hij in de struiken of 't hout ligt verscholen,

Zich muisstil, maar spiedt, als een havik, waarheen
De moeder en 't piepende volkje gaan treên;
En komt nu het arglooze troepje vast nader,
Tot bijna onder zijn bereik, dan schuurlokt en lacht hij in 't hart,
de verrader,

En denkt bij zichzelf: zie daar komt een gebraadje
Voor Reintje, zoo malsch als een kalfskarbonaadje.
Ook gaat hij over de vangst niet lang praktizeeren,
Maar pakt, met een sprong, één der jonge juffers en heeren
Bij den kraag, en ijlt er mee 't bosch in, in weerwil van 't kermen
Der wanhopige moeder, die bidt om ontfermen.
En bleef het nu hier nog maar bij; doch nauwlijks is 't diertje
Of ziet, hij beraamt alweer andere vonden [verslonden,
En snapt, kan hij 't troepje langs een omweg besluipen,
Licht nog een tweede, ja derde kuiken, al krijgt de klokken de stuipen.

Als de Vos eens trek krijgt, en dat gebeurt nogal vaak, naar
een hoen,

En hij er aan toe is, een strooptocht te doen,
Zoo wendt hij den neus vooraf naar de vier windstreken en
spitst bei zijne ooren,
Of hij ook ergens onraad verneemt of op de werf gewag komt
te hooren;

Doch is alles er rustig en stil, en 't hoenderhok open,
Dan komt hij, als op de punten der pooten naar binnen geslopen,
Tot nabij den roest, waar 't gevogelte op rust,
Dat mogelijk wel droomt van plezier en van lust,
En richt zijn eersten aanval, bij voorkeur, op den haan,
Die door een alarmkreet hem licht zou verraân;
Hij sleurt hem omlaag, grijpt hem vast bij den strot
En springt met hem 't woud in tot verr' van het kot.
Maar nauwlijks heeft hij zijn prooi in veiligheid gebracht en onder
Begraven, of daadlijk hervat hij den roof [het loof

En verweldigt een der kippen, ja meer ná elkaar,
Totdat hij toevallig gerucht wordt ontwaar,
Of wel zijn getal heeft; want dan gaat hij strijken
En laat zich vooreerst op de werf niet weer kijken.

Doch waar zou ik einden, bijaldien ik het *legio* vonden
En streken van Reintje ging haarklein verkonden?
Ik schreef er geen blad, maar een boekdeel van vol,
Volleerd als hij is in zijn gauwdievenrol.

Wanneer den mensch de felterij als met de moedermelk is inge-
En hij, tot een deugniet volgroeid, zijn verdere leven [geven,
Aan al wat slecht en euvel en schandlijk is wijdt,
Dan wordt hij een schelm, zoo niet meer, mettertijd,
Wien 't om 't even is, aan welke schurkenstreken en misdrijven
Of afzetterijen hij zich schuldig maakt, zoo hij zijn beurs slechts
En uit de handen der Justitie mag blijven. [kan stijven,
En rust op zijn wandaad geen heil of geen zegen,
En is hem geen stervling op aard' toegenegen,
En wordt hij door ieder geschuwd en gehaat,
En al spreekt ook 't bedrog uit zijn oog en gelaat,
Hij geeft om geweten, om eernaam, noch menschen,
Slechts de eigenbaat is steeds het doel van zijn wenschen. —
Ziedaar in het klein een schets, een type, of hoe men 't noemen mag,
Van Reintjes opvoeding en verder levensgedrag.
Nauwlijks toch zijn de vosjes vijf of zes maanden oud,
Of moeder de vos trekt het hol uit en met hen naar 't woud
Of de vlakke, en leert ze, door voorgang in eigen persoon, hoe
Van hazen en konijnen verschalkt en besprongen [de jongen
En afgemaakt moeten worden; ook gaat zij hun wijzen
De loopplaats der kleine en onnoozle patrijzen,
De nesten des leeuwriks, met één woord, ze onderwijst hun de jacht,
Die, als ze volwassen zijn, door hen in het groote in praktijk
dient gebracht.

In waarheid, men behoeft er zich niet over te verwondren, dat na-dezen
De welpen van zulke ouders eens stroopers als zij zullen wezen.

Wanneer de vlooiën, dus zegt men, den leeperd soms wat al te
zeer plagen,

En hij geen kans ziet, om ze naar wensch te vernestlen of voor-
goed te verjagen,

Zoo neemt hij alweder de list te baat, en gaat, op een mooien
namiddag in de zomersche dagen,

Te water, wel te verstaan, voetje voor voetje en altoos achteruit,
Totdat ten laatste alleen maar zijn bek of zijn snuit

Boven den waterspiegel uitsteekt; en als nu die spring-in-'t-velden
de droogte gaan zoeken

En naar boven stijgen, dan weet hij ze zoo fiks en zoo ferm
te verkloeken,

Dat hij ze één voor één, oud en jong, mager of vet,

Met een *coup de patte* van zich afslaat en dompelt in 't wed.

De Vos, om er dit nog bij te voegen, is in stem- en toonver-
anderingen, in het nabootsen van klanken,

Van kreten en geluiden, een eerste bol, en 't behoort tot de ranken,
Waardoor hij zijn prooi zoo vaak van nabij

Bedriegt en verrast en haar brengt in de lij.

Zoo weet hij, bij voorbeeld, als klokken te tokken,

Als haan tot nabij zich de kippen te lokken,

En schreeuwt soms, vrij onharmonisch, als een pauw in een boom,

Of jankt als een hond, die nog jaagt in den droom.

Kortom, was er ooit een redeloos schepsel op aarde,

Dat slimheid aan gauw- en voorzichtigheid paarde,

't Is de Vos, die, alom en door ieder gevreesd,

Sinds eeuwen als roover berucht is geweest.

Wanneer de Vos een jager bespeurt met zijn snuflende brakken,
Dan denkt hij: 't wordt tijd, om mijn biezen te pakken.

Ontwaart hij een bontwerker ergens in 't verschiët,
Zoo veroorzaakt hem dat altijd een innig verdriet,
Want hij weet, dat de grootere en, bij navolging, ook de kleinere
meneeren

Zijn vel tot voering en randen gebruiken in en langs hunne pels-
jassen of Zondagsche kleeren;

Ziet hij echter, hier of daar, een klem of val staan,
Hij glimlacht en zegt: „Kijk, het zou toch te gek wezen, om
daar zoo onnoozel maar binnen te gaan:”

Doch ontmoet hij een boer met een knuppel in de hand,
Dan krijgt hij altoos vervaarlijk het land,
En denkt: kon mij zoo'n kinkel eens attrapeeren,
Wat zou hij me ongenadig den rug willen smeren.
En dat alles nu beseffend en beredeneerend, spreekt Reintje zijne
volkomene overtuiging uit,
Te weten, dat hij leeft als bandiet en eens sterft als schavuit.

Als de Vos vroeg of laat, op welke wijze dan ook, komt te
sterven,

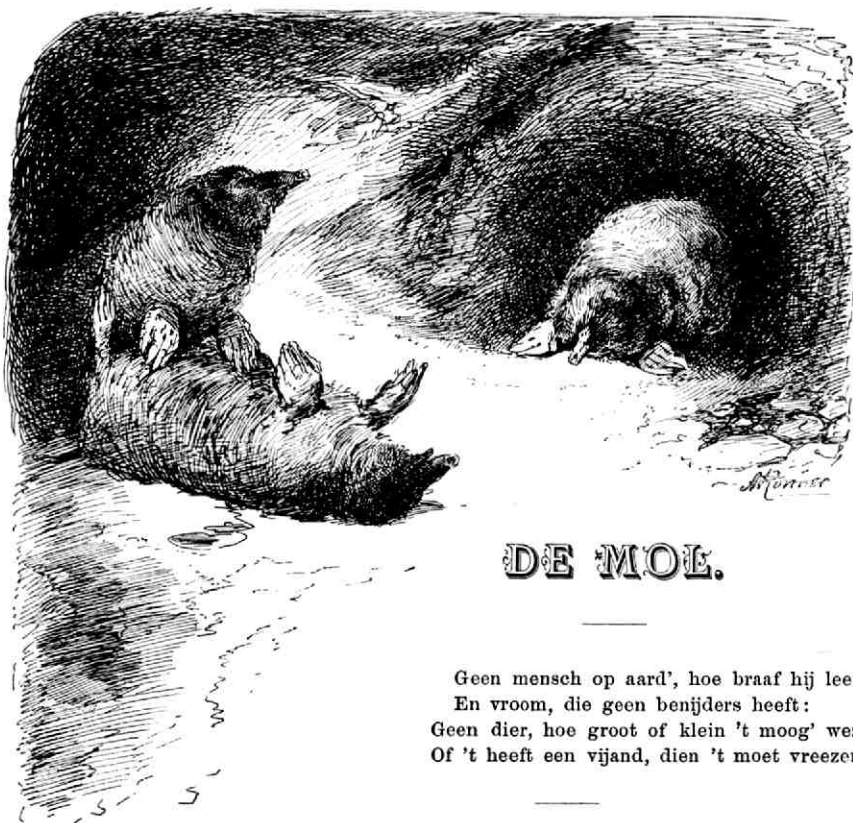
Dan klinkt het *Victorie!* in 't woud, op de werven,
In het veld, ja overal, waar slechts levende schepselen wonen,
En hoort men alom een wilde *fanfare*, in verschillende klanken
Van eenden en ganzen, van kippen en haan, [en tonen,
Van hazen, patrijzen, kalkoenen en zwaan;
Dan wordt er, in verschillende akkoorden en stemvallen, uit den
treuren gezongen,

Dan wordt er gehuppeld, gedanst en gesprongen,
En al het gedierte is verheugd en verblijd:
Geen wonder, ze zijn van hun vijand bevrijd.
Doch als nu 't gejoel en 't rumoer en het tieren
Ten laatste wat mindert der dankbare dieren,
Dan, zegt men, zet alles zich neer op den grond,
En schatert het volgend triumflieder in 't rond:

Hoezee! de aartsgauwdief ligt verslagen,
Die op ons aanzijn woog als lood,
En 't al vermoordde in veld en hagen;
Het roofdier is voor altijd dood:
Wij hebben lang en zwaar geleden,
O vrienden! doch weer vrij op heden,
Mag elk van ons zijn weg betreên.
Hoezee! het ondier is gevallen,
Een wandlend graf voor duizendtallen;
Zijn levensdraad is afgesneên.

Laat thans een blij triumflied hooren,
Gij allen, van wat rang of stand!
Verheft uw stem, gij vooglenkoren,
Met wat er leeft en tiert op 't land!
Het monsterbeest, daar elk voor beefde,
Dat ons ten hoon en onheil leefde,
Van uit zijn krocht stoof, keer op keer,
En als een schrikbeeld op kwam dagen,
Om op ons, schuldloos vee, te jagen
En 't wreed te martlen, leeft niet meer.

Triumf! de bloedhond viel; het treuren
Van vriend en maag en kroost houdt op:
Vrij mag elk 't hoofd weer opwaarts beuren;
Want aller vreugd verrijst in top.
Triumf! het rif van d' aartsverrader,
Den schrik van mensch en dier te gader,
Die wellust in ons lijden vond,
Ligt op een mestvaalt thans versmeten,
Door schakal, raaf en wolf gegeten;
Geschandvlekt klinkt zijn naam in 't rond!



DE MOL.

Geen mensch op aard', hoe braaf hij leeft
En vroom, die geen benijders heeft:
Geen dier, hoe groot of klein 't moog' wezen
Of 't heeft een vijand, dien 't moet vreezen.

De Mol woont in een krocht of onderaardsch hol;
Hij draagt een vachtje, zoo mollig als wol;
En bezit hij al geen groote oogen en geen scherp gezicht,
Toch is hij in het minste niet verstoken van 't noodige licht.
Overigens is het een diertje, dat, in zijne soort,
Eer tot de nuttige dan schaadlijke schepslen behoort.

De Mol

Is een heele bol

In het graven en mineeren:

Zoodat menigeen onder ons nog wel iets van hem konde leeren.
Daarbij is hij geheel autodidact en heeft nooit een leercursus bijgewoond,

Waarin men die kunst theoretisch verklaart en practisch vertoont;
 Ook is het wel zeker, dat zijne ouders geen cent ooit voor zijne
 vorming spendeerden,

Ja, wat meer is, hem in persoon zelfs weinig onderrichten of leerden.

De Mol is een onnoozel klein beest,

En zoo is denkelyk ook al zijn bet-over-oud-grootvader geweest;

Hij loopt op vier korte pooten, of liever handjes,

En heeft een verkenssnuit, voorzien van scherpe tandjes;

Zijn vachtjen is mollig; het staartje gelijkt dat van een zwijn,
 op en top,

En zijne oogjes zijn wis niet grooter dan een speldeknop.

Doch hoe klein en veracht ook het diertje moog' wezen,

Het dient, om zijn sluwheid, te worden geprezen.

Wat zijn moed aanbelangt: 't is kregel en fier

En doet, in zelfverdediging, niet onder voor menig soldenier;

Het weet zijne plichten en 't kent zijn fatsoen,

„Verwinnen of sterven!” ziedaar zijn blazoën.

De Mol is een onvermoeid, en op 't land zelfs een flinke voetiaan,
 Maar kan ook, desnoods, als een kikker te water gaan.

Het is dus bij hem niet *twaalf ambachten, dertien ongelukken*,

Zooals men wel zegt van achterblijvers en krukken;

O neen, wat hij weet, weet hij deeglijk en grondig:

Ook is hij niet eerst met zijn drie en twintigste, maar reeds op
 het eerste jaar mondig,

En behoeven dus zijne ouders, ná driehonderd vijf en zestig dagen

Voor hem geene emancipatie meer of meerderjarigverklaring te

Trouwens, in dit geval staat hij in het dierenrijk [vragen.

Met vele andere kleine diersoorten volkomen gelijk;

Alleen met dit onderscheid, dat zijn kunst- en dagwerk wat meer
 is gecompliceerd,

En men derhalve een dier van zijne bevassing wel mag groeten
 voor geleerd:

Ja, er zijn onder de menschenkindren, die met velerlei geleerde
titelen prijken,
En toch in solied en gezond verstand wel voor hem de vlag
mochten strijken.

De Mol is vraatzuchtig van aard en heeft zeker een goede maag;
Ook is hij in 't opsporen van zijn voedsel en nooddruft niet traag,
Maar gaat driemaal daags, strijk en zet, op de jacht,
En peuzelt dan maar niet zoo'n beetje, maar orbert een vracht
Van wat lekker en zoet is en licht te verteren
En tevens zijn nierbedjes zachtjes kan smeren;
Den regenworm echter, al leeft hij in 't slijk,
Kan hij hem beramen, geen dier is zoo rijk;
't Is eten en drinken voor hem te gelijk.

Wanneer het gebeurt, dat een mol, op zijn tochten
Door 't ruim labyrint van zijn mijnen en krochten,
Toevallig een neef of een kennis ontmoet,
Die op zijne manier ook een strooptochtje doet,
Doch, louter bij toeval, geraakte in zijn gangen,
Zoo maakt hij, al kon hij hem grijpen en vangen,
Niet aanstonds gebruik van zijn macht en zijn recht,
Maar houdt hem straks staande op zijn reispad en zegt:
„Is 't leven je dierbaar, Maatje! verkas dan zonder dralen;
Voort, voort met den *quickmarch*! ge moogt hier niet dwalen.”
Doch wordt nu terstond aan dien eisch niet voldaan,
Dan valt hij zoo grimmig den indringer aan,
Dat deze de plaat poetst en nooit van zijn leven
Een nader bezoek aan zijn buurman zal geven.

De Mol is wel nimmer meer blij in zijn hart,
Dan als er een vorsch in zijn aardhoop verwart;
Ook grijpt hij knaphandig den gast bij de beenen
En sleurt in een omzien den langpoot daarhenen

Tot diep in den grond, waar een eeuwige nacht
Den maagren scherminkel in doodsangst verwacht.
„Gij springers en vroolijke plonsers in 't water,”
Dus spreekt dan het moldier, „die met uw gesnater
De nachtrust verstoort van den mensch en het dier,
Hoe kom je zoo driest uit uw eendenkroos hier?
Wie gaf u een pas, wie verleende u concessie,
Gij leelijke schreeuwers van aard en professie!
Om, over den versch nog vergravenen grond,
Te springen naar wilkeur, te dansen in 't rond?
Geen een toch der dieren, behalve wij mollen,
Mag hier komen duiklen en buitlen en rollen
En strafloos het werk van ons gilde vertreen;
Of zakt, over hals over oor, naar beneen,
Om fluks in den zwijgenden afgrond te dalen,
Alwaar hij nooit zon meer of maanlicht ziet stralen.”
Dus spreekt hem de Mol toe, vergramd van gemoed,
Doch tevens belust op zijn vleesch en zijn bloed,
En doet aan zijn boutjes zich 't buikje te goed.

De Mol is al bijzonder fijn van reuk en gehoor,
En stelt zijnen vijand heel dikwerf te loor:
Bij 't minste gerucht of gedreun van den grond,
Vergeet hij het graven en luistert terstond,
Of ergens zich eenig verraad houdt verborgen,
Dat, hem overvallend, verplaatst uit de zorgen.
Wie dus op hem loert of hem denkt te verrassen,
Behoort wel op velerlei dingen te passen;
Ja zelfs, dient hij onder of beneden den wind te gaan staan,
Wil hij aan het dier niet zijn opzet verraan.

Wanneer er een mol is tot trouwen gereed,
En dat krijgen meest alle dieren, en bijgevolg ook de
mol, in 't voorjaar beet;

Zoo zoekt hij, daar er nog altijd trouwlustige vrouwen
Te over zijn, en hij met zichzelf toch alleen niet kan trouwen,
Natuurlijk een kneuterig wijfjen op, 't welk hem past,
In den regel een zoodanige, waarop hij al lang heeft gevlast,
En die hij tevens veronderstelt, dat niet ongenegen is, om met
hem den huwelijkshemel binnen te zweven,
En gevolglijk hem haar hand en haar hart wel zal willen geven.
Hij vraagt echter vooraf geen *accès* bij haar ouders of voogden;
Dit is, bij dat slag van volkje, over 't algemeen [o neen,
Geen mode en denkelijk maar alleen in zwang bij de menschen
in de stad;
Ook kennen ze malkander al van vroeger datum, ten minste zoo wat,
En kunnen dus die formaliteiten, welke bij het engageeren
Slechts oponthoud veroorzaken, best menageeren:
Kortom, wanneer de Mol voor vast heeft besloten, om te gaan paren,
En hem de koorts van verliefdheid met een onweerstaanbaar ge-
weld in de leden is gevaren;
Zoo verlegt hij zijn gangen in diervoege, dat hij zijn buurjuffer in
haar omzwervingen noodwendig zal ontmoeten
En al ras in de gelegenheid komen, om haar onder vier oogen te
begroeten.
En zoo doet hij; doch als hij nu de beminde ontwaart en het
oog op haar slaat,
Die, met het schaamrood, zal ik maar zeggen, op de kaken, zoo
plotseling in al haar aanminnigheid voor hem staat,
Zoo bezigt hij alweder geen lang voorspel van uitgezochte com-
Op de manier van vele hoofdsche pretendenten; [plimenten,
O neen, maar verkondt haar met ronde woorden, dat het paren
Der twee geslachten goed is en al in zwang sinds onheuglijke jaren,
Te meer, dewijl een eentonig hermetenleven
Op den duur niet anders dan kwelling en verdriet kan geven;
Weshalve hij dan ook haar, die hij boven vele heeft uitgelezen,
te goeder trouw

Wenscht te maken tot zijn bruid en zoo voorts tot zijn vrouw.
En wanneer nu deze expectoratie met luistergrage ooren wordt
aangehoord

En door geene bijzondere evenementen overdwars of gestoord,
Dan drukt hij, overmeesterd door zijne verliefde smart,
De zalige vrouw aan het bonzende hart.

En hiermede is dan de echtknoop doodeenvoudig over en weder
gelegd,

En 't plechtig *ja, ja!* met murmelende lippen gezegd. —
Gebeurt het nochtans, dat zich een mededinger vertoone,
Die te gelijk naar de hand dingt der aangebeden schoone,
En hem dus zijn recht op haar bezit komt betwisten,
Dan raakt er het bloed van de minnaars aan 't gisten,
Dan grijpen ze elkander met leeuwenmoed aan,
Terwijl op een afstand het wijfje blijft staan:
En wie van de twee nu zijn partij mocht verslaan
Of 't kampveld doet ruimen; hij werpt zich met glorie
In de armen van 't bruidjen en viert er victorie.

Ziezoo, geachte lezer! het blaadjen is genoegzaam vol,
Ook zijn wij aan 't einde onzer physiologische beschouwing van
Om echter niet plotseling af te breken, [den mol.
Willen we nog terloops over zijne vijanden spreken.
Wat ware 't een gelukkig leven voor den mensch op dit aardsche rond,
Bijaldien er voor hem geen vijand of benijder bestond!
En wat zou het een lust zijn voor de velerhande dieren,
Wanneer ze zonder belagers konden leven en tieren!
Doch mensch en gedierte zullen, zoolang de wereld zal bestaan,
Wel nimmer ongestoord en in vrede hun weg mogen gaan:
Althans in dat geval verkeert het beestje, waarvan wij spreken,
Met al zijne deugden en al zijn gebreken;
Want, behalve den mensch, zijn er haviken, sperwers en gieren,
Die onophoudelijk het oog op hem hebben en rondom hem zwieren,

En zien zij hem de aardkorst maar eventjes scheuren,
Als de kippen zijn ze er bij, om hem naar boven te sleuren.
Ook ander gedierte, als de marter, de wezel, 't hermelijn,
Weet hij zeer goed, dat zijne vijanden zijn :
Ja zelfs, tot de glibberige slangen
Vervolgen hem in zijn mijnen en gangen,
En nemen hem, zonder vragen, gevangen.
Doch van alle vrijbuiters, die op hem passen en jagen,
Is er geen, die hem meer onophoudelijk komt plagen,
Dan de aartslangpoot, die met eene aristocratische physionomie
daar heenstapt
En hem, met zijn ellenlangen snavel, zoo maar zonder veel omslag,
En meeneemt, om er de hongrige magen [wegsnapt
Eens flink mee te vullen van zijn hooggeboren blagen. —
En zoo gaat dan al veeltijds een schepseltje dood,
Dat bijna geen zon- of geen maanlicht genoot;
En toch, schoon een mijnslaaf, een tijdlang met lust
Geleefd en gewerkt heeft, geliefd en gekust.



DE KOEKOEK.

De Koekoek paart, als alle vogels, doch voor een korte poos en zonder oprechte huwlijksmin,
Hij houdt er geen woning op na en bezit dus ook geen gezin;
Kent zelfs bij overname niets van de zaligheden, die in den echt
Voor getrouwe en eensgezinde wezens zijn weggelegd;
Daarenboven verstoot hij zijn eigen kroost en legt het te vondeling,
zelfs als het nog niet is geboren,
En laat toch even blij zijn spottend *koek-koekoek* van tijd tot tijd hooren;
Zoodat men met recht op hem zou kunnen toepassen iets, dat onder
ons menschen ook wel eens gebeurt:
„Hij werd geboren, at en dronk, sliep en stierf, door geen schepsel
herdacht of betreurd.”

Zijne eiers of jongen in het nest van een ander binnen te sluiken,
Is, om eens een zoogenaamd *stadhuiswoord* te gebruiken,

Usurpatie,
Suprematie,

Of den scheidsmuur door gaan breken tusschen 't eerlijk *mijn* en *dijn*,
Onverschillig, of een ander *dupe* van zoo'n feit moog' zijn.

Als de Koekoek met Mei zijn voorjaarslied

Aanheft, en ergens een kwikstaartje ziet,

Een roodborstje of grasmuschje, dat, van liefde aan het blaken,
Zijn uiterste best doet, een nestje te maken;

Dan kokermuult hij en denkt: gij kleine meneeren!

Je moogt zoo veel *spats* maken, als je wilt, en kwinkeleeren

Al je best; maar ik zal je binnenkort die pret en dat Fransch-
praten wel afleeren.

En zoo doet hij ook; want hijzelf bouwt zich, als de rest

Der vogels, geen eigen verblijfplaats of nest,

Maar loert met zijne even gemakkelijke gade als een sperwer in
't rond, natuurlijk zonder er iets van te laten blijken
of te zeggen,

Of zij ook het plekje kunnen uitvinden, waar 't een of andere
klein vogeltje zijn eiers gaat leggen:

En hebben zij het ontdekt, zoo weet Mevrouw het juiste oogenblik
te ramen en de bewoners er van derwijze te verkloeken,

Dat zij, als deze bijgeval afwezig zijn, om voedsel te gaan zoeken,

Het nestje besluipt,

Er zachtjes in kruipt,

Al de eiers verslindt,

Die zij er vindt,

En vervolgens, zonder zich in het minst te geneeren,

Doodeenvoudig een eigen ei in de plaats gaat deponeeren.

En ofschoon ze nu wel niet altijd zoo geheel gaaf in haar list

Slaagt, of haar het recht tot zoodanige willekeur wel eens met
nadruk wordt betwist;

Doorgaans toch is zij, binnen zeer korten tijd,

Met haar sluikhandel klaar en het ei alree kwijt,

Vóór dat de wettige eigenaars zijn op komen dagen,

Om haar met geweld van hun erf te verjagen.

En zoodra nu de smokkelares aan den heer gemaal de heuglijke
tijdning heeft medegedeeld,
Dat zij naar wensch het *dépôt* heeft bewerkstelligd en haar rol
zonder fout heeft afgespeeld,
Dan lacht onze drogist, wellicht niet weinig door 't aanstaande
quasi vaderschap verguld en gestreeld,
Al zijn best in het vuistje, en roept overluid
Zijn *koekoek*, *koe-koekoek* al schaterend uit.

Dat een vogel, die zich zoo lichtvaardig van een kind,
En wel vóór dat het nog geboren is, ontdoet, en het zelfs prettig vindt,
Om een ander van wat minder rang en fatsoen
Er mee op te schepen, is een ongehoorde manier van doen.
Wèl dicteert het een hart, dat verstokt en ontaard is,
En den eernaam van *vader* en *moeder* in geen geval waard is;
Dit vat een iegelijk, die ooit over de rechten en plichten van den echt
Een weinig heeft nagedacht en dus weet, wat het zegt
En wat een voorrecht het is, om kroost te verwekken;
Wat een wellust er in steekt voor een moeder, om 't in persoon
in het donzen wiegje toe te dekken,
Te koestren, te kweken en bij avond, bij nacht en bij morgen,
Ja, den geheelen dag door, er met liefde en met trouw voor te
zwoegen en te zorgen;
Dit beseft een ieder, die bedenkt, wat een zegen
Er in het *vader* en *moeder zijn* is gelegen;
Hoe zijzelf zich, als 't ware, in eene gewenschte nakomeling-
schap hervinden, en geslacht- en stamnaam gaan voort-
duren en herleven
In de spruiten, die 't eerbaar huwlijksbed hun mocht hebben
gegeven. —
Doch, van dit alles begrijpen mijnheer en mevrouw Koekoek zoo
wat niemendal;
Ze stooten hun kroost de wereld maar in, naar 't geval

Zich voordoet; ontdoen zich op de gemakkelijkste en eenvoudigste
wijze van een boel beslommering,
Hebben over de toekomst geen de minste bekommring,
En roepen, zonder veel onderling attachement, ja zonder opdak
of woon,
Maar *koekoek* en alweer *koekoek* en *koekoek* op d'eigensten toon;
En laten, als hartjes zonder zorg, het aan wilde vreemden over,
om, het zij dan hoe het zij,
Hun telgen groot te brengen, tot een ballast op haar beurt voor
de vogelenmaatschappij.

Doch laat ons nu eens overwegen, hoe de aanstaande pleegouders
misschien
Gestemd zijn, als ze dat vreemd en betrekkelijk groote ei in hun
onnoozel klein nestje gelegd zullen zien,
En, niet zonder ontsteltenis, met eenen
Ontdekken, dat er de kleine eitjes uit zijn verdwenen.
Aanvankelijk dan gevoelen ze natuurlijk eenigen schrik,
En zijn met dien ruil niet bijzonder in hun schik.
Ook weten zij er geen touw aan vast te maken,
Hoe dat groote bakbeest er in, en de andere er uit hebben kunnen raken.
Doch, na veel over- en wederspraak, stappen ze, daar het toch
niet anders kan, er over heen,
Binden een en ander, in vredes naam, maar op hun been,
En zeggen: „één ei is, in allen gevalle, nog beter dan geen;
Ook had het geheele nest, in een omgekeerd geval,
Wel weg en naar de maan kunnen zijn met eiers en al;
Nu hebben wij dan toch onze woon nog behouden, het zij dan,
hoe het zij,
En daarenboven een ei, dat wel voor drie kan volstaan, nog daarbij.”
Dus denken en spreken die sukkels, in weerwil van den spot
Des bedrijvers van 't schelmstuk, getroosten zich goedschiks hun lot

En trekken weldra, al hun best, aan het broeien,
Om, zoo zij hopen, eerstdaags de vrucht te zien van hun echtlijk
bemoeien. —
En dat nu het koekoeksjong, reeds als het uitkomt, veel grooter
en kloeker zich zal vertoonen
Dan de andere deugdelijke en wettige dochters en zonen,
Te weten, zoo er later door de pleegmoeder zelf nog één of meer
eieren zijn bijgelegd,
Dit spreekt als een boek en behoeft niet nader gezegd;
En dat die goedhalzige stumpers van oudren, naarmate de jonge
commensaal langzamerhand meer groot
Wordt, des te ijvriger zullen moeten sjouwen en aandragen en
zich haast dood
Zeulen, 't vereischt geen betoog:
Want onze gast groeit bij den dag en ziender oog,
Spalkt welhaast een vreeslijken snavel open, schreeuwt gestadig
om meer en verorbert alleen wel ruim zooveel voedsel,
Als in overvloed toereikend zou wezen voor 't gansche gebroedsel. —
En wanneer nu het pleegkind al spoedig derwijze in omvang is
vooruitgegaan,
Dat het met zijn *corpus* de bekrompen woon genoegzaam alleen
kan beslaan,
Zoo is het geenszins te verwonderen, dat zijn wieggennooten, zoo er
zijn, de één voor en de andere na, over boord zullen vallen,
En het monsterkind ten laatste de plaats zal verkrijgen van allen. —
Nu zou men wel kunnen vragen of de aangenomen ouders dit
maar zoo goedschiks gedoogen,
Er geen acht op geven, of eindelijk 't vermogen
Ontberen, om dat zoogenaamd *recht van den sterkste* te beletten
En zich tegen zulk eene mishandeling krachtdadig te verzetten.
Doch wie zal het verklaren? dit alleen is evenwel zeker, dat die
onnoozele blagen, onverzorgd, zonder veeren,
Weldra om kroosjes zullen gaan en het daglicht ontberen.

Wegmaakt, met ondank, of 't ware, belooft
Die hem zoo lang hebben gekoesterd en zoo vele belangelooze
 liefde betoond,
En wel op die wijze het ouderlijk dak verlaat, dat hij, wanneer
 hij, in 't volgende lenteseizoen,
Eens een kijkje naar zijn vorige bakermat gaat doen,
Met het doel misschien, om diezelfde pleegouders alsnu met zijn
 eigen kroost te gaan bezwaren,
Te weten, als hij ze nog in het land der levenden mag ontwarenen,
Op zijn beurt ook zijn spotziek *koe-koekoek* hun galmt' in hunne ooren,
Alsof hij wil zeggen: Zie daar nu de plek, waar ikzelf ben geboren!
En zie daar ook bei de ouders, die mij zoo getrouw
Geweekt hebben, zoodat ik er gerust mijn eigen kroost aan
 toevertrouw!

Er bestaat in onze taal een spreekwoord, dat men dikwijls be-
 waarheid ziet,

Namelijk: *de paarden, die de haver verdienen, bekomen ze niet.*

Er is ook een ander, te weten: *wat de heeren wijzen,*
 Moeten de gekken prijzen.

En eindelijk nog een derde: *'t gebruik maken van een andermans handen,*
Ten einde, bij 't uit de asch halen der kastanjes, zichzelf niet te branden.

En hiermede hebben wij, met wat meer of minder toepassing,
 een slot gevonden voor dit lang verhaal,
't Zij dan *Vertelling* of *Leyende*, en laten 't daarbij berusten ditmaal.



HET SCHAAP.

Al wie het lieve Schaapje aanschouwt,
't Gaat vast, dat hij er veel van houdt;
Te meer, wanneer hij overdenkt
Al wat ons 't vreedzaam diertje schenkt.
Maar ziet hij op het teeder Lam,
Wanneer het zuigt aan moeders mam,
Of dartlend aan haar zijde speelt;
Gewis, hij voelt zich 't hart gestreeld.

Zou er wel ergens, zoo elders als hier,
Een liever, zachzinniger, goediger dier
Gevonden worden, te weten van het tamme geslacht,
Dan de Woldrig of 't Schaap met zijn dikke en mollige vacht?
Met weinig voldaan, 't zij het in de wei, onverzeld

Van een herder, loopt, of wel de jeugdige spruitjes afknabbelt
op 't veld;

Overal bijna vindt het zijn nooddruft, en, met weinig tevreden,
Bepaalt het zich bij het noodige en 't heden;

Ja zoo zeer, dat het, gedekt door zijn vlies, het tegen de kou
Wel haast ongedeerd uitharden, en op 't veld overwinteren zou.

't Is een onschaaadlijk dier, met uitzondering als het de jonge
scheuten van wilgen, van eiken,

Van hagen of ander plantsoen kan bereiken;

Want dan verorbert het wel eens, evenals de geit en in betrek-
kelijk korten tijd,

Al wat van dien aard voorkomt; en weldra zijn de struiken haar
telgen en looveren kwijt.

Men moet het Moederschaap of de ooi

Niet zien in de kooi,

Of gestald en met hooi

Gevoederd; maar op de hei,

En nog liever in de wei

Zich vrijelijk bewegen en aan het jeugdige groen

Van klaver en gras zich het lijfje te goed doen.

Wat een ernst, wat een kalmte en een rust

Vertoont zich in 't geheele voorkomen van 't dier, dat met lust

De fijne grasdeeltjes afscheert, en zoo tevreden,

Steeds knabblend en zabblend, al verder en verder gaat treden!

En hoe vreedzaam en vertrouwelijk legt het zich, keer op keer,

Om op zijn gemak te herkauwen, op een hoogte of een heu-
veltje neer,

Of ook wel, opdat het maagje van wat het mocht eten

Genot hebbe, en de lekkere beten,

Die het in der haast heeft tot zich genomen,

Nog eens weer over het tongetje mochten komen;

Want dat ook de dieren het zintuig van den smaak naar behoo-
ren huldigen en weten te vereeren

En zeer wel beseffen, wat goed en lekker is, zonder het juist
uit de boeken of van een baker te leeren,
Blijkt genoegzaam uit hunne praedilectie voor sommige spijsen,
En zou men daarenboven daaruit kunnen bewijzen,
Dewijl ten minste de herkauwende onder hen een menigte planten
en gewassen laten staan,
En zonder ze aan te roeren, al hebben zij honger, voorbij zullen gaan.

Het Schaaap is van een uiterst vreesachtigen aard,
En de minste vreemde ontmoeting maakt het vervaard;
Inzonderheid is dit het geval, wanneer het in zijne nabijheid een
onbekenden hond
Verneemt; want dan kijkt het beangstigd in 't rond
En stampet met zijne fijne pootjes meermalen op den grond,
Hetzij dan door een zekere fierheid gedreven,
Of liever uit vrees voor zijn kostlijke leven.
Acht het zich echter in deze houding niet bestand
Tegen de overmacht, zoo krijgt het wel 't land,
Maar gaat, ten einde bij eenen eventueelen aanval, niet te bezwijken,
Te viervoet aan den haal, om 't gevaar nog te ontwijken.

Dusverre hebben wij met weinige woorden van het schaaap maar alleen
Gesproken op zichzelf, zonder in verdere bijzonderheden te treên.
Doch welaan, laat ons nu eens zijn deugden ontvouwen,
En tevens wat het, als trouwe moeder is, gaan beschouwen!
Vooreerst dan geeft het zachtmoedige dier, —
En nu spreek ik er meer bepaald van als ooi, — zoo elders als hier,
Vast daaglijks haar room aan den mensch op, die, als hij 't begeert,
Weldra in een heerlijke kaassoort verkeert.
Voorts schenkt zij ons, wanneer ze is geslacht,
En éénmaal in 't jaar bij haar leven, een vacht,
Die prinsen en graven en koningen dekt,
Maar ook aan den schaamlen werkman tot kleeding verstrekt;

En eindelijk geeft zij, helaas! nog ten leste
Haar vleesch en haar smeer aan de menschen ten beste.
Doch hierbij bepaalt zich haar winstgevend vermogen
Geenszins; maar, zooals wij in iedere lente kunnen zien met
onze eigene oogen,

Brengt zij jaarlijks nog één of twee lammeren aan 't licht,
Een vreugd voor ons harte en een lust voor 't gezicht.
Bezwaarlijk toch zullen wij, om ons heen,
Een diertjen ontmoeten, zoo fijntjes van leên,
Zoo blank en zoo zacht,
Zoo mollig van vacht,
Zoo speelziek en blij
En spotziek daarbij,

Als 't Lam is, wanneer 't, aan de zij
Der moeder, in 't jeugdige grasje gaat dolen,
Of wel onder allerlei kromme sprongen en cabriolen,
In 't rond springt en huppelt en telkens blijft staan,
Alsof het in ernst zich een wijl gaat beraân,
Wat koers het moet houden of nemen, wat baan
Het opnieuw zal doorloopen of gaan,
En wat al voor potsen en kuren 't zal maken,
Om den tijd door te raken,
En tevens, door geheel zonder zorgen te spelen,
De jolige zinnen eens volop te streelen.
Wel kijkt vast de moeder bezorgd naar dat spel,
En weet zij uit vorige jaren te wel,
Dat, zooals men trouwens ook menigwerf ziet,
Eene onbezonnen, korte vreugd wel eens aanleiding geeft tot een
langdurig verdriet:
Men kan zich althans, zonder overdrijving, wel voorstellen,
Dat al die hansworsterijen haar zeker nu en dan geducht zullen
En dat ze, wanneer het lam haar nabij komt, [kwellen,
't Wellicht vrij onzacht haar ontevredenheid in 't oor bromt,

Of zich, liever gezegd, op een weemoedigen toon, in de navolgende bewoordingen uitlaat,
Terwijl haar het harte van vreeze en van angst slaat:

Mijn kind, dat ik met ziel en zin
Zoo innig liefheb en bemin,
En dat mijn schat
Alleen bevat,
Ik vrees, dat eens die wilde streken,
Dat dol gevlieg ons op zal breken!

Hoe licht toch breekt ge een keer uw poot,
Of tuimelt ergens in een sloot,
En wordt doornat,
Bekroosd, beklad,
Bezwijmd, half dood naar huis gedragen
En sterft nog wel ná weinig dagen!

Dan blijve ik, droeve moeder, na,
En treur om u steeds, vroeg en spà,
En zal voortaan
Alleenig gaan,
Beroofd van alles, dat slechts waarde
Of wellust voor mij had op aarde!

Toom dus uw wilde drift wat in,
En denk steeds aan mijn liefde en min!
Opdat ge mij
Lang blijft ter zij,
En, door u 't leven zelf te sparen,
Me een steun moogt zijn, in hooge jaren!

Of echter, door zulk eene ernstige en gemoedelijke toespraak tot
berouw en nadenken gekomen,
Het Lam zich gaat beetren en, uit zijn droomen

Van pret en plezier als ontwaakt, zijn woord er op zal geven,
Om voortaan meer bedaard en alleen voor zijn moeder te leven;
Wie zal het verzekeren, wie staat er voor in,
En dat bij een diertje, zoo jolig van zin?
Doch dit staat wel vast, dat het zorgelooze lam,
Wat er dan ook gebeurd zij, weldra weer rustig gaat zuigen aan
der moeder haar mam,

En door zijn kwispelstaarten te kennen geeft,
Hoe lief het haar heeft.

Dit belet evenwel niet, dat het diertje, na eenige oogenblikken,
de moederlijke vermaning vergeet

En handelt, alsof het er niets meer van weet;

(Den kindren gelijk, die, als ze misdreven hebben, wel naar de
bestrafing en vermaning hooren,

En beterschap beloven, doch eerlang, onnadenkend, hun gang
weder gaan, als te voren;)

Want nauw heeft de moeder 't den rug toegewend,
Of 't eigenste spel speelt weer voort, zonder end'.

Is het te verwonderen, dat elk, die deze uitingen van levens-
vreugde met aandacht beschouwt,
Onwillekeurig er schier deel in neemt, althans veel van het Lam-
metje houdt!

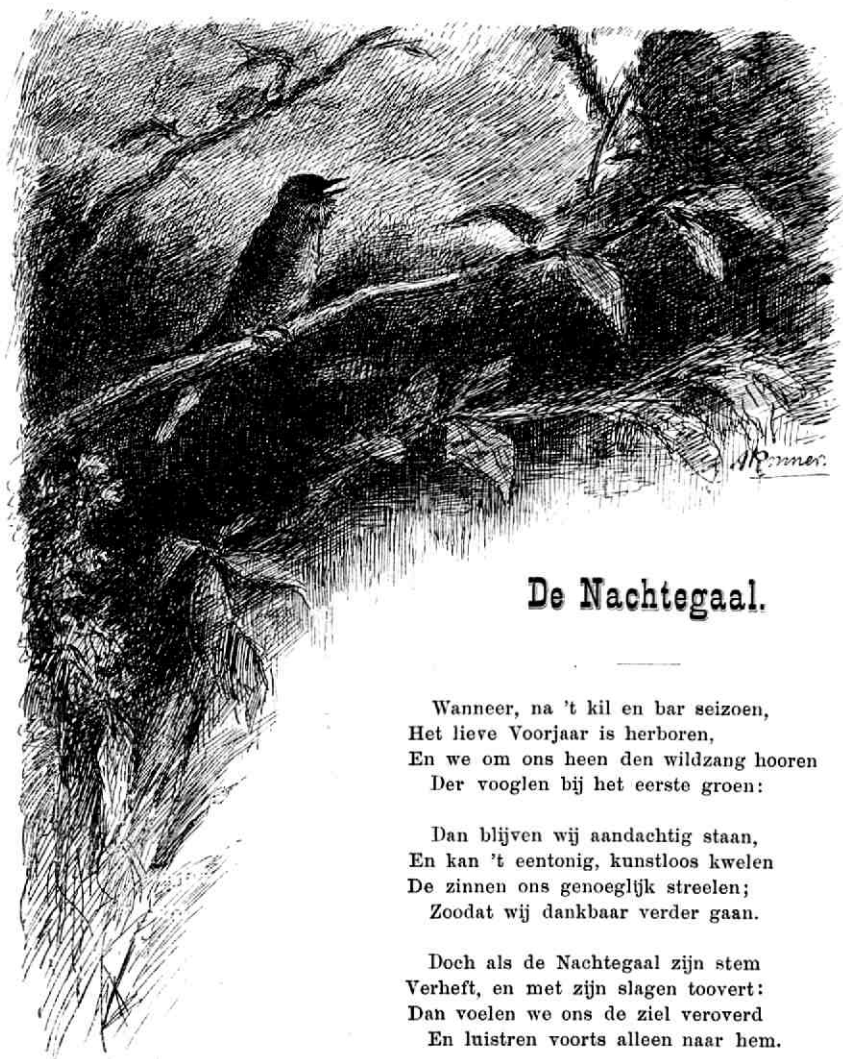
Maar is het wel te verwonderen, dat inzonderheid de kinderen
er zoo gaarne mee spelen,

Het strooken en streelen,
Hun brood er mee deelen,
't Met bloemen bekransen,
En rondom gaan dansen,

En zich bij en met dat onnoozele beestje meer gelukkig gevoelen,
Die een rijksstaf of kroon houdt ter leen! [dan menigeen,
't Is de onschuld bij de onschuld, de jeugd bij de jeugd,
De trouw bij 't vertrouwen, de vreugd bij de vreugd.

Ze kennen nog beide geen smart en geen leed;
Ze weten nog niet, met wat giftigen beet
Hen de adder bedreigt, die, mocht ze te voorschijn komen,
Eens plotsling vernielt al hun zalige droomen.

Het Schaap leeft doorgaans maar een korten tijd,
En menig Lam, in Februari geboren, raakt met Paschen zijn leven
Of gaat, indien men het zoo lang behoudt, [reeds kwijt,
In 't najaar ten minste voor zeker om koud. —
Gelukkig, dat de dieren en inzonderheid het slachtvee, al kent
het bij instinct of ondervinding ook nood
En levensgevaar, toch geen voor gevoel heeft van zijn sterven of dood!
't Zou anders zoo kalm en zoo rustig niet weien,
Zoo vroolijk en tierig niet gaan spelemeien,
Maar onder den last van het leven gebukt gaan,
Totdat er het uur van zijn sneven mocht slaan.



De Nachtegaal.

Wanneer, na 't kil en bar seizoen,
Het lieve Voorjaar is herboren,
En we om ons heen den wildzang hooren
Der vooglen bij het eerste groen:

Dan blijven wij aandachtig staan,
En kan 't eentonig, kunstloos kwelen
De zinnen ons genoeglijk streelen;
Zoodat wij dankbaar verder gaan.

Doch als de Nachtegaal zijn stem
Verheft, en met zijn slagen tooverd:
Dan voelen we ons de ziel veroverd
En luistren voorts alleen naar hem.

Wanneer de barre Wintervorst de sneeuw
heeft uit zijn lokken,
De pegels van den baard geschud, en voorts is weggetrokken
Naar 't onherbergzaam Noord: dan gaat, als van zijn ijeren
boei ontslagen,

Weldra de landstroom weer de blanke zeilen dragen;
Dan tooien weide en akker, veld en hagen
Zich, gansch verjeugdigd, in een bont livrei;
Dan trekt de herder met zijn schaapjes naar de hei:
Dan ploegt en strooit de bouwman 't zaad uit in de voren;
Dan schijnt geheel Natuur als door een tooverslag herboren,
En ademt alles vreugd en lust en weelde in 't rond,
Als in des werelds morgenstond.

O heugelijke tijd! voor wien het is gegeven,
Opnieuw het schoonste van de jaarseizoenen te beleven,
En, als een kind verblijd om zulk een lot,
Het hart omhoog te heffen en de knie te buigen voor een God,
Wien eerlang al wat leeft, op onderscheiden wijzen,
In tal van tonen zal verheerlijken en prijzen!

Volschoone Lente! daar ge, met uw lach en lonkjes aangetreden,
Den beemd met gras, 't plantsoen met loovers gaat bekleeden,
Het zilvren beekje ritslend langs zijn boorden leidt,
Heel 't aardrijk als met balsemgeuren overspreidt,
De liefelijke koeltjes op hun vlinderwiekjes rond doet zweven,
Al wat slechts adem voert herbaart en op doet leven,
Den boezem opent, 't hart ontboeit, de tong ontsnoert,
En eindelijk ook den Fenikszanger van het woud weer tot ons voert.

En ziedaar! ons neergezeten
Onder 't loofgewelf van 't bosch,
Leunend aan een tronk of boomstam
Of gevlijd op 't donzig mos,
En, met ingehouden adem,
Toevend op den hemelval,
Die weldra door heel den omtrek

Zielveroovrend ruischen zal.
Alles zwijgt en wacht eerbiedig,
In het scheemrend avonduur,
Op de hemelmelodieën
Van den Zanger der natuur.

Hoort! op eenmaal stelt hij plechtig
Zijn verheven nachtpsalm in,
Tuigend van zijn dicht- en toongaaf,
Van zijn meer dan aardschen zin;
Weerklank van 't harmonisch kloppen
Van een diep gevoelig hart;
Afdruk van de weelde en wellust
Zelfs der zaalge liefdesmart.
Immers 't is geen doelloos kwelen,
Zonder ziel en zonder geest,
En geen ijdel kwinkeleren,
Waar geen oor op gaat te feest:
Louter, louter harmonieën
Zijn het, die zijn gorgel plengt,
Die hij, schier in duizend vormen
Wisslend, als ten offer brengt!

Waar vandaan toch, fiere Zanger,
Zoo veel aandrift, zulk een gloed,
Die, in mijmring als verloren
Naar uw taal ons luistren doet,
En ons, aan het stof ontheven,
Diep geschokt, ter ziel geroerd,
Aan uw stemval vastgekluiserd,
Naar een hooger luchtkreits voert?
Is 't een Hymne, die gij aanheft,
Bij 't ontwaken der natuur?

Is 't een Loflied op de Schepping,
Tintelend van kracht en vuur?
Is 't een Treurzang, dien 't verbrijzeld
Harte slaakt, bestelpt van rouw?
Is 't een Ode, die de liefde
Heiligt aan een teedre vrouw?
Of wellicht het al te zamen,
Op een onnavolgbren toon
Uitgestort in volle akkoorden,
Smeltend, roerend, rein en schoon?

Neen; zoo zingt geen andre vogel,
Hoe begaafd ook, om ons heen;
Zoo, verheven Lentezanger!
Fantaseert slechts gij alleen.
Neur' de leeuwrik, statig rijzend
Naar 't azuur, zijn vroolijk lied;
Sla het vinkjen in de abeelen,
't Haalt bij uwen rijkdom niet:
Waar gij aanheft en ge uw galmen
Roller doet door veld en woud,
Nu eens klimmend, dan weer dalend,
Altoos even juist en stout,
Zwijgen al de boschkoralen,
Als verzonken in hun niet;
Luistren ze, onder 't loof gedoken,
Diep eerbiedig naar uw lied:
't Beekje staakt zijn stroomgemurmur,
't Koeltje bindt zijn wiekslag in;
De echo slechts herhaalt uw noten,
Schoon van vinding, diep van zin.
't Zijn toch niet dezelfde klanken,
Stuitend voor een kiesch gehoor,

En niet steeds dezelfde wijzen,
Die gij uitgalmt voor ons oor.
Neen, vertrouwd met al het schoone
Op 't gebied der harmonie,
Grijpt gij telkens nieuwe akkoorden,
Vol van levenspoëzie;
En behoudt ge al 't zelfde thema,
Dat zoo innig roert en streelt,
't Wordt in schoone en schooner vormen
Omgewerkt en voortgespeeld.
Doch wat stem- of klankgemengel
Bruisend uit uw gorgel stroomt;
't Blijft de taal steeds van een wezen,
Dat zich rijk en zalig droomt:
't Is en blijft de zuivre type
Van wat rein is, rond en schoon,
Dat ge als in verrukking voorstelt,
In den zilvren orgeltoon.

Wel hem, die, met geestvervoering,
Hangt aan uw harmonisch lied!
Meer gelukkig, die uw feestgalm
In zijn volle kracht geniet!
Zalig schier, die door uw tongslag,
Schoon bewoner nog van 't stof,
Zich ten Hemel voelt getrokken,
Om den God der goën zijn lof
En zijn danklied op te dragen,
Dat Hij, met zoo milde hand,
Aan den grooten Solo-Zanger
Zulk een gaaf heeft ingeplant!
Ook wij danken u, o Zanger!
Die, zoo rijk in fantasie,

Hart en oor ons hieldt gevangen
Door een stroom van harmonie.
Noode, noode gaan wij scheiden
Van uw zang en uit het woud,
Dat in u zooveel verhevens,
Zooveel schoons besloten houdt.
Maar het middernachtlijk uurtje
Wenkt ons naar de legerspond';
Alles sluimert, slechts het maantje
Wandelt door 't azuur nog rond.
Vaar dan wel, o Lentezanger!
't Is de tijd van slaap en rust:
Doch op morgen klinke uw gorgel
Weer van liefde en levenslust!

AANTEKENINGEN.

De navolgende *Aanteekeningen* zijn *gedeeltelijk* afkomstig van mijn Zoon. Zij, die ons kennen of herkennen, zullen uit het gehalte er van wel kunnen opmaken, wie er de auteur van is: ik achte het evenwel niet overbodig, dit alhier met een paar woorden aan te stippen.

E. S.

AANTEKENINGEN.

Voor en aler wij overgaan tot het bespreken van eenige woorden, gezegden of uitdrukkingen, in dezen Rijmbundel voorkomende, die wij het niet onnoodig oordeelen een weinig toe te lichten, vinden we ons genoopt — en wel ter aanvulling van 't geen daarover reeds in 't Voorbericht is gezegd — de aandacht van den Lezer voor eene wijl te bepalen bij den titel van het Boekske, voor zooverre betreft de aldaar gebezigde uitdrukking *Humoristische Legendes*.

Eerstelijk dan verbeelden wij ons, dat deze of gene eene aanmerking zou kunnen maken op het woord *humoristisch*, omdat, moge ook hier en daar een weinig *humor* doorstralen, dit toch in zijn oog op het geheel minder toepasselijk is, als zijnde er onder de stukjes, die wellicht eer den naam van *luimig*, *burlesk*, *ironisch*, *satirisch* zouden mogen dragen dan wel dien van *humoristisch*. — Wat zullen we daarop antwoorden? alleen dit: dat, al ware onze landaard, over 't algemeen, in een ruimere mate met *humor* bedeeld, dan zulks werkelijk het geval is, het toch eene volstrekte onmogelijkheid zelfs voor den meest begaafden *humorist* mag heeten, om dien over eene reeks van meer dan twee duizend regels vol te houden, zoodat elke volzin er, om zoo te zeggen, den stempel van zou vertoonen.

Wat het woord *Legendes* betreft: men zou daarvoor, met het oog op 't *ensemble*, wellicht een ander kunnen verkiezen, bijv. *vertellingen*, *beschrijvingen*, *invallen*, *schetsen*; doch, ofschoon wij gaarne toegeven, dat ook ten deze wel iets zij af te dingen, zoo moeten wij echter gul bekennen, dat we dusverre geen voegzamer benaming en die even beknopt is er voor in de plaats konden vinden; weshalve wij dan ook, op het gevaar af, van daarom in den ban gedaan te worden, dit woord evenals het andere maar hebben laten staan.

Bladz. 3. — *Hij gaat er om koud.*

Om koud gaan, om kroosjes gaan enz. voor sterven, den geest geven, zijn van die, 't zij dan figuurlijke of wel euphemistische, verzachtende spreekwijzen, die wij in menigte, vooral in onze spreektaal aantreffen, en waarvan ons een vrij uitgebreid overzicht wordt gegeven in den Navorscher, IX, 317; waarheen we, gemaks- en korthedshalve, verwijzen.

Aldaar. — *Hij houdt wel van mallen, doch mint er niet een,*

En gruuft van een band, die een blok legt aan 't been.

Het zal den beschaafden Lezer wel vanzelf en zonder verdere aanwijzing in 't oog vallen, dat ik hier in mijn gerijmel heb gezinspeeld op de navolgende versregels uit Bürgers *Der Ritter und sein Liebchen*:

„Drauf ritt der Ritter hop sa sa!
Und strich sein Bärtchen trallala!
Sein Liebchen sah ihn reiten,
Und hörte noch von weiten
Sein Lachen ha ha ha! — —

Traut, Mädchen, leichten Rittern nicht!
Manch Ritter ist ein Bösewicht.
Sie löffeln wohl und wandern
Von Einer zu der Andern,
Und freien Keine nicht!”

of verkiest men die liever in het Nederduitsch te lezen, en zooals ze, bij de overbrenging door onzen Tollens, zeker gewonnen hebben, dan luiden ze aldus:

„Daar reed de ridder, hopsasa,
En zong en neurde, trallala,
En liet zijn liefde schreien:
Zij hoorde tusschenbeien
Zijn lachen, ha ha ha!

Vertrouwt geen ridders, meisjes, neen!
Zij gruwen van een blok aan 't been;
Zij stoeien wat en mallen,
En minnen (schijnt het) allen,
En meenen er niet een.”

Bladz. 4. — *Lumieren.*

Zie hier wat ik, betreffende dit woord, dat men ook *lamieren*, *lemieren* en *limieren* schrijft en uitspreekt, onder andere vind opgeteekend in Dr. Te Winkels *Nieuw Nederlandsch Taalmagazijn*, III, 229: „*Lamie-*

ren, lichten: *lamieren van den dag*, is de vroege dageraad, wanneer de dag even begint aan te lichten en door de nachtschemering heenboort, zoodat men de voorwerpen om zich heen, min of meer duidelijk, begint te onderscheiden, of gelijk Vondel (*Palamedes*, 53) dit zoo fraai schildert:

Het dun gezaeit gestarnt verschiet
Zijn glans, enz. (*Rey van Eubeërs*)

het kriecken van den dag, morgengloren: „met het lamieren van den dag aan 't werk.” Het kwam mij o. a. voor in het *verhaal der verdediging van Aardenburg* in 1672, bij Scheltema, *Gesch. en Letterk. Mengelwerk*, V. (2^e stuk) blz. 150: „de dag begon schielijk te *lumieren* en aan te breken”, en blz. 186: „alsoo den dagh begon te *lumieren*.” Dit verhaal nu is geschreven door een Burgr. van Aardenburg, en alzoo schijnt *lamieren* of *lumieren* ook in Staats-Vlaanderen (Zeeland) in zwang. Ik vind het woord ook bij Van Zeggelen: *Kijkjes in 't leven*, 1851, bladz. 65:

De groote dag mogt eindelijk *lumieren*.”

Lemiere komt, als benaming van de opening in het vizier van den helm, voor in den *Roman van Karel den grooten en zijne XII pairs* (*Roman der Lorreinen*), II, vs. 323, als:

Dandere quamen gereden sere,
Ende Kagani die here
Geraecte enen stouten man,
Die geheten was Bosan,
Recht in die *lemiere* vore,
Dat tspere vloech ten hersenen dore.

voorts vs. 894, (*lumiere*):

Want hine geraecte ter stonde
Recht in des helms *lumiere*.

en vers 8743:

Maer Gyrbert, die in sijn gewere
Vaste sat ende vromelike,
Geraecte weder den grave rike
Recht in des helms *lumiere*,
Dathi helm ende cuffle sciene
Ende dat beckeneel mede
Al dor stac daer ter stede.

De uitgever (Professor Jonckbloet) teekent in de *Woordenlijst* achter dat werk, blz. 296, ook dit aan: „het oud Fransch heeft *lumiere* in de beteekenis van *fenêtre*, *ouverture* (Roquefort)”.

Reeds in 1840 beweerde Dr. Halbertsma, *Letterkundige Naoogst*, blz. 84, dat: *met het limieren van den dag* eene uitdrukking is, aan de Riddertijden ontleend, zooveel willende zeggen, als: „met het krieken van den dag; met dat de dag het eerst door de *limiere* (het lichtgat) van den helm begint te kijken. Van Fr. *limer*, schuins uit de hoeken der oogen kijken, het Nederlandsche *luimen*. Kil. *luymen*, observare, *retortis sive insidiantibus oculis intueri*.”

Dr. De Jager schijnt met deze verklaring niet geheel in te stemmen, als hij zegt, *de Taalgids*, I, 309: Het „*lemiere* van den dag” is eig. *lumiere*, Fransch *lumière*. Zoo leest men ook bij Brandt, Leev. v. de Ruyter, IV, 407: *tegens 't lumieren van den dagh*. En bij Overbeke, Bijvoegsel achter zijne Rijmwerken, bl. 1: *met het lumiren van den dagh*.”

Vergelijk voorts nog het Latijnsche *lumen*, licht. Mellema, in zijn *grand dictionnaire François-Flamen*, Rotterdam, J. Waesbergue, 1618, heeft: *la lumiere d'une haquebute* en zet het over door: „*Tlaedtgat oft 't visier van een busse*.”

Aldaar. — *Planen*.

't Is hetzelfde als het Fransche woord *planer*, en beteekent zooveel als: zweven, zwerven, dwalen; in welken zin het meermalen bij onzen Bilderlijk voorkomt, als o. a. in *Ondergang der eerste Wareld*, blz. 60, kl. uitgave:

„Zij *planen* over 't dal der vette stroomolijven,
Als duiven, die in 't zwerk op vlakke vlerken drijven,
Geen slagpen roeren, maar onmerkbaar in heur vaart,
Zich hangende op de lucht, ter neder zien op de aard.”

Men zie over dit woord, reeds bij onze oude Schrijvers in gebruik, Dr. A. De Jager in zijne bekroonde *Proeve over den invloed van Bilderdijs Dichtwerken op onze taal*, blz. 166.

Bladz. 4. — *Verward in een strik*.

Tot afwisseling laat ik hier, met betrekking tot het *strikken van hazen*, nog de volgende anekdote volgen, mij reeds vroeger bekend, doch die ik 't laatste las in het *Leeskabinet*, 1859, N^o. 5, blz. 153 en vgd., aldus met eenige verkorting luidende: „*Hoe men ongestraft stroopen*

kan. Te S.... woonde een boer, die in zijn moestuin hazenstrikken zette en ook van tijd tot tijd een haas ving.

De koddebeier, hiervan de lucht gekregen hebbende, plaatste zich op zekeren avond op de loer; en zoo zag hij dat, ná verloop van een korten tijd, een haas in den strik bleef vastzitten.

Nu stapte hij, met een glimlach om den mond, het huis binnen van den strooper, die bedaard een pijp zat te rooken.

„In uw tuin is een hazenstrik gezet,” zeide de jachtopziener. — „Één hazenstrik? neen, wel drie!” antwoordde de boer. — „Weet je wel, vriend, dat in één er van een haas zit?” riep de koddebeier. — „Kijk, dat doet mij nu machtig veel plezier!” hernam de boer: „ik heb al lang op zoo’n schobbejak gewacht.” — Met deze woorden stond hij op, nam een zweep en vroeg den koddebeier, of hij eens even met hem mee wilde gaan.

„Wat moet dat beteekenen, strooper?” vroeg de koddebeier. — „Strooper?” herhaalde de boer, verontwaardigd; „daarover nader voor het Gerecht. Wanneer gij de hazen niet kunt beletten eens anders kool op te vreten, dan moeten wij onszelven helpen.” En hiermede stapten beiden den tuin in.

Hier spartelde inderdaad een groote haas in een daar geplaatsten strik.

„Welnu?” vroeg de koddebeier spotachtig. — „Welnu?” hernam de boer. „Nu zul je zien, hoe ik dergelijke koolvreter hun verdiende loon weet te geven.” Met deze woorden pakte hij den haas bij zijn lepels, en begon het dier duchtig te ranselen. „Nu heeft hij er vijf en twintig!” riep de boer, en toen vervolgde hij tot den haas, vóór dat hij hem losliet: „Maak nu dat je weg komt, duivelskind! en als je ooit weer komt, krijg je er vijftig; daar kun je van verzekerd wezen!” Met deze woorden zette de boer den strik open, en gaf den haas de vrijheid; de koddebeier van zijnen kant was verbluft en liep woedend naar huis.” --

Bij het onmiddellijk voorgaande voeg ik nog, voor de aardigheid, een *Liedje op den Haas*, dat zeker al wel een honderd en vijftig jaren oud en uit den mond eener bejaarde Dame is opgeschreven. Ik geef het voor hetgeen het is en zooals het mij is geworden, met fouten en al; want deze zullen er hier en daar, vanwege de mondelinge overlevering, wel in zijn:

„Ach arrem haasje, in 't groene woud!
Ik word er gejaagd en ik word er geschouwd
Op bergen en in dalen,
Waar zij mij achterhalen!
Ze vangen me met zoo'n boos geweld,
Zoodat er mijn hartje van is ontsteld.

En als ze mij dan hebben gevaân,
Dan is het: wiens hondekens hebben 't gedaan?
Den een zeit, de mijne;
Den andere, de zijne:
Maar wie het gedaan heeft, ofte niet;
Ik arrem haasje zit in 't verdriet.

Hoe menig Madam en edel Juffrouw
Dragen er van mijn velletje rouw
Om handen en armen,
Om zich te verwarmen!
Ze dragen zoo menig mooien hoed;
Van mij komt het velletje, zoo zacht en zoet.

Maar nu schep ik alweder moed;
Omdat zij dan eten van mijn vleesch en bloed
Taarten en pasteien,
Daar ze mij toe bereien;
Een sausje daarop van menigerlei:
Wat kan er voor een edeler diertje zijn!"

Bladz. 8. — *Bourtanger-schans.*

„De *Bourtange*, een Schans in Westerwolde, op de grenzen der provincie Groningen, tegen den Munsterschen bodem, is gelegen in een ondoorwaadbaar moeras, en een kleine zandheuvel, aan den landweg uit Munsterland naar Wedde, in droge zomers bruikbaar. Deze Schans, in 1593 door Graaf Willem van Nassau, in eigen persoon aangelegd, was aanvankelijk zeer klein. — Van tijd tot tijd is deze sterkte, en in 1738 zijn hare buitenwerken grootelijks verbeterd; ook zijn eenige dijken vervaardigd, om het water te doen opstuwen. — Deze sterkte is tot dusverre nog niet overmeesterd." Aldus, bij uittreksel, J. Kok, *Vaderl. Woordenboek*, op het woord; d. 7, blz. 891, 2^{de} Uitg. bij J. Allart, 1787.

Aan dit Fort zijn van tijd tot tijd herstellingen gedaan.

Overigens heeft men er hier van gewaagd, niet als van eene historische Antiquiteit; maar omdat iemand, die *oppermans knecht*, dat is zooveel als handlanger zou wezen van hem, die zelf, bij een karwei,

de minste der werklieden en bloot hun aandrager is, zeker al heel weinig beteekent en maar sobertjes zijn brood kon winnen.

Bladz. 9. — *Landen te ontginnen.*

Bij nalezing komt het mij voor, dat ik misschien beter had gedaan, daarvoor in de plaats te geven:

land aan te winnen

als meer gepast voor de redeneering van den Kikvorsch; dewijl deze natuurlijk wel veel nadeel kon lijden bij het droogmaken van plassen of drasse gronden, als waardoor het terrein, waarop hij leefde en zich bewoog, verkleind werd; maar het hem overigens weinig kon schelen, wat er met die gronden verder werd gedaan, en of die in groen- of in akkerland werden herschapen. — Wie zich derhalve met mij aan de tekstuitdrukking eenigszins mocht stooten, gelieve ze op de voorgestelde wijze te veranderen.

Bladz. 13. — *Zoo ploetren een reisje.*

„*Ploeteren* is in Gelderland plonsen, dompelen, zoodat het water om de ooren spat; men zegt het van kinders, die in het water morsen en plassen en vooral van de eenden, als ze in sloot of gracht omtuimelen en onderdompelen tegen verandering van weer of om zich te zuiveren en te verfrischen.” — Dus wordt gezegd in het tijdschrift *de Nederlandsche taal*, IV, 192 en 193; vergelijk voorts Dr. Te Winkel's *Nieuw Nederlandsch Taalmagazijn*, IV, 244 en *de Taalgids*, I, 291.

Aldaar. — *Schiedammer chnick.*

De woorden *chnick* en *chnikeur*, voor *sterken drank* en een *drinkerbroer*, zijn uitdrukkingen, die men in de Fransche armee ieder oogeblik hoort en degene onder ons, die onder Napoleon I gediend hebben, zich nog wel zullen herinneren. 't Zijn geheel soldateske woorden, waar-schijnlijk in geen woordenboek voorkomende en wellicht uit de volks-spraak van eene of andere Natie overgenomen.

Op dezelfde wijze gebruikt men ook wel eens het Engelsche *gin* en het Russische *wotka*.

Bladz. 14. — *En als hem nu.*

Ik heb, bij het herlezen van dit slot, eenige oogeblikken in beraad gestaan, of ik aan de Zwaan hier niet haar spraakkunstig geslacht diende terug te geven. Daar ik echter in de naast voorgaande regels van het dier als *manneke* gewaagd heb en het daarenboven toch

een bloot verdrichtselsel zij te houden — die in het sterfuur een gezang aanheft, dewijl de wijfjesvogels, over 't algemeen, met geen of slechts een zeer gering zangvermogen bedeed zijn, zoo heb ik het mannelijk geslacht, (met toepassing op den *man*, in tegenoverstelling van het *wijfje*,) alhier behouden en geoordeeld, dat zulks beter ware, dat den *olor* of *cygnus mas canens* of den *mannetjes-zingzwaan* in een niet zingend wijfje te herscheppen.

Ik heb later, in andere stukjes, nog wel eens meer dezelfde dichtelijke of rijmelende licentie gebruikt; wanneer er namelijk van den *representant* of *stamhouder* eener diersoort sprake was, en vertrouw, dat men mij dit ten goede zal gelieven te houden; ook handel ik ten deze niet geheel zonder voorgang.

Aldaar. — *Zwanenzang.*

Er is over dit onderwerp reeds in oude tijden veel voor en tegen geschreven, *et adhuc sub iudice lis est*, met andere woorden: de zaak is nog niet uitgemaakt. Men vindt er uitvoerige en belangrijke opstellen over in den *Navorscher*, als: VI, blz. 367, Vr. 564; VII, blz. 125, 205, 265 en VIII, blz. 13; waarheen wij kortheidshalve verwijzen.

Overigens zal het wellicht niet onaangenaam wezen, te vernemen hoe Socrates er over dacht en welk gebruik hij van deze Legende of Sage gemaakt heeft, kort vóór zijn dood. — Zij, die de Grieksche taal machtig zijn, kunnen het vinden in den *Phaedo van Plato*, p. 46 ed. Wytttenbachii, en dan tevens daarbij nalezen de *aanteekeningen* van dien grooten Geleerde op blz. 225 (*cf. Cicero Tusc. Disp. 1. 30 ibique Irpp.*); doch voor wien de classieke Literatuur een gesloten boek is, wil ik hier afschrijven de nauwkeurige vertaling van dat gedeelte des Platonischen dialoogs, zooals ons die door Dr. Burger wordt geleverd op blz. 82 zijner Nederduitsche uitgaaf:

„En hij, (Socrates), dit hoorende, glimlachte en zeide: Wel foei Simmias! ik zou inderdaad moeielijk de andere menschen overtuigen, dat ik de tegenwoordige omstandigheden niet voor een ongeluk houd, wanneer ik zelfs u daarvan niet overtuigen kon; maar gij vreest, dat ik mij nu minder op mijn gemak bevind, dan in mijn vorig leven: en, naar het schijnt, kom ik u minder bedreven voor in de waarzeggerij dan de zwanen, die, wanneer zij merken, dat zij sterven moeten,

terwijl zij te voren ook zongen, dan het meest en het sterkst zingen, zich verheugende, dat zij zullen heengaan naar den God, wiens dienaars zij zijn. De menschen daarentegen beliegen wegens hunne vrees voor den dood ook de zwanen, en zeggen, dat zij, den dood beweene, door droefheid al zingende den adem uitblazen, en zij bedenken niet, dat geen vogel zingt, wanneer hij honger of koude of eenige smart lijdt; zelfs niet de nachtegaal, de zwaluw, en de hoppe, die zij zeggen, dat door droefheid al jammerend zingen; doch ik geloof, dat noch dezen, noch de zwanen uit droefheid zingen, maar ik denk, dat zij, aan Apollo toebehoorende, kennis van de toekomst hebben, en het goede in den Hades vooruit wetende, op dien dag meer zingen en zich verheugen dan in den vorigen tijd; en ik meen ook zelf mededienst-knecht der zwanen en aan denzelfden God gewijd te zijn, en niet minder dan zij de gave der voorzegging van mijnen heer te hebben, noch met minder goeden moed dan zij uit het leven te scheiden". —

Bladz. 16. — *Kolonnédans.*

Men moet het gezien hebben, zooals ik dat meermalen in Zeeland (Staats-Vlaanderen) heb opgemerkt, hoe de muggen er, des avonds, vooral langs den waterkant, zich niet bij myriaden, maar bij millioenen, bijeenvoegen en dan wiegelend en dansend, als beweeglijke zuilen of kolommen tot hoog in de lucht opstijgen, om de hier gebezigde min of meer oneigenlijke uitdrukking *kolonnédans* te rechtvaardigen.

Bladz. 17. — *Een lantaarn uithangt.*

Onder de vele *sterfhuisgebruiken*, nog in zwang of reeds uitgestorven, behoorde ook dat van het uithangen van een lantaarn aan het huis, waar zich een doode bevond. Te Deventer duurde dat gebruik voort tot in den jare 1831, en droeg dat voorwerp de benaming van *dooden-lantaarn* of *luchte*, welk laatste woord — in het voorbijgaan gezegd — we terugvinden in het oud-Hollandsch *luchter*, dat Kiliaan overzet door *candelabrum*, en dat door *Bilderdijk* ook nog gebruikt werd, als onder anderen in zijne *Nieuwe Uitspruitsels*, blz. 101:

Luchter, maar van licht ontbloot.

Over het genoemde gebruik laat zich de Deventer dichter Jan Van der Veen volgenderwijze uit:

waarschijnlijk wel alleen deze zal zijn — zoo de geheele zaak niet voor

„Het is een oudt gebruyk in Deventer ter stede,
 En bij den IJssel-stroom meer andere plaatsen mede,
 Dat, waar in eenigh huys een dood' is of een lijk,
 Wert uitgehangen een lanteerne tot een blijk;
 Ik segge sonder keers, of eenigh licht van binnen.
 Wat sulks beduiden wil, kan jeder haast versinnen;
 Verhuyst is 's levenslicht, vertrokken is de ziel;
 Gansch ydel is de romp van 't geent hem onderhiel.
 Dan is het al bejaaght, geloopen en geronnen,
 Dan is 't behouden-reys, is maar de ziel gewonnen.
 Wat wil men meerder doch, als 't dagelijksche broodt?
 Wat is 't hier doch op 't lest, het eindt dat is de doodt.”

Vergelijk hetgeen de heer W. Van der Linde Hz., betrekkelijk dit onderwerp, heeft medegedeeld in den *Overijsselschen Almanak voor Oudheid en Letteren*, jaargang 1826, blz. 281 volg., waar men ook de afbeelding vindt van die *luchte*. Genoemde Heer deelt voorts daar ter plaatse nog eenige wetenswaardige bijzonderheden mede over andere gebruiken van dien aard in eenige oorden van ons Vaderland. Zie ook den *Navorscher*, jaargang IX, blz. 72, en vroegere jaargangen van dat *Tijdschrift*, aldaar geciteerd.

Bladz. 20. — *Schabberdebonken*.

Schabber- of *schaverdebonk* is in de spreekwijze *op* of *schaverdebonk loopen*, in eenige oorden van ons land, gebruikelijk voor: klaploopen of smachtloopen. In sommige streken van Gelderland bezigt men de uitdrukking *op schobberdebonk*, ja zelfs *op schommeldebonk loopen*. Te Aksel, in Zeeland, zegt men daarvoor *op schabbernak gaon*; vergelijk voorts Dr. De Jager, *Taalk. Magazijn*, deel II, blz. 340, en *Archief voor Nederl. Taalkunde*, deel II, blz. 183; alsmede Kiliaan daar geciteerd.

Bladz. 23. — *Een délice op de tafels der grooten*.

Toen, ná den veldslag bij Waterloo, het legercorps van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, waarbij ik toenmaals diende, nog eenigen tijd in Frankrijk verbleef, en ik in het *Departement du Nord* in kantonnement kwam, was ik, gedurende verscheidene achtereenvolgende weken, ingelegerd op een aanzienlijk kasteel in den omtrek van Douai, toebehoorende aan een zekeren *Graaf de Wavrechin*.

Tot de opulente tafelweelde nu aldaar behoorde, van tijd tot tijd, ook een schotel of schaal met huisjesslakken (*caracolles*), waar inzonderheid de Dame des huizes veel prijs op scheen te stellen, zoodat

men zelfs een eigen kweek of warande dezer diertjes had aangelegd, gelegen aan den voet van een krijt- of kalkgebergte, alwaar zij tierden en zich vermenigvuldigden. Begeerde men nu een gerecht van die beestjes, zoo begaf zich een huisknecht, met een besloten korfje, naar die diergaarde en las van de doornstruiken zoo velen, als hij noodig oordeelde.

Ikzelf ben, onderscheiden malen daarbij, evenals bij het zoeken van *champignons*, tegenwoordig geweest; ofschoon ik aan tafel altoos een zekere aversie gevoelde om die te nuttigen. Dit laatste evenwel beschouw ik van achteren meer als een gril, daar men de laatste ook in Holland eet en er zelfs *aliekruiken* nuttigt, die trouwens een soort van *huisjesslakken* zijn, ofschoon uit de zee.

Dusverre mijn eigen ondervinding. Ik wil er nog op laten volgen wat ik nopens deze diersoort en haar gebruik vind opgeteekend in een onzer nuttigste Tijdschriften, te weten *het Album der Natuur*, Jg. 1858, 4^{de} Afl., alwaar ik, onder het opschrift *Landslakken tot Spijze*, onder anderen lees:

„Op de Spaansche markten, het overvloedigst op die van Murcia en Valencia, ziet men eene waar, die in Noord-Duitschland hoogst zeldzaam is, in de grootste hoeveelheid en verscheidenheid ter verkoop aangeboden: *slakken* namelijk (*caracoles*). —

„Men stooft in Spanje deze slakken, vooral de bergslakken, met het slakkenhuis in geurig vleeschnat en slurpt bij het eten het gansche dier met zijn mond uit het huisje uit.” — Waaronder dan in eene noot nog volgt:

„Ik heb de *karakol* op enkele buitenplaatsen in Holland en Friesland in het bosch geplant gezien. In het zuiden van Duitschland dient zij vooral ook in den Vastentijd tot voedsel.”

„In Zeeland en Staats-Vlaanderen eet men ook wel de *aliekruik* — ; maar dit is een hoornslak, die in zee te huis hoort.”

Aldaar. — *Geheele kweeken.*

Het woord *kweek* alhier gebezigd, 't zij dat het een woord op zichzelf zij, of wel eene verkorting van *kweekkerij*, wordt dikwerf in Gelderland gehoord. Men zegt het van dieren, en dan is het synoniem met *diergaarde* of *warande*; ook bezigt men het voor een aankweeking bijv. van jonge heesters, als wanneer het gelijk staat met *plantsoen*.

Dit woord nu komt in geen onzer gebruikelijke woordenboeken voor; ik weet echter niet, of wel veel verschooning voor het gebruik er van behoeft gevraagd te worden. — Vergelijk *Bilderdijk* in zijne *Geslachtslijst*, in voce.

Bladz. 26. — *De kalikoetsche haan.*

„De kalkoenen zijn in den jare 1528, door een schip van *Zierikzee*, uit de *Indië* in *Zeeland* gebracht. — In *Vlaanderen* heette men deze vogels nog in de vorige eeuw *Kalkoetsche hoenderen*, van *Calcutta*, in *Indië*, en vandaar ook onze naam van *Kalkoenen*.” Aldus J. Scheltema, *Geschied- en Letterk. Mengelwerk*, deel 4. 2. blz. 258, die voorts verwijst naar Meerman, aant. op *De Groot, Parall.* II, 287, en Van Wijn, *Huiszittend leven*, II, 90. — Zie verder nog *Bilderdijks Geslachtslijst* in v. *Kalkoen*.

Bladz. 28. — *Bolleboos.*

Bolleboos noemt men te Zwolle en in de omstreken, een hachje, haantje de voorste, een gastje, een snaak, een ondeugende, baldadige knaap, waar men min of meer bang voor is en dien men liefst uit den weg gaat.

Het woord kan, dunkt mij, niet gehouden worden voor eene omzetting van *booze bol*; eerder zie ik het aan voor eene verbastering van het oude *berlebos*, voor *duivel*. Zie daarover Mr. L. Ph. C. Van den Bergh, *Proeve van een critisch Woordenboek der Nederl. Mythologie*, blz. 12, 36 en 276 en de daar aangehaalde Schrijvers.

Bladz. 29. — *Blauw blauw laten blijven.*

Met betrekking tot deze zogs- of spreekwijze verhaalt men de volgende anekdote:

Een zeker burgerman, die een kleine winkelnering deed en, onder meer andere dingen, ook *bezemstelen* verkocht, liet op een boven de deur geplaatst bord het volgende opschrift zetten:

Groote stelen en kleine stelen ook.

De Regeering der stad zijner inwoning, die inscriptie wat ergerlijk vindende, liet den winkelier voor zich komen en gelastte hem, die te veranderen.

Genoodzaakt, hieraan te voldoen, haalde onze vriend de woorden door en zette er onder:

*Op order der Heeren van het Stadhuis,
Is dat van de GROOTE STELEN abuis.*

Andermaal ter verantwoording geroepen en gereprimandeerd, overstreek hij het bord met blauwe verf, en gaf daarop het volgende bijschrift in de plaats:

Om met de Heeren niet langer te kijken,

Zullen we alles maar blauw blauw laten blijven." —

— *Si non è vero, è bene trovato!*

Bladz. 30. — *Kukeleku.*

Dit woord, ontleend aan of gevormd naar het gekraai van den huis-haan, is een onomatopoïoumenon; men hoort het dikwijls in Gelderland, vooral uit den mond der kinderen; ook past men het toe op den haan zelf.

Ook in Duitschland is het in gebruik, zooals, onder anderen, blijkt uit een lief stukje van den dichter Heinrich Heine, voorkomende op blz. 145 van het *Buch der Lieder*, uitg. Binger:

„Mein Kind, wir waren Kinder,
Zwei Kinder, klein und froh;
Wir krochen in's Hühnerhäuschen
Versteckten uns unter das Stroh.

Wir krächten wie die Hähne,
Und kamen Leute vorbei —
Kikereküh! sie glaubten,
Es wäre Hahnengeschrei.

Die Kisten auf unserem Hofe
Die tapezirten wir aus,
Und wohnten d'rin beisammen,
Und machter ein vornehmes Haus.

Des Nachbars alte Katze
Kam öfters zum Besuch;
Wir machten ihr Bückling' und Knixe
Und Complimente genug.

Wir haben nach ihrem Befinden
Besorglich und freundlich gefragt;
Wir haben seitdem dasselbe
Mancher alten Katze gesagt.

Wir sassen auch oft und sprachen
Vernünftig, wie alte Leut',
Und klagten wie Alles besser
Gewesen zu unserer Zeit;

Wie Lieb' und Treu' und Glauben
 Verschwunden aus der Welt,
 Und wie so theuer der Kaffee,
 Und wie so rar das Geld! — — —

Vorbei sind die Kinderspiele
 Und alles rolt vorbei,
 Das Geld und die Welt und die Zeiten,
 Und Glauben und Lieb' und Treu'."

Dit stukje is door mijn Zoon aldus vertaald of gevolgd:

„Lief Kind, wij waren kindren.
 Twee kindren, blijde en drok;
 Wij klommen in den hooiberg
 Of in het hoenderhok.

Wij kraaiden als de hanen,
 En ieder, die 't vernam,
 Dacht dat er hanen schreeuwden
 En niet, dat 't van ons kwam.

Wij maakten van de kisten
 Op zolder een gebouw,
 Versierden het en woonden
 Daarin als man en vrouw.

Vaak kregen wij bezoeken
 Van 's buurmans oude kat;
 Dan stonden we op en bogen
 Voor haar een keer of wat.

Ook vroegen wij heel zorglijk
 En vriendlijk, hoe ze 't had;
 Wij vroegen later 't zelfde
 Aan menige oude kat.

Soms spraken we ook heel ernstig
 Van onzen tijd en toen,
 En klaagden dat men vroeger
 Veel minder had van doen;

Dat trouw, geloof en liefde
 Op aarde zijn verkort,
 En dat de koffie duurder
 En 't geld zoo zeldzaam wordt.

Voorbij zijn onze spelen
 En onze kindervreugd,
 Het geld en de oude tijden,
 Geloof, trouw, liefde en deugd."

Bladz. 31. — Met een slijfer.

Slijf-er van *slijfen* of *slijffen*, dat het frequentatief *slijferen* of *slijfferen* vormt, overeenkomstig met het Hoogduitsche *schleifen*, glijden en *schleifer*, wals. *Slijferen* heeft de beteekenis van dansen, inzonderheid van walsen.

Bladz. 37. — Lavendels.

't Is bekend, dat men dit woord, althans in sommige oorden van ons Land, bezigt voor *lappen*, *lorren*, *strooken*, *slenters* van linnen, katoen en andere lichte stof, die afgescheurd of afgevallen zijn en door zuinige huismoeders bewaard worden, om ze later te verpassen. Vandaar het woord *Lavendeldoos* voor lappedoos. — Dusverre het gebruik der beide woorden, zooals mij die uit het dagelijksche leven in het geheugen liggen.

De Geleerden zijn het echter ten deze niet eens en geven er verschillende verklaringen van, zooals men zien kan in den *Navorscher*, VIII, blz. 48; VII, blz. 95; Vr. 125 en blz. 252, 330.

Bladz. 41. — De kleine blagen.

In Gelderland en Overijsel hoort men dit woord dikwerf, inzonderheid door den gemeenen man, bezigen voor *kleine kinderen*, vooral wanneer ze wat luidruchtig vallen en der moeders handen vol werk geven.

't Is een provincialisme, in geen der mij bekende Woordenboeken opgeteekend; men verneemt het ook uit den mond der Duitschers, die om en nabij onze grenzen wonen.

Sommige lieden verwisselen het wel eens met of beschouwen het als 't synoniem van *plagen*; doch dit is mis: alle kinders zijn geen *plagers*, en omgekeerd alle *plagers* zijn geen kinderen.

Dr. Halbertsma geeft de afleiding van het woord in zijn *Overijsselsch Woordenboekje*; vergelijk voorts het Tijdschrift *de Nederl. Taal*, II, 197; alwaar ook een aanhaling geschiedt uit een versje van den Heer Gewin, in hetwelk het woord voorkomt.

Aldaar. — De Aanricht.

Aanrecht of *aanricht*, voor aanrichttafel, aanrichtbank, in 't Fransch *dressoir*, is Overijsselsch en Geldersch; in Holland zegt men *rechtbank*. Welke der twee woorden nu verkieslijker zij, mogen onze Puristen uitmaken; wellicht kunnen ze beide zeer goed naast elkander bestaan.

Bladz. 42. — Daar kwam er eens een Meisje enz.

Als reminiscentiën uit vorige jaren en tot afwisseling tevens van het vaak droge dezer *Aanteekeningen* zij het mij vergund, met betrekking tot de drie alhier bedoelde *Volksliederen* of *Dansdeunen*, het volgende mede te deelen:

De *eerste* behelst eene zinspeling op het bekende *Liedje van het Scheveningsche Vischmeisje*, waarvan, meen ik, het begin aldus luidt:

„Daar kwam er eens een meisje van Scheveningen aan,
Zij droeg er een mandje met vischjes belaan,
En riep: voor gewis!
Wie koopt er mijn visch?
'k Heb hanen en rogge, die levendig is.” —

De *tweede* heeft tot onderwerp een *Boerenvrijage*, die, als ik het wel heb, volgenderwijze begon:

„Jan, koop mij een kermis! —
Mooi Meisjen, ik heb er geen geld:
Ik zou je wel een kermis koopen,
Maar 't geldjen is door mijn zak gedropen. —
Jan, koop mij een kermis! —
Mooi Meisjen, ik heb er geen geld.” —

De *derde* eindelijk is een *Kermislied*, dat in mijn vroege jeugd, op de kermissen en jaarmarkten in Gelderland, en zeker ook wel elders, werd opgesneden, waarbij dan tevens door den Zang-Virtuoos een prent werd ontroid, waarop de verschillende *avontuurlijke lotgevallen* van een zekeren *Pierlala* waren afgebeeld, die door den Zanger achter-eenvolgens werden aangewezen. — Ik heb van dat in zijne soort niet onaardige en voor zijn tijd niet onzedelijke Lied, tot mijn spijt, alleen maar het eerste couplet onthouden, dat ik hier laat volgen:

„En Pierlala lei in de kist,
Met bei zijn biljetjes bloot;
Hij kroop er uit, schoon niemand wist,
Of Pierlala was dood:
Hij werd begraven met de trom;
De klokken die luidden van bi, ba, bom.
Ha, ha! zei Pierlala, ha, ha!
Ha, ha! zei Pierlala. —

Bladz. 43. — *Smousensik*.

Sik voor baard is bekond, maar minder bekend is het, dat de *geit*, in Overijsel en Gelderland *sik* geheeten, daarvan dien naam draagt.

Vergelijk voorts de *Nederl. Taal* IV, 193, waar ook de uitdrukking *smousensik* besproken wordt.

Bladz. 48. — *Toom.*

Onder een *toom kippen* verstaat men een zes- of twaalfstal met een haan, eigenlijk een *broedseel*. Het komt van *tiegen*, *tijgen*, opvoeden, opbrengen, (zie Dr. Te Winkels *Nieuw Nederlandsch Taalmagazijn*, II, 51) waarvan bij *Bilderdijk opgetogen*, voor opgetrokken, opgevoed; zie Dr. De Jagers *Proeve over den invloed* enz. blz. 211.

Bladz. 49. — *Beverazie.*

De uitgang *age* (*aadje*) wordt in Gelderland, Overijsel en elders uitgesproken als *azie*, bijv. *beverazie*, *voerazie* enz. voor *beverage*, *voerage*. *Beverazie* heeft in die gewesten de beteekenis van de koude of rillende koorts.

Zie verder over dit onderwerp Dr. Te Winkel in den *Taalgids*, I, 217, met wiens uitspraak ik mij best kan vereenigen.

Bladz. 50. — *Haar kuikens — in den dop te versmoren.*

„Welk eene akelige weelde was het aan het Hof van Lodewijk XV, toen de ongeboren vrucht van dieren en vogelen, (*les innocents*), een geliefd toevoegsel uitmaakte in ragouts en soepen.” — Dus lezen wij bij J. Scheltema in zijn *Geschied- en Letterk. Mengelwerk*, deel 4, 2, blz. 248.

Dat vroeger niet alleen aan het Fransche Hof de zoogenaamde *Innocentjes* gebruikt, maar ook zelfs hier te Lande onder de *délices* van eene Vorstelijke tafel werden gerangschikt, daartoe diene de volgende anekdote:

In de provincie Gelderland, en wel in het dus geheeten *Graafschap*, leefde voor eenige jaren op zijn buitengoed de Baron van H. tot N., die zeer gezien was bij den Stadhouder, Prins Willem V, bij wien hij dan ook jaarlijks zijne opwachting ging maken en alsdan gewoonlijk ter tafel werd genoodigd.

Nu gebeurde het eens, bij zoodanige gelegenheid, dat hij, naast zijne Hoogheid gezeten, onder meer andere *exquise* gerechten, die opgedragen werden, onmiddellijk vóór den Prins een schotel met *innocentjes* zag geplaatst, zonder ze evenwel als zoodanig te herkennen. — En toen nu de tafelorde meebracht, dat ook deze zouden geëntameerd worden, diende de Stadhouder hem persoonlijk een dier versnaperingen voor, die hij echter, om hare walgelijke lafheid, glad- en glibberigheid, moeite had binnen te loodsen, althans binnen te heuden, zoodat hij

zich genoodzaakt zag, den onwelkomen gast, door 't gebruiken van een stuk brood en een teug wijn te consigneren.

Een en ander nu werd oorzaak, dat hij volstrekt niet op zijn gemak was, maar 't vrij benauwd kreeg, zoodat hem aan ieder haar bijna een zweetdruppel hing.

De Prins nu, veinzende zulks niet op te merken, of wel vermaak scheppende in hem te plagen, vroeg weldra of hij hem nog een *innocentje* mocht dienen. Maar de Edelman, het raadzaam oordeelende, een eventueel schandaal te voorkomen, gaaf kordaat ten antwoord: „Ik dank Uwe Hoogheid, en het zou mij ook ondoenlijk wezen, er nog één te nuttigen, al konde ik er zelfs den Hemel mee verdienen; want zooeven dacht ik geen anderen dood te sterven.” —

Men meent voor de waarheid dezer anekdote te mogen instaan: naardien ze door een geloofwaardig getuige, uit den mond zelf van den Baron, is opgeteekend.

Bladz. 52. — *De Stekelbaars is van gezelligen aard.* —

In het *Album der Natuur*, Jaargang 1858, 7^{de} Afl., vind ik een opstel van den Heer J. L. C. Schroeder van der Kolk, getiteld *de Moederliefde in de Natuur*; en ontleen daaruit, bijwijze van uittreksel, hetgeen die Hoogleeraar o. a. zegt met betrekking tot den *Stekelbaars*:

„Eenige soorten van stekelbaarzen vervaardigen zelfs nesten, evenals de vogels, waarin dan de eieren worden gelegd.

„Het mannetje bouwt een overwelfd nest, uit plantenvezels en draadwieren, en lijmt deze vast met het slijm van zijn lichaam. — Is dit verricht, dan zoekt hij onder de naburige visschen van zijne soort eene bruid uit, — en geleidt haar naar zijn nest als eene bruidskamer, waarin dan de eieren worden gelegd. Enz.”

Zijn Hooggeleerde heeft deze beschrijving nog meer aanschouwelijk gemaakt, door bijvoeging van een paar houtsneepaatjes, tot de hiervoor beschreven verrichting betrekking hebbende.

Bladz. 61. — *De Don-Antonios.*

Don Antonio Magino was in zijn tijd een vermaard Wiskundige en Astrologist, die vroeger in onze ouderwetsche en doodeenvoudige huis-almanakken eene voornamelijk rol speelde met zijn, althans op zijn naam gedebiteerde, weervoorspellingen en andere prognostikatiën; zoodat zelfs zijne beeltenis, met den doctoralen hoed op het hoofd, op den titel

dier Jaarboekjes placht te paradeeren. Zijn gezag is echter allengs afgenomen, derwijze dat niet alleen zijn portret is te zoek geraakt, maar het meer jeugdige menschengeslacht ternauwernood weet, dat hij ooit heeft bestaan en zoo veel krediet eens onder ons heeft gehad.

Men vindt over dezen Astrologist een Artikel bij Bayle, aldus bij verkorting luidende:

„Magin (Jean Antoine) Professeur en Mathématique dans l'Université de Boulogne, étoit de Padoue. Il publia beaucoup de Livres d'Astronomie; et il s'attacha-entièrement à faire des Horoscopes. On prétend qu'il réussissoit à merveilles dans ces sortes de prédictions, et qu'il ne se trompa point sur son propre Pronostic. L'Empereur Rodolphe ne pouvant l'attirer à Vienne, où il lui voulait donner une Chaire de Professeur, ne laissa pas de l'honorer d'une fort bonne pension. — Il étoit si gros et replet, qu'il ne faut pas s'étonner qu'il soit mort d'apoplexie. Ce fut l'onzième de Février 1617. Il étoit dans sa soixante et deuxième année. Il eut trois fils et une fille.”

Bladz. 63. — *Grammottig.*

Grammottig, ook *grammiettig* en *grimmottig*, hoort men in Overijssel gebruiken voor verstoord, knorrig, gemelijk, gram van gemoed, grammoedig; zie Dr. Te Winkels *Nieuw Nederl. Taalmagazijn*, III, 134.

Bladz. 64. — *Ouden Cloviso.*

CLOVIS, als bekend, was de eerste koning der Franschen, en wel tegen het einde der vijfde Eeuw. — Zie *Précis de l'Histoire des Français*, par Simonde de Sismondi (éd. de Bruxelles, 1839) tome I. p. 21 et 55.

Onze zinspeling op dien naam, hier ter plaatse, heeft echter geene verdere strekking, dan alleen om er een zeer ouden, belegen, lijvigen wijn door aan te duiden; en in dien zin wordt het woord *Cloviso* dan ook wel eens in den familiaren stijl en in de conversatie gebezigd.

Bladz. 66. — *Gebruikt deze al dikwerf de spraak.*

't Is bekend, dat één der meest geslepen Staatslieden en Diplomaten van Frankrijk in de latere tijden, Talleyrand, placht te zeggen: *La parole a été donnée à l'homme, pour déguiser ses sentiments*, of *de mensch heeft het spraakvermogen gekregen, om te bewimpelen wat hij denkt*; en zoo iemand, dan heeft zeker hijzelf herhaalde malen, bij Conferentiën en Congressen, getoond, dat hij zich meesterlijk van dezen stelregel wist te bedienen.

Men ziet, dat men daarop, te dezer plaatse en bij het voorloopig bespreken van Reintjes sluwe en verraderlijke inborst, heeft gezinspeeld.

Ze is echter, ofschoon eenigszins gewijzigd, niet nieuw, maar zoo oud als de Diplomatie zelve, of liever zoolang er huichelaars en mooipratens op aarde zijn geweest. — Immers reeds bij Homerus, *Iliad*, IX, vs. 312, vaart de hevige, maar oprechte Achilles, in de volgende bewoordingen, tegen deze dubbelhartigheid uit:

„Ik haat hem als den dood, wiens lippen anders spreken,
Dan hij in 't binnenst' van zijn hart besloten houdt.”

Ook vinden wij bij Sallustius, in zijn *Bellum Catilinarium*, c. X, met betrekking tot het verval der zedelijkheid bij de Romeinen o. a. geschreven:

„Ambitio multos mortales falsos fieri subegit; aliud clausum in pectore, aliud in lingua promptum habere; amicitias inimicitiasque non ex re, sed ex commodo aestumare; magisque vultum, quam ingenium bonum habere.”

dat is, volgens de vertaling van prof. Ten Brink:

„De eerezucht dwong vele menschen, bedriegers te worden; iete anders in het hart, iets anders op de tong te voeren; vriend- en vijandschap niet naar derzelver eigenlijke waarde, maar naar het voordeel te waardeeren; en meer braafheid op het gelaat, dan in het hart te hebben.”

Bladz. 71. — *Een wandlende graf.*

Wanneer deze uitdrukking gebezigd werd in een ernstig of deftig geschrift, zou men ze terecht voor gezocht, bombastisch, brommend, gezwollen, onnatuurlijk en in alle gevallen voor hoogst berispelijk houden; want wandelende graven zijn er niet, of men moest daarvoor willen aanzien de *lijkkooetsen* of *lijkwagens*. — Ze behoort dan ook tot de zoodanige, die door een groot Redekunstenaar of Kunstrechter der Oudheid, Longinus, in zijn gulden *Boekken over de Verhevenheid*, hoogelijk worden afgekeurd, en wel in het derde Hoofdstuk, handelende *Over ijdele opgezwollenheid, het kinderachtige en verkeerd hartstochtelijke*, alwaar hij, blz. 21 der vertaling door prof. Siegenbeek, aldus spreekt: „Vandaar ook verwekken de woorden van Gorgias, den Leontiner, een algemeen gelach, wanneer hij Xerxes den *Jupiter der Perzen* en de gieren *bezielde graven* noemt.”

Maar in een burlesk vers of rijmpje, dat meer ten doel heeft, de

lachspieren op te wekken, dat tot ernst te stemmen, zal men het mijns inziens niet geheel misplaatst vinden, althans ik heb, bij de herlezing er van, geen genoegzame reden gevonden, om het te veranderen.

Bladz. 73. — *Op en top.*

Het koppelwoordje *en* werd vroeger *ende* geschreven, vandaar schreef men *op ende op*, *op ende uit*, *om ende om*, *over ende over* enz.; door de smelting van de klinkers *e* en *o* in elkander, werd *op ende op*, *op ende uit* enz. in de uitspraak niet anders gehoord dan als *opentop*, *openduit*, hetwelk oorzaak werd, dat men in deze uitdrukkingen de lettergreep *en* ging aanzien voor eene verkorting van het lidwoord *een* en ze verklaarde door *op een top*, *op een duit*; dus bij Huygens in een zijner Sneldichten, getiteld: *Op Klaers Contrefeitsel* (uitg. Bilderdijk, IV, 199, Sneldicht 151):

„Schriekt niet, die onvoorsiens dit Beeld in handen krijgt:
’t Is Klaer klaps op een duit: maer de natuer ligt onder,
De konst heeft d’ overhand: siet wat een werck van wonder,
Wat een geluck; sy staet als of sy leefd’, en swijght.”

waarop door Bilderdijk aangeteekend wordt — *Aanteekeningen*, VI, 322 —: „Men weet thans (hoop ik) dat deze uitdrukking is *op ende uyt*; d. i. in volkomenheid, door en door.” Evenzoo verklaarde men *op en top* door *op een top*, en als men dus zei, dit of dat meisje is *op en top* het evenbeeld harer moeder, voor *volkomen*, *gansch en al*, dan betee-kende dit, beweerde men, zij is *op een top* hare moeder. — Onder onze taal- en letterkundigen, die er werk van gemaakt hebben, om de ver-keerde voorstelling, die men zich van deze en dergelijke spreekwijzen maakte, tegen te gaan, is Mr. Zacharias Hendrik Alewijn, meen ik, de eerste geweest, die er breedvoerig over handelde; zie de *Werken van de Maetsch. van Nederl. Letterkunde te Leyden*, 1772, I, 101 en 102, en Nicolaas Hinlopen, aldaar blz. 117; zie voorts nog Dr. Te Winkels *Nieuw Nederlandsch Taalmagazijn*, III, 252 op *om-ende-bij*, en de schrijvers aldaar geciteerd, alsmede Dr. N. Beets in Dr. De Jagers *Archief voor Nederl. taalkunde*, III, 311.

Bladz. 74. — *Quickmarch.*

Het alhier gebezigde Engelsche woord behoeft bijna geene ophel-dering; alleen dit: dat het bij de Engelsche Infanterie gebruikt wordt

om er den *looppas* door aan te duiden, bij welke gelegenheid de soldaat het geweer over den schouder neemt en zich op een sukkeldrafje voortspoedt.

Bladz. 77. — *bonzende hart — murmelende lippen.*

Er is een tijd geweest, nog niet bijster lang geleden, dat in onze dichterlijke Literatuur, en vooral in de zoogenaamde *sentimenteele* of *gevoelspoëzie*, de woorden hierboven vermeld aan de orde van den dag waren en, zoo het schijnt, om effect te maken gebruikt werden. — Gelukkig, dat er weldra een nieuwe dageraad voor de Nederlandsche poëzie is aangebroken, en een Bilderdijk, Wiselius, Da Costa en andere corypheeën onze taal van dien klinkklank en meer andere brommende en bombastische uitdrukkingen hebben gezuiverd. — Men zie over een en ander den voor zijnen tijd vernuftigen en geestigen A. Fokke Sz. in zijn *Modernen Helicon*.

Bladz. 78. — *Geliefd en gekust.*

Ik had hier het oog op het navolgend aandoenlijk dichtstukje van Schiller, getiteld: *Des Mädchens Klage*:

Der Eichwald brauset
Die Wolken ziehn;
Das Mädlein sitzt
An Ufers Grün;
Es bricht sich de Welle mit Macht, mit Macht,
Und sie seufzt hinaus in die finstre Nacht,
Das Auge vom Weinen getrübet.

„Das Herz ist gestorben;
Die Welt ist leer,
Und weiter giebt sie
Dem Wunsche nichts mehr.
Du, Heilige, rufe dein Kind zurück!
Ich habe genossen das irdische Glück,
Ich habe gelebt und geliebet!“

Es rinnet der Thränen
Vergeblicher Lauf;
Die Klage, sie wecket
Die Todten nicht auf;
Doch nenne, was tröstet und heilet die Brust,
Nach der süßen Liebe verschwundener Lust,
Ich, die Himmlische, will's nicht versagen.

„Lass rinnen der Thränen
 Vergeblicher Lauf;
 Es wecke die Klage
 Den Todten nicht auf!
 Das süsseste Glück für die traurende Brust,
 Nach der schönen Liebe verschwundener Lust,
 Sind der Liebe Schmerzen und Klagen.”

Dit Lied is door prof. Lulofs vrij vertaald (zie zijn werk over *Nederl. Spraakkunst, Stijl en Letterkennis*, bl. 469 der uitg. van 1831):

Het stormt in de eiken;
 Woest huult het noord;
 Droef zit het Maagdsken
 Aan 's landstrooms boord;
 De golven steigren al schuimend omhoog;
 Ten donkeren nacht staart zij in met een oog,
 Gezwollen van bittere tranen.

„Het hart is gestorven,
 En ledig de aard’;
 Wat biedt mij de wereld
 Meer wenschenswaard?
 Roept tot u weer, o Heilge, roep tot u weer uw kind!
 'k Was gelukkig en zalig, 'k heb geleefd en bemind,
 'k Heb het zoetste der aard' mogen smaken.”

De tranenstroom biggelt
 Vergeefs van de koon;
 Geen klaagtoon wekt immer
 De sluimerende doôn;
 Maar noem mij, wat balsem kan gieten in 't hart,
 Dat treurt om de ontslaapnen, dat wegwijnt in smart,
 Ik, de Hemelsche, zal 't u niet weigren.

„Laat bigglen de tranen
 Vergeefs van de koon,
 Geen klaagtoon wekke immer
 De sluimerende doôn;
 De lieflijkste balsem voor 't minnende hart.
 Dat treurt om de ontslaapnen, dat wegwijnt in smart,
 Zijn de tranen der liefde om de ontslaapnen.”

Bladz. 84. — Omzonst.

Het woord *om zonst* wordt door Bilderdijk gebruikt voor *om niet, tevergeefs*; zie de plaatsen, aangehaald door Dr. De Jager, *Proeve over den invloed enz.*, blz. 192. Kiliaan zegt *om sunst*, frustra, gratis; het Hoogduitsch heeft in dezelfde beteekenis *umsonst*.

Bladz. 86. — Woldrig.

Dat men hiermede bedoelt het *woldragende schaaap*, is bekend en wordt ten overvloede opgehelderd door 't geen onmiddellijk volgt. — Er zijn in onze taal een menigte woorden, die met dat *drig* (van 't w. w. *dragen*) eindigen. Zoo heeft men b. v. *vaandrig*, vaandeldrager; *wapendrig*, wapendrager, en het hier gebezigde *woldrig*, die alle nog in zwang zijn en, onder anderen, gebezigd worden door Bilderdijk. Andere zijn verouderd of worden niet meer, althans zelden, gebruikt.

Men kan, desverkiezende, nalezen wat Hoogstraten c. s. er over heeft bijgebracht in zijn *Woordenlijst*, in v. *Vlam*. Doch vreemder en barbaarscher samenstelling zal men ten deze wel niet licht aantreffen dan 't woord *huisdrig* of het daarvan afkomende *huisdrigsch* (de *huysdrigsche slecke*), dat bij denzelfden Lexicograaf voorkomt in *voce Sleck*.

Bladz. 87. — Knabblend en zabbblend.

Zabbelen of, door verwisseling van *l* en *r*, *zabberen* is het frequentivum van *zabben*; *zabben*, zoowel als *zabberen*, beteekent bij onze oude schrijvers nu eens *zeveren*, als bij Bredero:

De schaapjes sabb'rend knabb'len
Het groene grasjen of.

dan eens *likken*, *zoenen*, als bij Visscher:

Mijn liefken, laet ons met soenen en *sabben*
Ons leven verslijten.

Vandaar ook *gezabber* voor *gezoen* bij Bilderdijk, als:

„Maar geen gezabber meer, en weg die handen daar.”

Vergelijk voorts Dr. De Jager *over de werkwoorden van herhaling* enz. bladz. 149; *Proeve over den invloed* enz., blz. 158, en A. C. Oudemans, *Woordenboek op de Gedichten van Bredero*, blz. 318 en 319.

Na het lezen van bovenstaande Legende, zal men wellicht nog wel eens terloops willen inzien wat ik, eenigen tijd geleden, met betrekking tot het Lam op mijne manier fantaseerde:

HET LAMMETJE.

„Wat wil toch die droevige traan op uw wang;
Wat wil er dat snikkend gezucht?
Hoe ziet gij zoo deerlijk, zoo treurig, zoo bang,
En vult met uw klachten de lucht?
Lief Meisje, hoe slaat gij den blik zoo omhoog,
Als zocht gij uw troost aan den Hemelschen boog?”

Ach, Heerschap! het liefst, dat ik had op der aard',
 Mijn lust en mijn vreugd, al den tijd,
 Een gift mijner Moeder, zoo dier mij en waard,
 Ik raakte 't op gisteren kwijt:
 Te recht zijn mijne oogjes van 't schreien nu rood;
 Mijn speelnoot, mijn hagelwit lammetje is dood!

„Lief Kindje, ik voel deernis en deel uw verdriet;
 Een diertje ook kan waard zijn aan 't hart:
 Ik wraak uwe traantjes en zuchtjes dus niet;
 Zij tuigen van innige smart;
 Maar buig' zich uw zieltje zoo troostloos niet neer!
 Wellicht krijgt ge een ander mooi lammetje weer.”

Neen, Heerschap! zoo lief en zoo teer en zoo zacht,
 Kwam nergens me een tweede nog voor;
 Zoo hupplend en speelziek, zoo sneeuwwit van vacht,
 Geen een, als ik gistren verloor;
 En kreeg ik een ander ook weer mettertijd,
 Ik ben toch mijn zoetelief lammetje kwijt.

Zoo treurde en zoo steende en zoo jammerde 't kind,
 Met paarlende traantjes in 't oog,
 En kreet zich de lichtblauwe blikkers schier blind
 Van droefheid, die 't zieltje overtoog;
 Totdat er de slaap zijn verkwikkingen bood,
 En eindlijk gediensstig haar wimpertjes sloot.

En als nu het meisje uit haar sluimring bekwam
 En opkeek in 't rond en nabij,
 Toen stond daar een spierwit en wonderschoon lam,
 Met bloemen bekranst, aan haar zij;
 Dat zond er de Vreemdling, geroerd door haar smart,
 Tot zalving der wonde van 't jengdige hart.

Bladz. 93. — DE NACHTEGAAL.

Het versje op den *Nachtegaal* zou, bij de rest vergeleken, wel zoo wat als een *hors d'oeuvre* kunnen beschouwd worden. Doch, hoe het hiermede zij en hoedanig overigens de waarde of onwaarde er van wezen moge, men geeft het hier bloot als *hekkesluiter* van een Rijmbundeltje, dat waarschijnlijk bij de opening van het lieve Voorjaar aan het beschaafd Publiek zal worden aangeboden; en als zoodanig vinde het dan bij menigeen een *transeat cum ceteris!* — Ik kan mij niet weerhouden, alhier nog over te nemen de schoone

en uitgewerkte lofspraak van den grooten Buffon op den Grootvorst der woudzangers, daar hij in zijn ontsterflijk werk (*Histoire naturelle des Oiseaux, Art. Rossignol*) zich in de navolgende, verhevene en wel-sprekende taal over hem uitlaat:

„Il n'est point d'homme bien organisé, à qui ce nom ne rappelle quelqu'une de ces belles nuits de printemps où le ciel étant serein, l'air calme, toute la Nature en silence, et pour ainsi dire, attentive, il a écouté avec ravissement le ramage de ce chanteur des forêts. On pourroit citer quelques autres oiseaux chanteurs, dont la voix le dispute à certains égards à celle du rossignol; les alouettes, le serin, le pinson — — — se font écouter avec plaisir, lorsque le rossignol se tait: les uns ont d'aussi beaux sons, les autres ont le timbre aussi pur et plus doux, d'autres ont des tours de gosiers aussi flatteurs; mais il n'en est pas un seul que le rossignol n'efface par la réunion complète de ces talens divers, et par la prodigieuse variété de son ramage; en sorte que la chanson de chacun de ces oiseaux, prise dans toute son étendue, n'est qu'un couplet de celle du rossignol: le rossignol charme toujours, et ne se répète jamais, du moins jamais servilement; s'il redit quelque passage, ce passage est animé d'un accent nouveau, embelli par de nouveaux agrémens; il réussit dans tous les genres; il rend toutes les expressions; il saisit tous les caractères, et de plus il sait en augmenter l'effet par les contrastes. Ce coryphée du printemps se prépare-t'il à chanter l'hymne de la Nature, il commence par un prélude timide, par des tons faibles, presque indécis, comme s'il vouloit essayer son instrument et intéresser ceux qui l'écoutent; mais ensuite prenant de l'assurance, il s'anime par degrés, il s'échauffe, et bientôt il déploie dans leur plénitude toutes les ressources de son incomparable organe: coups de gosiers éclatants; batteries vives et légères; fusées de chant, où la netteté est égale à la volubilité; murmure intérieur et sourd qui n'est point appréciable à l'oreille, mais très-propre à augmenter l'éclat des tons appréciables; roulades précipitées, brillantes et rapides, articulées avec force et même avec une dureté de bon goût: accens plaintifs cadencés avec mollesse, sons filés sans art, mais enflés avec ame, sons enchanteurs et pénétrants; vrais soupirs d'amour et de volupté qui semblent sortir du coeur et font palpiter tous les coeurs, qui causent à tout ce qui est sensible une

émotion si douce, une langueur si touchante: c'est dans ces tons passionnés que l'on reconnoit le langage du sentiment qu'un époux heureux adresse à une compagne chérie, et qu'elle seule peut lui inspirer, tandis que dans d'autres phrases plus étonnantes peut-être, mais moins expressives, on reconnoit le simple projet de l'amuser et de lui plaire, ou bien de disputer devant elle le prix du chant à des rivaux jaloux de sa gloire et de son bonheur.

„Ces différentes phrases sont entre-mêlées de silences, de ces silences, qui dans tout genre de mélodiet concourent si puissamment aux grands effets; on jouit des beaux sons que l'on vient d'entendre, et qui retentissent encore dans l'oreille; on en jouit mieux parce que la jouissance est plus intime, plus recueillie et n'est point troublée par des sensations nouvelles; bientôt on attend, on desire une autre reprise: on espère que ce sera celle qui plaît; si l'on est trompé, la beauté du morceau que l'on entend ne permet pas de regretter celui qui n'est que différé, et l'on conserve l'intérêt de l'espérance pour les reprises qui suivront. Au reste, une des raisons pourquoi le chant du rossignol est plus remarqué et produit plus d'effet, c'est parce que chantant la nuit, qui est le temps le plus favorable, et chantant seul, sa voix a tout son éclat, et n'est offusquée par aucune autre voix, il efface tout les autres oiseaux par ses sons moelleux et flûtés, et par la durée non interrompue de son ramage qu'il soutient quelquefois pendant vingt secondes.”

Dusverre die welsprekende en welschrijvende Geleerde.

En hiermede de pen nederleggende, deel ik alleen nog, tot sluiting dezer aantekeningen, een door mij reeds voor lang geknutseld versje mede op hetzelfde voor- of onderwerp, waarvan men mij de plaatsing, zoo ik vertrouw, ten goede zal gelieven te houden:

AAN DEN NACHTEGAAL.

Zit gij waarlijk weer in 't hout!
 Zijt gij over berg en stroomen
 Eindelijk teruggekomen,
 Eerste Zanger van het woud!

't Was al min of meer beducht,
 Dat ge u elders gingt verpoezen
 En een woonplaats hadt gekozen,
 Meerder zacht en zoel van lucht.

En nu zijt ge weder daar
En verrukt ons, jeugd en grijsen,
Door u onnavolgbre wijzen,
Als in menig vroeger jaar.

Waarom blijft ge niet altoos
Onder ons en bij ons leven?
Waarom groet gij zoo maar even
En verlaat ons, na een poos?

Kort toch duurt uw lentezang,
Grootvorst van de vooglenkoren!
En wij wilden u wel hooren,
Weken door en maanden lang.

Doch, terwijl nog luistrend 't oor,
Als betooverd en gevangen,
Aan uw melodie blijft hangen,
Stelt gij plotsling ons te loor.

En nog slechts een weinig tijd,
Of gij zijt ons oog ontweken,
En bezoekt weer andre streken,
Waar gij mogelijk liever zijt.

't Zij zoo, Filomeele! — als gij,
Gaan ook wij ons weg begeven,
Om dan elders voort te leven,
Goed en wel, dus hopen wij.

Maar wij keeren nimmer weer;
Zetten ons niet vol verlangen,
Om te luistren naar uw zangen,
Nogmaals onder 't loover neer!

